

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
Research Library, The Getty Research Institute

TREVISANVS

DE

CHYMICO MIRA-
CVLO, QVOD

Lapidem Philosophiæ
appellant.

DIONYS. ZECHARIVS

Gallus de eodem.

*Auētoritatibus varijs Principum huius artis,
DEMOCRITI, GEBRI, LVLLII,
VILLANOVANI, confirma-
ti & illustrati*

Per GERARDVM DORNEVM.

Cum Gratia & Priuilegio Caf. Maiest.

BASILEÆ,

Ex Officina Hæredum PETRI Pernæ.

Anno MDLXXIII.

ILLVSTRISSIMO ET
GENEROSISSIMO PRINCIPI
AC DOMINO, DOMINO RI-
CHARDO D.G. Comiti Palatino Rhe-
ni, Duci Bauariæ superioris
& inferioris, &c.

T non in verba solius Paracelsi iurasse dicar à veritatis calumniatoribus, quorum hac tempestate (proch dolor) infinitus est numerus. Volui pariter & aliorum scripta, Princeps illustrissime, cum veterum, tum recentium autorum, & scribentium in hac arte traducere quedam, alia colligere. Quo studiosi huius Philosophiæ Lectores videant ex collatione mutua, hac perbellè Paracelsicis respondere, ut nisi coloribus diversis una & eadem imago veri depicta videatur, ab utrisque materia quidem & forma nullatenus differens: hoc solo tamen, quòd à Paracelso hac de re brevius expeditiusue tractatum sit, quàm à veteribus: in eo tamè conueniunt omnes, quia Physicarum abdita rerum principia miranda perficiunt, ubi verò prepara-

EPISTOLA.

tionum artificialium opera, per imitationem ad naturalia fuerint conformia. Tum demùm aliud nil requiritur, quàm nobilissima formæ naturalis, ac diuinissima potentialis in materiam purissimam introductio, qua manifestetur in inferioribus occulta virtus actione superiorum, ut actu suam in alia quæq; per naturam producta simpliciter, cùm artificio naturæ, tum artis, exerat. Siquidem intensa vis & compressa longè vehemētior extensa quauis existit, & præsertim cùm natura per hominis ingenium & artem adiuta, simplicius operabitur. Qui autem sunt harum periti rerum, nulla de re mirari magis debent, quàm cæcitatibus hac in parte literatorum doctorumque hominum (ut interim de vulgo taceam) non videntium ea quæ sibi versantur ob oculos, manibusque sunt obuia. Nihilominus & quæ toto cælo distant, & quæ sub terra latent, ac ut illa non vident, iudicare, multaq; de his differere præsumunt, asserereq; cùm tamen & quæ manifestò vident, non intelligant. Quo fit, ut existiment omnia, quæ non didicerunt, esse mæra somnia, haud secus atque mundi Sapientes olim Christi sapientiam: & modò nostri diuine creationis arcanam virtutem iudicant. Hoc solo ferire conscientiam istorum volo.

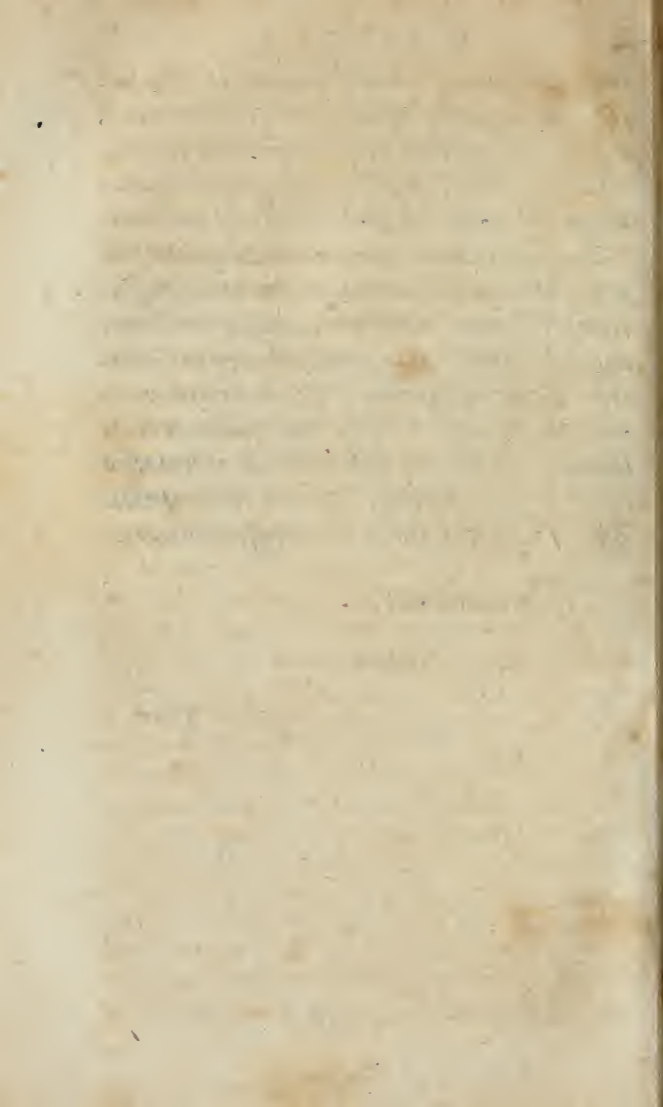
EPISTOLA.

volo. Dei virtus coniuncta naturæ si cognoscatur, ab ijs qui percipiunt, non contemnitur, sed potius recipitur cum reuerentia & gratiarum actione. Ab alijs verò non percipitur, neque recipitur, ad quos etiam non pertinet. Talia sunt igitur Chimica vera, ut non sint probabilia, quibus ingenium tenebris obfuscatum est. Verùm enim verò non istis scribimus, neque laboramus, at ingenio sælici & perspicaci viris tantùm, quibus hæc pauca sub tuo patrocinio, Princeps Illustrissime, publicare volumus, cui bonam valetudinem animi tum corporis imprecamur. Datum Francofurti, Anno à Christo nato 1583. mense Februario.

Illustrissimæ C.T.

addictissimus

GERARDVS DORN.

I
G E N E R O S I S S I M I D O -
M I N I B E R N A R D I , C O M I -
T I S M A R C H I A E T R E V I -
S A N A E L I B E R .

*De secretissimo Philosophorum opere Chimi-
co, per naturam & artem
elaborando.*

V O veros inquisitores huius ar-
tis à communibus erroribus retra-
ham in veram semitam, ne suas fa-
cultates dilapident, laborumq; no-
minis & famę iacturam faciant fal-
sis librorum receptis insistentes, vt sunt Geberi,
Rasis, Alberti Magni, Tramitis, Luminis, Cano-
nis Pandectarum, Demophontis, Summæ, ac a-
liorum hominum seducētium, narrabo primùm
errores meos, ac deinceps quemadmodum ad
optatum finem peruenerim, quaterque hisce
proprijs manibus lapidem fabricatus sim, & ab-
soluerim. Quo tandem & qui meum legerint
processum, speculationibus & imitatione ope-
rum naturæ pariter efficere valeant. Fatuum es-
set cum vulgo iudicare, propter Sophistas & im-
postores, quos in hac arte versari videmus in
dies, falsam existere, vel eius veros autores, & sa-
pientes suis scriptis imponere voluisse alijs, quia
ipsi fuerint illusi, quin potiùs famam de se post
mortem reliquisse voluerint, & non infamiam,
aut vituperium. At ignarum vulgus hoc habet
idioticæ proprietatis, vt mox à prima lectura,

quod non intellexerit, contemnat. Proinde longè plus proficiet quicunq; per firmas imaginationes principia naturæ sequutus fuerit, quàm litera vanã & mortua sub ænigmatũ figuris innumeris, ac sophisticis. Ut autem proborum sententias vobis colligam sincerè purè tractatium, libellũ hunc conscribere volui, partiriq; in quatuor partes: quarum prima narrabit inuentores artis, eosq; potissimũ, qui hac potiti sunt ex voto, ac per quos ego adeptus sim. In secunda meam propriam historiam enarrans, dicam ad longum quicquid mihi contigerit in inquisitione temporis, & laborum onera citra vllam inuidiam ab initio in finem omnia. Tertia de radicibus & principijs differet metallorũ, euidentissimis & philosophicis demonstrationibus. Quarta verò practicam ipsam continebit, sub parabola non vsque, adeò obscura, quin optimè possit intelligi. Singula quidem ad eũ scripta modum, vt nisi Lector per hunc meum libellum intelligas, facilè non crediderim per alium te percepturum vnquam. Nec est etiam quòd prima facie mox intelligere te posse putes, vix decima lectura, quò sæpius eam repetes, eò meliùs indies rem detegere poteris. Non tedere debet laborum, vel pœnitere quemquã, qui credat his euitari posse paupertatem intolerabilem, & morbos omnes animi & corporis, vt ipsemet expertus sum in multis leprosis, caducis, hydropicis, ethicis, apoplecticis, yliacis, demoniacis, insensatis, furibundis, & alijs quamplurimis. In addiscenda quapiam arte mechanica vel aliqua liberali, sex vel septẽ anni sunt ad minimũ insumendi, sed

in hac omnes alias eccellente, quantum Sol stellas omnes nō vltra mensem, quinque vel sex sustinere quis volet. Facilis est admodum, & vsque adeò, vt si claris enarrarem verbis, vel ad oculum demonstrarem, vix credere posses. Tota difficultas consistit in nostris vocibus, & intentione.

PRIMA PARS CHEMIAE DOMINI
Bernardi Comitis Marchie Treuisanae.

De primis inuentoribus
huius artis.

ARTIS Chemicæ primus instaurator, ab eius obliuione post diluuium, fuit HERMES TRISMEGISTVS, vt legitur Historiarum libris memorialibus gestorum antiquorum, in Imperiali, & in expositione Tabulæ smaragdinæ per Clauentum. Hic dictus HERMESS vel MERCVRIVS, quia sapientissimus omnium sui temporis, & Trismegistus, Termagnus, vel Tersapiens, quod omnem mundanam sapientiam, aut Physicam triplicem calluit atq; docuit, vegetabilem, mineralem, & animale, vnum lapidem: Pater autem in hac arte vocatur, ab instauracione, vt omnibus libris habetur Hermeticæ Turbæ, in quibus eius mentio facta est priusquam Pythagoræ. Quotquot etiam hanc tenuerint artem filij vocabuntur Hermetis. De hoc viro legitur in Biblijs, ipsum intrasse in vallem Ebron primū, & ibidem inuenisse lapideas tabulas septem, quibus insculptæ fuerāt à Sapientibus, priusquam inundatio fieret aquarum, septem artes liberales, cui-

que sua solùm in principijs suis, ne transirent in obliuionem. Etenim eo tempore licet instructi satis, vt præuiderent non omninò periturũ mundum, sed seruatum iri, nihilominus tamen perfectam non habuerunt sapientiam, vt considerarent Deum, qui dederat ipsis illam eo tempore, dare potuisse alijs, & alio quoties vellet.

Vixisse fertur ante Legem, & post, quo tempore multi sapientes viri vixerunt. Narrat Aros in epistola quadam ad Regem Meffohe, hanc artem reuelatam à Deo nonnullis filijs Israel, ad Arcam Domini decorandam auro, & perficiendam, vti habetur apud Ezechielem & Danielelem Prophetas: item apud Iosephum. Nonnulli absque manifesta reuelatione librifue, sed occulta per meditationes in operibus Dei visibilibus à suis creaturis, quemadmodum Phithonea, Rebecca, Salomon, & Philippus Macedo, quos omnes tamen à Diluuiò præcessit Hermes in huius artis inuentione, per tabulas dictas in valle Ebron ab ipso repertas, quo loco positus fuerat Adam ab exilio de Paradiso Eden. Ab Hermete ad plurimos alios deriuauit, per libellum, quem inscripsit Smaragdinam tabulam, sub his verbis: Verum est, certum & verissimum. Quod est superius, naturam habet inferioris, & ascendens naturam descendens. Coniungas vnica via dispositioneque. Sol est eius coniugij pater, & alba Luna mater, tertius succedit, vt gubernator, ignis. Crassum fac subtile, & hoc spissum reddito, ad hunc modum gloriã habebis huius mundi. Breui hoc libello totum opus continetur. Plurimi hanc artem consequuti sunt, quemadmodum legitur

gitur de Rege Calib, medio Bendagid Ternarij. Aristotele Chimista. Platone, & Pythagora Hermetis discipulo, Codicis autore, quo libro continetur ipsa rei veritas huius absque superfluitate, vel diminutione, licet obscure satis. In Arabia Rex Haly maximus Astrologus habuisse fertur eius notitiam, qui Morienum docuit, & iste Regem alium Arabiæ, Calib dictum antea: item Aros eam docuit Nephandin fratrem suum, & Saturnus Luncabur, atq; sororem eius Mederá. Infitus est eorú numerus, quos recensere vanum est: & librorum de hac arte conscriptorum ingens habetur copia, sub metaphoricis verbis atque figuris, vt non facile queant intelligi ab alijs, præterquam à filijs artis, quorum lectura potius à via recta seducit in varios errores, quàm ad scopum dirigat, è quorum numero sunt Scotus, Arnaldus, Raymundus, Io. Mechungus, Hortulanus, Veridicus, &c. Proinde quò studiosos ad semitam rectam reducere valeam, opusculum hoc ipsis conscribere volui.

SECUNDA PARS, IN QVA DESCRIBUNTUR ingentes labores auctoris, & impensa maxima, cum singulis operationibus ab initio vsq; in finem, ex veritate perseverantissimi successus.

VM primùm opus hoc aggressus sum, in manus meas incidit liber Rasis, in quo quidem experiundo quatuor annorum, & octingentorum coronatorum; item in Gebri libris plus quàm duorum

millium pro principio iacturã feci : ad id me sollicitantibus, ac inducentibus multis impostoribus, vt meam exhaurirent substantiam. Postmodũ in spexi libros Archelai tribus annis, in quibus operatus sum, vnã cum quodam monacho, & in libris Rupecissæ, ac Io. de Sacrobosco, per aquas vitæ rectificatas trigesies cum fecibus, vt in tantam acredinem abiret, quæ nullo vitro cohiberi posset, in eo labore deperierunt alii trecen ti coronati. Duodecim aut quindecim ad hunc modum consumptis annis, & innumeris aureis, absque fructu, post multorum experimenta receptorum, in dissoluendis & congelandis, vt communi, armoniaco, pineo, saraceno, metallico, & salibus, tum plusquã centies calcinandis spatio duorum annorum : item in aluminibus rupeis, glaciei, scaiolæ, plumæ, in marcasitis, sanguine, crinibus, vrina, humano fimo, semine, animalibus & vegetabilibus, herbis, cuperosissis, vitriolis, atramentis, ouis, per separationem elemètorum in athanore, per alembicum, pellicanum, per circulationem, coctionem, reuerberationem, ascensionem, descensionem, fusionem, ignitionem, elementationem, rectificationem, euaporationem, coniunctionem, eleuationẽ, subtiliationem, per commixtionem, & alia sophisticationum infinita regimina, quibus iam duodecim annis inhæseram, ætatis factus annorum triginta octo, adhuc insistens in extractionibus mercuriorum, ab herbis & animalibus, hæcenus dilapidaram inutiliter, cum stultitia propria, tum impostorum seductionibus, circiter sex millia coronatorum, vt ferè despõdissem animum. Verũ enim uerò
semper

semper interea meas preces ad Deum fundere non sum oblitus, vt subuenire meis conatibus dignaretur. Deinceps in quendam Præfectum nostræ patriæ pariter inuestigantem, incidi, qui ex sale communi lapidem cōstruere conabatur, hoc in aere dissoluens, & congelans ad Solem, aliaque multa narratu prolixissima. In hoc opere præterlapsus est sesquiannus cum alijs, inani labore, quòd in vera materia non operabamur. Frustrà quæritur in eo, in quo, quod quæsitum est, non continetur, vt in Codice Turbæ veritatis legitur. Cùm ergo sal commune haudquam habeat quod optabamus, quinquies atq; decies assumptum repetitionibus, nullam suæ naturalis proprietatis alterationem demonstrare nobis voluit vnquam, quapropter ipsum reliquimus vltra non tentatum. Præterea vidimus alios in aqua fortissima dissoluentes argentum optimum, cuprum, & alia metalla: item argentum viuum, quodque seorsim in peculiari vase, ac eadem aqua, tandē eiusmodi solutiones omnes, postea quàm duodecim integris mensibus quieuisent, confundentes in vnicum vas: eam permixtionem asserebāt esse coniugium spiritus & corporis. Vas eiusmodi super cineres calidos continebant, vsq; dum aquæ tertia pars euaporasset, residuum exponebāt Solis radijs, opinantes lapillos chrystallinos inde procreatum iri albos congelatos & liquabiles, ad albam ex albo, & ex rubeo metallo rubeos, ad rubeam tincturam. Ex viginti duabus phialis eiusmodi liquore semiplenis, tres nobis dederunt. Expectauimus omnes euentum generationis huiusmodi lapil-

lorum in fundis vasorum, quinque annis, at frustra: siquidem, vt in Turba dicitur, nihil extranei opus est ad istum lapidem: per seipsum enim in materia sua metallica perficitur: tunc temporis annum ætatis meæ quadragesimum sextum compleueram, cum ego vnà cum doctore monacho nomine Godesfrido Lepore, lapidem ex eius intentione præmeditatū aggressus fui: sciebamus enim aliud opus quodcumque præter lapidem esse vanum, ac frustraneum: quapropter hunc fabricare conati sumus, ad hunc modum videlicet. Eminus gallinarum oua numero duo millia, quæ in aqua cocta duraq; separauimus, cortices in summam albedinem calcinantes: vitellos autem & albumina quælibet per seipsa in equino fimo putrefieri siuimus, & postea destillauimus trigiesies in aquam albam, & in oleum rubeum separatim, aliaq; multa, quæ ob prolixitatem relinquimus: in hoc opere vano similiter anni duo cum dimidio nobis deperiêre præter utilitatem, imò dispendio maximo, quò factum, vt fermè desperabūdi prorsum deseruissemus omnia, nisi noua spe fulciti: cœpimus iterum addiscere spirituum sublimationes, aquarū fortium destillationes, separationes elementorum, fornacum & ignium structuras varias, in quibus versati fuimus annos octo. Superuenit alius quidam Theologus, ac doctus, Prothonotarius à Bergis, quo cum etiam operati lapidem extruere volebamus, cuius instinctu solūm ex vitriolo rē exequi putauimus, ac primò destillauimus acetum acerrimum octies, in quo vitriolum dictum calcinatum dissoluimus, abstraximus: iterum affusum

fufum abftroximus decies & quinquies die quolibet, fpatio duorum menfium, ob cuius odorem vehementiffimum quartana febre laboravi quatuordecim menfibus, commixtum hoc anno integro quiefcere, fed nullo fructu permiffimus: erat enim extranea materia. Relatum nobis poftea fuit à quodam viro docto, Confefforem Imperatoris, cui nomé erat Magifter Henricus, certiffimè habere ac tenere magifterium lapidis: vt igitur eius notitiam haberemus, opus fuit amicorum medio maximo, & vltra difpendio plura quàm ducentorum coronatorum, antequàm nobis familiarem potuimus reddere. Hic autem in hunc modum operabatur: Paffam ex argento & mercurio mifcebat cum sulphure, & oliuarum oleo, decoquendo fimul igne lento in pellicano luto munitiffimo, fpatulaq; lignea incorporando, fed materia nunquam permifceri potuit in vnum corpus fpatio duorum etiam menfium. Tandem in aliam phialam pofitam hanc materiam, luto fimiliter munitam, ac figillatam in cineribus continebamus calidis omninò fepultâ, igneque circumcirca fouebamus, exiftimantes mercurium fpatio dierum quindecim, aut viginti & vno, virtute sulphurei corporis, conuerfum iri in optimum argentum. Decoctione absoluta phialæ, plumbum imponebat pro arbitrio, & igne violentiffimo liquefaciebat omnia fimul in maffam vnâ: qua fulminata per cupellam cineritij, debebamus inuenire argentum pro tertia parte multiplicatum. Ego pro mea parte dederam argenti marcas decé, alij verò triginta duas, ex quibus recipere putabamus centum & triginta

ta marcas. At secùs euenit, quoniam ex triginta duabus marcis, ab examine focij duodecim dun taxat habuerunt, ego autem ex in eis decem quatuor marcas accepi. Quo factum, vt cùm lapidis arcanum habere crederem à patre Confessore, quadringentis rursum coronatis pauperior factus, ac dolens, duobus mensibus abstinui, vt ab opere prorsus abhorrerem, maximè quòd mei parentes omnes increpare me, ac tormentare in dies non desisterent, vt præ mœrore vix edere, vel bibere possem, ad tantam maciem redactus sum, vt omnes existimarent me veneno contagioso quopiam imbutum esse. Nihilominus repente postmodum quàm antea magis accensus plus millies, maximè quia tederet inutiliter elapsi temporis: agebam enim tunc annum quinquagesimum octauum. Omnium errorum causa meorum (proch dolor) vnica hæc fuit, quia deuius oberrans nõ operabar in materia congrua: nam, vt ipse Geber loquitur: Corpora quæuis imperfecta, mixtione cum corporibus à natura simpliciter perfectis, nullatenus perficiuntur, quia simplicem formam pro se tantum, in primo gradu perfectionis, à natura quæ perficiuntur, adeptæ sunt, ac velut mortua, nihil de sua perfectione non superflua, tribuere possunt alijs, idq; duabus de causis, priore quidem, quia per imperfectionis admixtionem redduntur imperfecta, cùm non habeant plus perfectionis, quàm pro seipsis indigent: posteriore quia nõ possunt hac via permisceri principia sua mixtione per minima, vt in decimotertio Digestorum habetur in Pandectis, & libro Calib: item apud Gebrum, &

in opere naturali, apud magistrum Daalium, & Arnaldum Villanouanum, in Speculo Alchimiae, in Semita errantium à Platone conscripta, in epistola Eueralij, in Rosario magno, & in Euclidis tractatu breui, ac reliquis non sophisticis ad hunc modum: Corpora vulgaria, per naturam solam in mineris absoluta, sunt mortua, vt imperfecta perficere nequeant, verùm si per artem ad septenam, denam, vel duodenam suæ perfectionis multiplicationem adducantur, eatenus tingunt in infinitum. Tum demùm enim penetrantia, ingredientia, tingentia, plusquam perfecta, viuamq; facta sunt respectu vulgarium: de quibus etiã apud Rasium, Aristotelem chymistã, Aulphanem in suis Pandectis, & Danielelem quinto capitulo suarum Retractionum, Aurum nostrum completum (inquiunt) est plusquam viuum. Item aurum nostrum, & argentum nostrum album, quæ sunt vnum & idem, non sunt vulgaria metalla: sunt enim viuia, alia verò mortua virium expertia, vt aureo Codicis libro legitur, & plerisque alijs. Innumeros vtique vidimus, operantes in amalgamationibus & multiplicationibus ad album & rubeum, in omnis generis materia, quæ possit excogitari, maximis laboribus, tantaque perseuerantia, ac tam constanti, vt maiora nequeat, sed nunquam vidimus adhuc argentum tertia parte, media vel minima locupletatum. Infinitas nihilominus dealbationes, vidimus rubificationes, recepta multa sophisticationum in tam variis atque diuersis regionibus, vt Romæ, in Nauaria, Scotia, Turcia, Græcia, Alexandria, Barbaria, Persia, Messinæ, Rhodi, in Gallia, in Hispa-

nia, in Terrafancta, & in conterminis regionibus, in Italia, in Germania, in Anglia, ac per totum ferè mundum in circuitu, nullibi horū locorum adhuc vidimus, nisi laborantes in rebus sophisticis, herbalibus materijs, animalibus, vegetabilibus, plantalibus, lapidibus mineralibus, salibus, aluminibus, aquis fortibus per destillationes, elementorum separationes, sublimationes, calcinationes, argenti viui congelationes, medijs herbarum, lapidum, aquarum, oleorum, fumorum, ignium, & vasorum admodum extraneorum, at nunquam in congruis operantes in materialibus substantijs reperimus. Nonnullos aliquoties in illis regionibus inuenimus, qui lapidis conficiendi modum tenebāt, ac rationem: sed in ipsorum familiarem consuetudinem deuenire minimè potuimus. Quamobrem huc atque illuc discurrendo, inuestigando, & experiundo iam consumpseram decies mille, & trecentos coronatos aureos, vendiderā enim quandā possessionē, quæ valebat octo millia florenorum Germanicę monetæ, vt omnibus meis parentibus venissem in maximum contemptum, quia redactus eram ad paupertatem, vt pauca mihi iam residua pecunia maneret, annos tunc sexaginta duos & vltra nato. Nihilominus ob tantas aduersitates admodum fractus corpore, non animo tamen adeo, vt à concepto desisterem, quin potiùs misericordiæ Dei confidens, bonę voluntatis hominibus atque diligentibus nunquam deficienti, patriam non sine maximo dedecore derelinquēs, Rhodum me contuli, nemini hominum vt notus, quærerem si quomodo reperire quenquam valerem, qui con-

solaretur

*fol. 10. 39
hac reje-
rantur*

solaretur meas afflictiones desideriorum. Vna
dierū de quodam audiuerā viro valdè religioso,
magni nominis: rumor erat ipsum habere lapi-
dem tantopere quæsitum, cum quo maximis ta-
men impēsis amicitiam iniij. Mutuo sumpseram
à quodam, qui meos parentes optimè nouerat,
oçto millia florenorum. Formula sui laboris e-
rat, aurum & argentum purgatissima & foliata,
cum sublimati mercurij partibus quatuor mix-
ta reponebat in finum equinūm, quę cūm stetit-
sent ibidem vndecim mensibus, destillabat inde
aquam igne vehementissimo: terram in fundo
vasis residuam calcinauimus igne violento per
se, aquam verò sexies iterum destillauimus, qua-
uis destillatione subsidentem terram primę con-
iunximus, toties repetita destillatione donec re-
sidentiam nullam poneret ampliùs. Terræ tritæ
& in vrinali positæ sensim affusimus, at frustra
multis laboribus conabamur terrā aqua sua im-
buere: nunquam enim permiscere potuimus, aut
efficere quā semper nataret super terram, et si
continuerimus in continuo calore spatio septem
mensū: nulla facta fuit coniunctio nec alteratio,
igne etiam aucto, quo factum vt friuolum opus
relinqueremus, propter quod rursum temporis
annorum trium, & quingētorum coronatorum
iacturam feci. Vir iste religiosus habebat excellen-

Supra se. in
tissimos libros chemicos, vt sunt Rosarius ma-
gnus, Arnaldus de Villanoua. Liber verborum
Mariæ prophetissæ, in quibus studere capi de-
nuò, tantisper abstinens ab opere spatio quidem
annorum oçto: tum primū cognoui rationi-
bus philosophicis, & euentibus, quicquid an-

natus annis
62. quibus
sa aditas
70. habebat
& duo recog
nitio. imit
B 2 *trifas duo tem*
ad maxm
contumpit. 71

efficiunt
annos vide
forum 39.

teà fuerá operatus, nil nisi stultos & inanes fuisse labores: maximè cùm considerarem Codicis totius veritatis hoc dictum: Natura, inquit, non emendatur nisi in sua propria natura, natura sua natura gaudet, natura naturam vincit, & natura naturam retinet. Hoc libro tandem edoctus, euá si liber ab omnibus meis sophisticationibus, erroneisq̃ue laboribus. Priùs itaque studere volui, quàm operari rursus magnis impensis, & sine fructu. Multas noctes peragebam insomnes assidue mecum arguens, & concludens in hanc sententiam: Quid opus est (inquam) vt hanc artem ab hominibus quæram, in vanum hac via me ipsum torquens? Si norint artem, nunquam patefacient, si non, frustrà cum ipsis verfor, & magno dispendio conor ipsorum captare familiaritatem & amicitiam. Consideraui potiùs quibus locis libri maximè conuenirent, in eundem sensum ibidem existimaui latere potissimùm veritatem, quæ non potest in pluribus: sed in vno tantùm existere: hac via mihi facta est obuiam ipsa veritas: in quibus enim maximè conuenire videbam in vnum, hoc ipsum fuit, quod tam anxie quæsieram. Quamuis vnus hoc nomine vocet, alter alio, nihilominus vna & eadem est substantia, solus error in diuersitate verborum committitur, & non in concordantijs. Proinde, fili mi, hunc libellum in tui gratiam conscribere volui, ne despondeas animum, néue decipiaris, quemadmodum ego diu miserrimè seductus fui: tutissima cautela siquidem alienorum exemplo periculorum est addiscere. Sanè credo (ita me Deus amet) istos homines, qui talia scribunt figuratiuè,

uè, aut parabolicè, crines, vrinam, sanguinem, spermata, herbas, vegetabilia, animalia, plantas, lapides minerales, vti salia, alumina, cuperossas, atramenta, vitriola, boraces, magnesias, quoscunque lapides & aquas, proponunt in hac aqua legentibus, credo (inquam) impensarum admodum parum aut nihil in ea fecisse, neq; laborum quicquam sustinuisse, vel ad id mera crudelitate motos. Nam eorum omnium qui hoc labyrintho sunt intricati, vel impostèrū eò prolabi possent, me miseret, quoties in mentem veniunt intolerabiles miseriarum & calamitatum pœnæ, quas perpessus sum. Quisquis igitur fidem adhibere mihi volet, non sine maximo commodo suo fecerit, solùm inde laborem, alios instruendo, reportare possum. Qui verò credere nolet, suo damno tandem experietur, quâta sit fatuitas aliorum exemplis nil commoueri, nec discere velle. Fugite sophisticationes Alchimistarum nequam, & quoscunque alios, qui fidem istis adhibent. Nam si quid boni vos lectura librorum docuit, falsis iuramentis & assertionibus adimere conabuntur, ac à via recta vos abducere, nihil habentes quo suos errores tandem excusent, feci sæpiùs, (inquiunt) at iam non habui quæ ad hanc rem erant necessaria, hæc & illa si addantur, &c. Nisi fugias potiùs quàm pestem istos impostores & nebulones, in hac arte nihil vnquam boni degustabis. Priusquàm ego hoc opus perfecissem experimento, duobus annis artem exactè didiceram ex libris, nihilominus ad me cùm venirent eiusmodi homines detestabiles, & nequissimi iuramentis imò periurijs asserebant mihi ma

duo anni
ante ex
erientia
77 Jun 1788

nifestissimos errores pro veris experimētis, quos tamen olim delirans maximo dispendio fueram expertus. Nec prius in bonis meis opinionibus confirmari potui, quàm ipsos omninò desererē, ac studium meum in ea materia totum intenderem, & vigilantissimè prosequerer. Quicumque cupit artem verā addiscere, versetur cum sapientibus: id est, istorum libros legat, & non impostorum, licet obscuris verbis eam doceant. Nulli bi claris & apertis descriptos eiusmodi libros reperies, quapropter considerata possibilia sunt ex operibus naturę, per comparisonem istorum ad illa, & è contrā. Sophisticationes omnes fugiendę sunt: item sublimationes, coniunctiones, separationes, congelationes, præparationes, disjunctiones, connexiones, alięque deceptiones omnes. Taceant quotquot aliam tincturam affirmant, quàm nostram & aliud sulphur, quàm nostrum occultum in magnesia: item illi qui aliud argentum viuum extrahere præterquàm ex seruo rubeo, & aliam aquam à nostra quę permanens est, & nulli rei coniungitur, nisi proprię suę naturę, nihilq; madefacit aliud præter id, quod est vnitatis proprię suę naturę. Aliud enim acetum non est quàm nostrum, non aliud regimen, neq; alij colores: item non alia sublimatio, solutio, congelatio, putrefactio, &c. quàm nostrę. Suadeo vt alumina, vitriola, salia, & atramenta omnia, boraces, aquas fortes, animalia, & omne quod ex eis prouenit, crines, sanguinem, spermata, carnes, ova, lapides, & mineralia quęque relinquantur, pariter & metalla sola. Quamquam enim ex ipsis est introitus, & materia nostra, vt asserūt omnes Phi
sophi,

ſophi, componi debet ex argento viuo, & hoc alibi non reperitur, quàm in metallis (vt apparet ex Gebro, magno Roſario, Codice totius veritatis, Ariſtotele Chimifta, Platone, Morieno, Haly, Calib, Maria, Auicēna, Conſtantino, Alexandro, Bendegid, Eſid, Serapione, Arnolſo Villanouano, Sarni Lilio, Daniele, S. Thomæ Breuiloquio, Alberti Tramite, Scoti Abbreuiatione, Senecæ ad Aros epiſtola ad Regem Arabiæ, & Hemus, Euclide ſeptuageſimo capitulo Retractationum, & Philoſopho tertio Metheororū, per quos omnes affirmatur, metalla nihil aliud eſſe, præter argentum viuum congelatum graduum decoctiōnibus) his non obſtantibus omnibus affirmatiuis rationibus, ipſa non ſunt lapis noſter, dum in forma ſunt metallica: nam impoſſibile eſt vnam & eandem materiam habere duas formas. Qua ratione poſſint eſſe lapis, qui formam dignam, & mediam habet inter metallum & mercurium, niſi primò corrumpatur, & auferatur eiufmodi forma? Hac de cauſa Philoſophus, atque Democritus libro 3. Phyſicorum, cap. 2. de Metheoris, inquiunt: Glorientur Alchimiſtę vt vt volent, nunquam formas tranſmutabunt metallorum, niſi per ipſorum in primam materiam reductionem: hoc ipſum habent omnes libri, qui de forma tractant metallica. Verùm, vt intelligatur quid ſibi velit in primā reductio materiam, apprimè ſciendum materiam eſſe primam, rem ipſam in quam immediatè proximèq; ſpecifica forma introducitur, vti prima hominis materia, eſt vtrumque viri ſemen & mulieris. Plerique ignari hanc intelligere putantes reductionem, interpretantur

perperam ad quatuor elementa: nam (vt ipsi loquuntur) ex istis constant omnia, quæ creata sunt, absque dubio: sed ista sunt materia prima primæ materiæ, id est, ex elementis quatuor constant argentum viuum & sulphur, quæ tandem sunt prima materia metallorum. Etenim elementa quatuor æquè sunt ad formationem asini, vel bouis apta, ac ad metalla: primò namq; fieri debent per naturam argentum viuum & sulphur, q̄ esse queant metallorum materia prima. Exempli gratia, homo nō componitur ex quatuor elementis, existentibus adhuc in elementari natura simplici, sed à natura transmutatis in naturá primæ hominis materiæ. Haud secùs natura transmutans elementa quatuor in mercurium & sulphur, tum primùm effecit metallorum primam: nam quicquid vltra fuerit in dictam operata materiam, nihil aliud inde resultare poterit quâ forma metallica. Verùm antea cùm adhuc essent elementa, & non argentum viuum, neque sulphur, natura potuisset ex eisdem elementis procreasse bouem, herbam, hominem, aut quiduis aliud à metallo differens. Ex præcedentibus liquet apertissimè, quatuor elementa non esse metallorum primam, sed argentum viuum & sulphur. Alioqui iuxta sententiam illorum, sequeretur inde homines, & metalla, herbas, plantas, animalia bruta, in summa cuncta nil nisi rem vnã existere sine differentia, quo nihil absurdius vnquam dici potest. Item inde sequeretur, etiam ex metallis homines generari posse, cùm isti pariter, vt illa, constent ex elementis, & vltra quiduis ex quouis fieri, necnon simile sibi simile nō producere, non esse

esse generationem, neque semina, nullam rerum differentiam, si actu omnia essent vna substantia. Ut ad primam redeamus materiam, vtemur exemplo hoc videlicet, semen viri per se, & semen per se mulieris, non sunt prima materia fœtus, quoniam natura potest ex eis ad hunc modum separatis, aliud quid producere monstruosum, velut substantiam verminosam: sed ex amborum in vnum coniunctione, vt vnus virtus alterius virtutem in se recipiat, & amplectatur, tum demum natura nihil aliud inde producere potest, præter formam infantis, quod hic sit finis illius materiæ, & non alius. Natura non potest itaque aliam introducere materiæ formam, ea sola, ad quam finaliter est inclinata, dispositaque: spermatica igitur unio duntaxat, est prima materia eius, vel eorum à quibus semina decisa, vel separata fuerunt, quæ nullam aliam formam recipere potest, quam propriæ suæ speciei, ad quam est disposita. De dispositione ad finem rursus satis hoc sit exemplum: Si quis aliquò festinet iter, priusquam eò deuetum sit, multæ occurrunt viæ huc atque illuc deflectentes, at vbi semel in rectam gradum direxerit, perseverans in ea, tandem eò perueniet, quò statuerat ire. Ad hunc modum singula propriam viam, ac materiam habent, per quam & ex qua facta sunt, & non ex omni materia quoduis, neque modo quouis perficitur. Manifestum est utique, rem omnem habere sibi similem & præcedentem, ex qua producitur naturaliter, vt inde nihil aliud fieri queat, velut in equi formationem, requiritur natura quæpiam equina in spermaticam substantiam transmutata, ex duabus contrarijs materijs

(sub eadem equina specie tamen) vnitis: item ad hominem ipsa natura non sumit substantiam equinam principaliter: habet enim vna quæque substantia proprium, ac principale semen ex quo fit, ac per seipsam in ipso multiplicatur, & per aliud neque alio modo quopiam. Patet ex verbo Dei, cum creasset hominem virum & fœminam, crescite & multiplicamini, ex vestramet substantia, videlicet vobis simili: aliis suis creaturis namque dixerat antea, Producat vnumquodque fructum suum & semen in seipso, multiplicetur, &c. Si ex vno generari voluisset vnumquodq; Deus, non tot ac tantas fecisset creaturas, tamq; diuersas, nec opus fuisset cœlo, neque luce, sed elementa quatuor semper vnum & idem protulissent, quod absurdissimum esset. Proinde ex omnibus fecit omnis generis diuersa, vt vnumquodq; sibi simile generaret. Nunquid ante diluuium Dominus Deus dixit Noë, Sume tecum in Arcam ex omnibus animalibus vnita paria masculum & fœminam, vt postea quodq; multiplicetur in sua specie, & non aliter fieri videmus? Patet igitur ex præcedentibus ad vniuscuiusq; generationem, opus esse sui simili, vt ex mandato Dei, diuersæ rerum radices ab ipso create multiplicarentur in diuersa, sub propria quodlibet substantia. Per Philosophorum autoritates id ipsum probatur: Scotus enim apertè loquitur, ex argêto viuo coagulato, & ex argento viuo sulphureo, primâ materiam fieri metallorum omnium. Item in Turba quidam Noscus nomine, Rex Albanix, loquitur ad hunc modum: Ex homine aliud nil nisi homo fit, ex volatili nisi volatile: similiter ex bruto quouis

quouis animali nil nisi bruta bestia: natura namque in alio non emendatur, at solum in sua natura. Idem à Io. Mechungo dicitur in suo testamento: Quæuis arbor suum fructum producit, ut pyrus pyra, poma pomus: pariter & metallo generatur, atque multiplicatur metallum, & nullo alio. Item Geber in Summa nonnullis locis bene in hac sententiam scripsit, (quamquam in plerisque suis libris ferè omnibus de studio scabrosus totus & sophisticus) inquiens: Exactissimè singula fumus experti suis, idq; probatis rationibus, nihil potuimus vnquam reperire permanentis in igne, præter viscosam humiditatem solam, radicem omnium metallorum, reliquæ omnes humiditates ab igne per euaporationem facillè fugiunt, & per separationem vnus elementi ab alio, velut aqua per ignem: pars vna in fumum abit, alia in aquam, in terram alia manente in fundo vasis: sic in omnibus, quoniam quæ in homogeneatione haud bene sunt vnita, minime consumuntur igne, ac separantur à sua naturali compositione. At humiditas viscosa, mercurius videlicet, nunquam in eo consumitur, nec separatur à sua terra, nec ab alio suo elemento: nam vel omnia simul manent, vel simul abeunt, ut nihil omnino de pondere pereat. His verbis itaque Geber concludit, ad hunc pretiosum lapidem nullo alio opus esse, quàm sola substantia mercurij per artem optimè mundati, penetrantis, tingentis, stantis in prælio aduersus ignem, & in diuersa separari se non permittentis, at semper in sola sua mercuriositatis substantia constantissimè persistens, tum demùm (inquit) coniungitur metal-

lis in profundo radicaliter, formam ipsorum corrumpendo, ac aliam introducendo iuxta virtutem & colorem elixiris, aut medicinæ tingentis. Item Aros ille Rex magnus & doctissimus ait: Nostra medicina fit ex duobus vnus essentiæ, videlicet ex vnione mercuriali fixæ, & non fixæ naturæ, spiritualis & corporalis, frigidæ & humidæ, calidæ & siccæ, & ex alio fieri nequaquam potest. Etenim artis industria nihil infert noui, nec adfert ad naturam in sua radice, verùm adiuta natura per artem, vt decet vincula soluendo: item ars per naturam adiuta discendo ab operationibus eius, & in suppeditatione materiæ, simul ambæ desiderium adimplent, ex voto diligenter operantis. Ad hæc Morienus ait: Miscete & proiicite medicinam super corpora perfectione diminuta, vel imperfecta: & hoc aliud esse nihil dicit, præter argentum viuum exaltatum arte super argentum viuum imperfectum: ex his docent aperte nihil aliud esse, quàm argentum viuum. Adfert Arnaldus Villanouanus: Totum studium tuum intendatur, in digerendo & coquendo mercuriosam substantiam, & pro sua dignitate corpora digna reddet, quæ nihil aliud existunt, quàm substantia mercuriosa decocta. Infinitis rationibus probari posset, mercurium duplicem esse solam materiam primam, & proximam omnium metallorum, & non elementa quatuor, quæ sunt remotissima. Dixerit quispiam errorem suum protegere cupiens, ex tuis (inquit) contra teipsum adduco, elementa quatuor postmodum in mercurium & sulphur, quæ metallorum prima materia sunt, arte reduci, hac via subtiliora facta sunt
 eius.

eiusmodi separatione præcedente, quæ si sine hac statim in mercurialem substantiam adducta fuissent, materiamque proximam. Ut hoc refellam tamquam erroneum & falsum, ex ista vana opinione sequeretur facile superfluâ esse naturam, si spermata rerum arte fieri valeant, sic homo generaretur absque homine solùm ex quatuor elementis absque alia natura media, vel alteratione, non aliter & principia fierent compositionum, quod pugnat contra omnem rationem naturalem. In hac arte siquidem natura produxit materiam, in qua postmodùm iuuatur arte. Sequeretur etiam ex ea falsitate medicum arte sua, vel herbis resuscitare posse mortuum, aut morientem hominem sanare, contra dictum Auicennæ & Rasis. Medicina solùm auxiliatur naturæ, qua quidem absente vel deficiente, nihil operari potest illa, ut si proiciatur in corpus mortuum laxatiua, non purgat, quia per naturam non recipitur actio. Quod Hypocrates in Aphorismis & principijs naturalibus, diuinus magis quam humanus, ac velut spiritus corpore carens, testatur, inquiens: Ars præsupponit rem aliquam à natura sola creatam, in qua præstat auxilium ipsi naturæ, & hæc arti. Proinde constat artem indigere materia, quæ sit à natura creata, & non ab arte, à qua si esset, quid opus natura foret in eis, quæ non est operata, cum de suo nihil adsit? sola ars perficere posset absque alia re extranea, & præter naturam. Patet multis irrefragabilibus testimonijs, & euidentissimis, naturam ex seipsa procreare naturas spermaticas, ac præparare: tandem ars per coniunctionem in eis operatur, ad finem tendens, in

quem natura creatat. Quamuis etiam, si fieri queat, ut metalla reducantur in quatuor elementa, prius oporteret in mercuriū & sulphur, quàm in elementa separari necessario, postmodum elementa rursus in sulphur & argentum viuum, ut fiant proxima natura metallica: quæ stultitia quæso hæc esset? Cùm hæc omnia sint vnum idem, & eadem substantia, quæ nouam nō acquirit inde naturam, neque materiam, ab eiusmodi reductionibus, at solum manet quod antea fuerat. Quid istis frustaneis igitur laboribus indigemus, si tantundem substantiæ habebatur, cùm essent in forma spermatis argēti viui & sulphuris, atq; post reductionē in elementa quatuor, & nihil acquirant noui, non in virtute, non in pondere, neq; quantitate, vel qualitate? ea de causa videlicet, quia nulla materia sibi fuit adiuncta, quæ digniora reddidisset, vel cū ipsis fuisset exaltata, sed vnica tantum huc atq; illuc circumducta materia sola, præter additionē: quapropter in forma proprii spermatis æquè valida, ac in forma elementorum. Ad nostrum lapidem si opponatur idem, nempe nihil etiā acquiri sibi, negatur: nam ipsum reducimus, ut in ea reductione fiat coniunctio nouæ materiæ vnus & eiusdem radicis, præter quàm reductionem fieri nequit, atqui accedit etiam additio materiæ. Duarum vtique materiarum vna subuenit alteri, quo resultat inde longè dignior materia, quàm erant per se seorsim ante coniunctionem. Est igitur ista reductio nostra necessaria, quòd per eam materiæ nouam acquirunt formam & virtutem ob additionem materiæ nouæ: quæ non fit in alijs reductionibus

bus elementorum, in quibus aliud nihil apparet fieri quàm circductio materiæ nudæ sine forma, citra omnem innouationem, exaltationem, & acquisitionem alicuius formæ, vel materiæ nouæ. Vnde liquet reductiones istorum hominum esse meras phâtasias, vanas, & erroneas. In huius rei confirmationem aptissimè loquitur quidam nomine Guilhelmus Parisiensis, vir in hac arte doctus: In creatione hominis (inquit) primò concurrunt in vnionem duo spermata, qualitatibus differentia, quarum qualitatum in vno est vna frigida & humida, & in altero altera est calida & sicca, quæ in vtero materno digeruntur mixtione virtutis vtriusque feminis, & augmentatione per humiditatem sanguinis, qui est eiusdem substatiæ, cuius est sperma fœmineum, actione virtutis masculini spermatis interueniente, nutritur inde materia dictæ mixtionis, donec fiat substantia media participans cum vtriusque natura, citra vllam diminutionem, vel superfluitatem. Proinde spermata creantur à natura, & non ab arte, quæ nullo modo etiam posset, hoc solùm efficit, in vtero materno coniungit simul ambo. Quamquam etiam ista iuuare potest in mixtione fomento caloris externi, quietis, ciborum optimorum delectu, & facilè digestibilem, cum temperie & moderatione sumptorū, quibus omnibus aliud nil operatur, quàm rebus iam à natura creatis auxiliari tantùm.

Subiungit idem auctor: Creare spermata non est artis, at postquàm à natura creata sunt, tum demùm ars per solam virtutē naturalem existentem in spermaticis materijs iam à natura creatis,

coniungendo, velut naturæ minister, succurrit ipsi rei quidem existenti, at nondum perfectæ: nihil tamen addit formæ, nec materiæ, neque virtutis. Est igitur generationis prima causa naturalis, & secunda solùm artificialis, quæ posterior absque priore nihil efficit. Frustrà namque terra cultiuatur ad messem, nisi naturalis adsit materia creata per naturam, frumenti granum videlicet. Constat igitur vtramq; ab altera iuuari, naturam ab arte, hanc à natura, & vicissim ambas ad opus facere, cùm naturæ, tum artis. Cùm igitur ab arte spermata creari nullo modo valeant, neq; materiæ metallorum, impossibile fuerit hominem quouis artificio reducere quatuor elementa in spermaticam formam reductiuam, alteratiuam, aut attractiuam, ad finem recipiendi formam, vel actionem tendentē, siue disponentem. At si quis arguat Philosophos dicere quatuor elementa in arte nostra existere debere: sententia quidem eorum est, in duobus suis spermatis quatuor primas elementorum, quatuor qualitates haberi, caliditatem & siccitatem videlicet, ignem & aerem in argento viuo maturo, quod est sperma masculinum, & frigiditatem atque humiditatem in argento viuo crudo, & imperfecto, quoad finē, quæ terra sunt, & aqua in spermate fœmineo, non quòd actualiter in istis sint quatuor partes elementales à se mutuò separatæ, vt sunt quatuor elementa, quæ videmus: etenim haud sic essent materia prima metallorum amplius, nec etiam alterari possent aliquo ingenio, vel artificio humano, in formam duorum spermatum metallorum primæ materiæ, vt apertè docet Calib Philosophus,

phus & Albanix Rex, ad hunc modum : Scitote nos ab initio nostri operis , nisi duabus materijs duntaxat non indigere , non nisi duæ videntur ; neque tanguntur , nec duabus plures intrant in magesterij nostri principium , medium , & finem : verû istis duabus qualitates quatuor insunt virtualiter : in maiori namque spermate , velut in digniore , duo digniora continentur elementa per qualitates , ignis & aer videlicet : in altero verò spermate natura sua crudo & imperfecto , reliquæ duæ qualitates habentur , & alia duo minus digna elementa , quæ terra sunt & aqua : per Calib apertè satis patet , in hac arte non esse nisi duas materias spermaticas , vnus & eiusdem radicis , substantiæ & essentiæ , scilicet mercurialis , solius substantiæ viscosæ & siccæ , quæ nulli rei iungitur in hoc mundo , præterquam corporibus . Id ipsum afferit manifestè Morienus libro suo , inquiens : Durum aquaticum , & molle reddito durum , vt ei coniungatur aqua , celato , vel abscondito potius ignem sub , vel in aqua frigida : hoc est , iunge sperma masculinum , quod aliud nihil est , quam mercurius coctus & maturus , continens in se per digestionem elementum ignis , cum spermate fœminino . id est , cum aqua viua . Item Isudrius in eandem sententiam loquitur in Turba Philosophorum : Aquam igni permisceto , hæc est vnio spermatica potentialiter , proxima lapidis nobili perfectioni , ad eam recipiendum . Et in Codice totius veritatis , quidam Philosophus nomine Artefinales : Coniunge rubeum virum , albæ suæ fœminæ , in rotundo cubili circumdato corticum igne , continuo quoque calore fouea-

tur ibidem, vsque dum fiat coniunctio hominis cum aqua philosophica, & non vulgari: id est, in continente hoc, omne inest quod ad vsui perfectionem requiritur: tum demum ista coniunctio dicitur prima lapidis materia, & non aliter. Nam in se continet fixi naturam, qua fixatur, atq; spiritualem naturam, dignamque substantiam nobilissimi lapidis. In summa qui probè Philosophos intelligit omnes, optimè concordare videt in omnibus, qui verò nō sunt artis filij, sed ignari, dissentire perperam iudicāt. Postquàm de prima materia metallorum abundè satis loquutus sum, argumentis quoque firmissimis, & auctoritatibus dignis mercurium & sulphur esse probavi, latius vt progrediar in gratiam & vtilitatem auditorum, in hac sequenti parte libri mei tertia, dicā quid sint mercurius & sulphur: & quemadmodum in terra metalla generentur, eorumque differentias, adductis Philosophorum auctoritatibus, à quibus didici quę de lapide scio, Deo dante gratiam & intellectum.

PARS TERTIA LIBRI D. BERN.

Comitis Marchiæ Treuisanæ, qua per ipsum tractatur de radicibus & principijs Metallorum, idq; rationibus & auctoritatibus euentissimis, atque philosophicis argumentis.

N primis non ignorandum est, diuinum hoc Genesis opus, quo Deus in principio creauit materiam confusam & inordinatam: plenam tamen ex eius voluntate multis ac infinitis materijs, ex qua tra-

xit

sit elementa quatuor, & ex istorum commixtione creauit animantia, diuersasq; creaturas, nonnullas esse voluit intellectiuas, sensitiuas alias, vegetatiuas & minerales. Intellectiuæ creatæ sunt ex quatuor elemētis, at ignis & aer in istis dominantur magis, quàm alia duo. In sensitiuis tamen minuitur ignis, quòd aer æquè dominetur ac ille, velut in animalibus brutis, equis, asinis, canibus, auibus, &c. Vegetatiuæ pariter ex quatuor constant, in his dominantur aer & aqua: sed aer dignitate diminuitur per aquâ, & ista per solam substantiam quandam terrestrem & vaporosam. Minerales verò creaturæ, licet ex quatuor etiam constent, prædominentur tamē terra & aqua: sed aquæ dignitas est terrosa magis, quàm aquatica. Diuersarum sunt formarū, at multiplicari nunquàm possunt, nisi per reductionem ad primam sui materiam, cæteris antea dictis proprium semen in seipsis habentibus, in quibus delitescit omnis ipsorum multiplicationis & finalis compositionis virtus. Materia metallica; constat ex solo mercurio frigido & humido crudo, in quo sunt etiam elementa quatuor, scilicet calidum, humidum, frigidum & siccum: quorum duo dominantur, frigidum & humidum: subiecta sunt istis calidum & siccum. Cœlestis motus calor circumcirca terram penetrās, & venas eius, est tam remissus ac temperatus, vt vix perceptibilis, at continuus: noctu pariter ac diu semper æqualis. Calor hic non prouenit ex Sole (quod nonnulli fatui volunt) sed ex reflexione spheræ ignis aerem circuentis, & etiam ex continuo motu corporum cœlestium, calorē continuum & lentum

excitantium vix imaginabilem. Quamuis etiam calor mineralium esset à Sole (ex sententia Raymundi Lullij & Aristotelis) nihilominus calor esset continuus, quia Sol dies & noctes circum terram incessanter voluitur. Verùm istorum opinio falsa est, quoniam Sol non est calidus, neque frigidus, at motus eius est naturaliter calidus. Calor itaque proveniens ex motu corporum cœlestium, assiduè versatur in venis terræ: non tamen calefacit (vt putant nonnulli stultè loquentes) mineras: nam si vel minimè calefaceret, hoc tantillo calore actiuo, minore spatio temporis quam annorum decē, decoqueretur mercurius in perfectionem Solis, quòd vix centum fieri consuevit. Terra siquidem est frigida & sicca, mineræ quoque sunt in centro terræ: priusquam igitur vel tantillum caloris percepissent à Sole actualiter, nos q̄ fumus proximiores adureremur prorsum: intensissimus esse deberet enim, si terram & aquam frigidissima corpora penetrans, nihilominus calorē adhuc retineret, cùm ad centrum peruenisset, non extinctū penitus. Verùm enim uerò hæc naturalius intelligi debēt ad hunc modum: Cùm ipse mercurius componatur ex quatuor elementis, calefactis igitur istis à communibus & generalibus per suum proprium motum, naturalis calor excitatur ab eiusmodi motione: pariter ignis & aer existentes in mercurio mouentur, & sensim eleuātur, cùm digniora sint elementa quā aqua & terra mercurij, nihilominus humiditas & frigiditas dominātur. At quia calor & siccitas digniora sunt elementa, vincere conantur alia duo, videlicet frigiditatem & humiditatem

rem in mercurio denominantes : nam cœlestes motus excitât alios motus calorum naturalium, per quos mercurij motus, i. qualitates mouêtur. Postmodùm successu longo temporis mercurij siccitas vincit gradum vnum suæ humiditatis, & fit plumbû, alium quoq; deinceps gradû vincit, & fit stannum. Tandem calor mercurij iterû paululum humiditatis ex frigiditate vincit, & fit luna. Calore plus adhuc dominante, fit æs, vel venus, & postea ferrum atque sol perfectus. Hac via duæ qualitates, quæ priûs succumbebant frigiditate & humiditate victæ, modò vincunt alias, ac dominantur caliditas & siccitas, quæ sunt in excitatione sua sulphur, & mercurij frigiditas atque humiditas sunt ipsemet mercurius. Non quòd sulphur hoc sit quidpiam à mercurio diuisum, aut separatum: sed est solùm caliditas & siccitas, quæ non dominantur in frigiditatem & humiditatem mercurij. Hoc sulphur postea digestum dominium habet in duas alias qualitates dictas, frigiditatem, humiditatem, & suas imprimi virtutes. Per eiusmodi graduum decoctionum varietates, fiunt metallorum diuersitates. Plumbum ab igne continuè fugit, auolatq; non alia de causa, nisi quia frigiditas & humiditas sui mercurij, nondum alteratæ fuerunt per caliditatem & siccitatem sui sulphuris, quæ quidem in eo nullo modo dominântur, alioquin ab igne plumbum quantumuis etiam vehementi, nõ absumeretur, quinimò mercurius eius gauderet in sibi simili. Pariter & alia metalla quæque fugiunt ab igne, præter solem, quia sunt adhuc frigida humidaq; plus ynum alio, iuxta maiorem cum dictis qua-

litatibus participationem, vel minorem fugiunt
 (inquam) quod sibi contrarium est, sustinereque
 nequeunt. Omne siquidem naturaliter fugit ab
 aduersario, simili vero delectatur: inde sequitur,
 solem aliud nil existere, quam purum ignem in
 mercurio, cum ab igne, quantumcunque vehe-
 menti non recedat, alijs omnibus illum non su-
 stinentibus, vno minus alio, plusue, vt magis ac-
 cedunt, vel recedunt ab ignis complexione. Sul-
 phur enim aliud nihil est, quam purus ignis oc-
 cultus in mercurio, qui longo successu temporis
 in mineris excitatur, atque mouetur motibus cor-
 porum cœlestium (vt supra dixi) digeritque fri-
 giditatem & humiditatem in mercurio, pro va-
 rietate graduum decoctionis & alterationis in di-
 uersas formas metallicas, quarum prima plum-
 bum minus calidum & humidum: secunda stan-
 num: tertia argentum: quarta cuprum: quinta
 ferrum: sexta sol, qui quidem in perfectione suæ
 naturæ metallicæ, purus est ignis à sulphure di-
 gestus existente in mercurio. Ex his manifestè
 rursus patet, sulphur non esse quid per se seor-
 sim extra substantiam mercurij, neque vulgare
 sulphur, alioqui materia metallorum non esset
 homogenea (quod pugnat contra Philosopho-
 rum omnium assertiones) qui huiusmodi qua-
 litates dominantes vocauerunt sulphur, à simili-
 tudine, quia substantiam habet inflammabilem,
 velut sulphur calidâ & siccam, cui insunt. Vnde
 liquet apertissimè, formas metallicas à natura so-
 lum ex pura substantia mercuriali creatas esse,
 non extranea, Gebro sic attestante. In profundo
 (inquit) naturæ mercurij, est sulphur, quod fit
 longo

longo successu temporis in venis minerarum terræ. Manifestius hac de re loquuntur Morienus & Aros: Nostrum sulphur (inquiunt) non est vulgare, sed fixum, & non volatile, de natura mercurij, & non ex alia re quapiam. Naturam exactissimè imitamur, quæ in suis minoris aliam non habet materiam, in quam operetur, præterquam puram formam mercurialem, vt etiam apparet optimis rationibus, autoritatibus, & experientia. Mercurio huic inest sulphur fixum & incombustibile, quod nostrum opus perficit, absq; alia substantia quam pura substãtia mercuriali. Non aliter loquuntur Calib, Bendegid, Iesid, & Maria: sed clarè ad hunc modum: Natura metalla sua procreat ex calore, & siccitate mercurij, frigiditatem & humiditatem superantibus, alterando, & alia nulla perficiuntur essentia, vt omnibus Philosophorum libris affirmatur, quos omnes allegare prolixum foret. Nonnulli perperam existimant in procreatione metallorum interuenire materiam aliquã sulphuream: sed contrã manifestò patet, in mercurio sulphur inclusum esse, quando natura operatur: verùm nõ dominatur in eo, nisi per motum calidum, quo sulphur dictũ alteratur, & vnã simul aliæ duæ mercurij qualitates: ad hunc itaque modum natura per hoc sulphur in terræ venis generat metallorum formas diuersas, pro diuersitate graduum alterationum. In eo pariter imitamur naturam, cùm nihil extraneum ad materiam nostram assumamus, atqui nostro argento viuo inest sulphur incombustibile mercuriale, quod nihilominus adhuc non dominatur, sed frigiditas & humidi-

tas mercurij volatilis, vsque dum actione continui caloris super hoc nostrum argentum viuum perseverantis, fixum per totam substantiam volatilem mixtum dominetur, & vincat mercurij frigiditatem & humiditatem, ac tandem fixi caliditas, atque siccitas, quæ sunt eius qualitates, incipit aliarum dominari, ac pro gradibus huius alterationis mercurij, per suum sulphur diuersi colores oriuntur, quemadmodum nec aliter, quàm per naturam ipsam in mineris. Colorum eiusmodi primus est nigredo saturnea: secundus albedo iouialis: tertius lunaris: quartus venereus: quintus martialis: sextus solaris: septimus verò vno gradu per nos altius adducitur, quàm per naturam: siquidem perficimus, & plusquàm perfectum reddimus rubeo sanguineoue colore exaltatissimo. Proinde cum sit plusquàm perfectum, eatenus alia perficit: nam si non perficeretur vlteriùs quàm à sua simplici natura, quid opus esset tantum impendere temporis, vtputà mensium nouem cum dimidio, cum à natura præter tantos labores eiusmodi corpóra habere possimus iam creata. Verùm oportet, vt antea dixi, corpus masculinum plusquàm perfici, idque per artem naturam imitantem, quo sua plusquàm perfectione, abundantiq; radiatione perficere queat, alia imperfecta, in pondere, colore, & substantia, in radicibus & principijs mineralibus. Quis igitur adeò præsumptuosus, vt credat illud perficere posse, taleque reddere, quale desideramus alio quopiam extraneo, in quo nulla radicalis habetur commixtio? In Turba quidem Aristeus nomine, qui mundum vniuersum gubernauit an-

nos sedecim sua sapientia, post Hermetem excellentissimus, de quo legitur in Chronicis Salomonis, ipsum congregasse discipulos Pythagoræ, ac nunquã mentiri solitum: quapropter veridicus appellatus ab Astrologis, ait: Natura non emendatur nisi in sua natura. Non potest igitur nostra materia aliter, quàm in sua propria emendari. Parmenides idem loquitur, qui me primùm retraxit ab erroribus, & in rectam viam direxit. Patet utique naturam metallicam non emendari, præterquàm in sua natura metallica, & non in alia quavis, adeò vt hac via per nostrã artem perficiamus aliquot mensibus, quod ipsa natura vix mille possit annis. Nam in mineris calor ferè nullus, qui se vel tantulus inesset, opus naturæ celerissimum foret. At in arte nostra duplicem calorem habemus, sulphuris videlicet, ac ignis, vt alter alteri subueniat. Non est ignis (vt volunt Constantinus & Empedocles) de substantia materiæ, qui tamen opus augmentat, alioqui sequeretur eiusmodi calorẽ indies magis ac magis penetrare, quod est erroneum. Verùm ignis duntaxat omnẽ artem regit, quo natura vtitur, aliud nihil adferre possumus. Igne vehemẽti verò non alteratur inter se vicissim, neque mouentur. Fiat igitur ignis digerens, continuus, non violentus, subtilis, conclusus, aereus, circundatus, alterans, & non comburens: ita me Deus amet, iam tibi narraui omnem ignis construendi modum, considera igitur, ac rumina verba mea particulatim: siquidem ignis omnem comprehendit artem, vt patet ex omnibus locis Codicis veritatis. Considera pariter quid Rosarius magnus in hanc sen-

rentiam adferat: Caüete (inquit) ne solutionem vestram acceleretis, perficere volentes illam antè requisitum tempus: nam hæc præcipitatio signum est priuationis coniunctionum: sit igitur ignis vester perseuerans, ac lenis, in modum gradus naturæ, corporibus mitis, digerens, & frigus excludens.

Item adfert ad hæc Maria Prophetissa: Vehemens ignis impedit coniunctionem, & album in rubeum tingit coloris florū papaueris syluestris, quod quidem per te ipsum poteris imaginari, & ex opere, quemadmodum ego, discere. In calore fimi frustra tenui, & in igne carbonum absq; medio, materia mea sublimata est, nō soluta. Verūm in igne quem dixi, vaporoso, digerēte, continuo, non violento, subtili, circuenta, aereo, claro, clauso, incomburentē alterante, penetrante, & viuo benè successit. Iam si fueris qualem te decet esse verum inquisitorem, facilè per hæc verba intelliges qualis esse debeat ignis. In Turba habetur, experientia artificialis te docebit qualis sit ignis. In Lumine Aristotelis Chimistæ: Mercurius (inquit) in triplici vase coquendus est, ad euaporandum & conuertendum a ctiuitatē siccitatis ignis, in humiditatem vaporosam aeris circuentis materiam. Geber & Seneca hoc ipsum affirmant: Ignis (inquiunt) materiam nostram non digerit, sed calor eius alterans, siccus per aerem existimatus, quod medium est quo ignis mouetur, & humectatur. De hoc dicere hæctenus distuli: nam ignis omnia perficit, vel destruit. Aros & Calib: In toto nostro opere (inquiunt) mercurius & ignis tibi sufficiant, in medio, & in fine:
sed

sed in principio non ita se res habet: siquidem non est mercurius noster: quod intellectu facillimum. Item Morienus ait: Scitote nostrum Latonem esse rubeum: sed inutile nobis existit, vsq; dum albus fiat: Scitote etiam aquam tepidam penetrare, ac albefacere, quemadmodum ipsa est, & ignem humidum & vaporosum omnia operari.

Rursus Bendegid, Io. Mehungus, & Haly: Vos qui dies & noctes (aiunt) quærentes, vestras dilapidatis pecunias, facultates, & opes vestras consumitis, atque tempus inutiliter, torquetis in genia vestra circum librorum subtilitates, admonitos ex charitate volo (per compassionē) velut pater motus, erga filium: vt (inquam) albificetis Latonem rubeam, per aquam albam suffocatum, atque tepidam: cæterum frangite tot sophisticos libros, tot regimina, tantasque subtilitates relinquire, mihi credite, vt benè sit vobis: vana siquidem hæc sunt opera cuncta, præter id, quod iam vobis dixi: & in hunc scopum tendunt omnia, quæ scripta sunt. Quid melius clariùsue dici posset vnquam?

Codex etiam omnis veritatis ad hæc: Dealbate (inquit) rubeum, & postmodum rubeum faciatis album, in eo tota consistit ars, eiusque principium & finis. Ego autem dico tibi, nisi nigrum effeceris, minimè dealbare poteris, siquidem nigredo est initiū albedinis, & nigredinis finis, est signū putrefactionis, corporis penetrati iã & mortificationis. At hæc inquit Morienus ille sapiens philosophus Rom. Nisi putrefiat & nigrescat, nõ dissoluetur, & nisi dissolutum fuerit, ab aqua sua

non poterit penetrari, neq; dealbari: vnde nulla coniunctio, mixtio nulla, & per consequens nulla prorsum vnio, quæ postrema fieri non potest absque mixtione: item compositio præcedere debet alterationem. Ad hunc itaque modum per eiusmodi gradus nostra materia tractatur ad imitationem operis naturæ, in omnibus absque diminutione vel additione cuiusvis alterius. De ponderibus verò, ne quis multū sit anxius, quænam sint, & qualia, quibus natura vtitur, sciendum vtique minerarum locis non haberi: nam vbi solū vnum, quid his opus esse videtur, & alibi quàm inter duo, vel plura? Ponderus autem nostrum est respectu sulphuris existentis in mercurio. Siquidem (vt antea dixi) elemētum ignis, quod in mercurio crudo non dominatur, hoc ipsum est, quod materiam digerit. Quapropter omnis, qui verè Philosophus erit, optimè sciet quantum subtilius est elemētum ignis alijs elementis, & ista yiacere quanta proportione valeat. Ponderus igitur est in elementalī prima compositione mercurij, & nō in alio quouis opere. Proinde compositio primo loco fieri debet, vel coniunctio, postmodum alteratio, postea mixtio, & postremò tandem fert vnio. Quicumque volet in his imitari naturam, huius obseruet ordinem atque pondera duntaxat, vt Codex omnis veritatis habet. Si confectio fiat absque pondere, retardabitur opus, quò fiet vt animum facilè despondeas. In hanc sententiam optimè loquitur Albugazal præceptor Platonis: Terrena potentia super sibi resistens, pro resistentia dilata, est actio agentis in ista materia. Verba sunt merè aurea, ponderum funda-

fundamentum nobis aperientia, quæ non facile, nisi doctus, intelliges, vel à quopiam explicata fuerint, insigniter docto. Ipse tibi libenter exposuissem, nisi Deo votum, æquitati, Philosophisq; præstitissem, me nunquam nudis verbis expositurum, aut vulgato sermone pondus, materiam, neque colores, at solùm parabolis (vt infrâ mox audies) veris & perfectis, absque diminutione & superfluitate, ad imitationem sapientum. Antea dixi de huius artis inuentoribus, eisq; qui habuerunt, me quoque habuisse perfecisseq; lapidem à principio vsque in finem fassus sum: item de imposturis, quas sustinui, & propter eas ingentes impensas & labores intolerabiles, ab anno decimo octauo ætatis meæ, vsque ad annum ~~sexagesimum~~ ^{sexagesimum} quartum, priusquã artem adeptus essem. Verùm si habuissem ab initio libros omnes, quos postea nactus sum, citiùs ad eam haud dubiè peruenissem: at nihil aliud quàm falsissima legebam recepta, & libros erroneos: præterea non nisi cum peruersissimis furibus, hominibus nequam, & impostoribus communicare contingebat. Sed postquàm sciui, familiarem notitiam habui cū quindecim bonis viris, qui pariter sciebant lapidis artificium, & præcipuè cum quodam Barbarino (sciueram nihilominus artem duobus annis priusquàm elaborassem, vel perfecissem) hic inter disputandum (cùm ex improviso dixissem, me nondum expertum fuisse) conabatur à proposito vero diuertere, quapropter deserui societatem eius. Disputabamus potissimum de modo celandi, & contegendi hominibus indignis artem. Verùm in ignis structura scri

sexagesimum
sexagesimum
Itaque a 18
ad 74
ad discipulos
scientiam
insumpsi
am. 56

bentum alij dissentiebant ab alijs, quamuis ad eundem scopum tenderent omnes, vt nempe fieret ad hunc modũ, ne fugiens prius auolet quàm ipsum persequens, quocumque modo pararetur ignis. Conclusionem igitur hanc meam vt intelligas, arrige attentius aures. Opus nostrum fit ex vna radice, & ex duabus substantijs mercurialibus, crudis, assumptis, & ex minera tractis, puris, & mundis, igne coniunctis amicitie, vt exigit ipsa materia, assidue coctis, vsq; dum ex duobus vnum fiat, in quo quidem vno corpus spiritus, & iste corpus facta sunt à commixtione.

Postmodũ augeatur ignis donec fixum corpus, tingat nõ fixum suo colore naturaque: nam vbi ritè mixtum est, omnia vincit, ac ad suam naturam & virtutem adducit, ac tandem superat & tingit millies millena, ac decies millies millena: id qui vidit, is pariter credit. Ad hunc itaque modũ virtute, quantitateque multiplicatur, vt fatentur venerabilis ille Pythagoras, Isudrius, & Codex omnis veritatis. In nullo vnquam librorum reperi multiplicationem, præterquàm in Rosario magno, in Pandectis Mariæ, in Veridico, in Testamento Pythagoræ, in Turba, in Morieno, in Auicenna, in Bolzain, in Albugazal frater Bendagid, in Iesid Constantinopolitano, at in alijs si habebatur, non intellexi, nec ab ipsis addiscere potui. Noui quendam ex Marchia Anconę, qui lapidem optimè nouerat, multiplicationẽ autem ignorabat, hic me sedecim annos integros sollicitè insequutus est, vt disceret, verũ ex me nunquam sciuit, libros enim quos dixi, habuit vt ego. Totam speculatiuã igitur, & principia mineralia,

cum

cum suis rationibus detexi, quibus verum à falso discerni potest, modò verò practicam attexere visum est, obscuris verbis tamen, vt egomet elaborauì, & quater composui dictum lapidē. Quicumque igitur hunc meum libellum habuerit, ac legerit, ab omni liberari meritò deberet anxietate, necnon veritatem cognoscere citra defectum, dilucidius enim scribere haudquaquam potuissem, nisi rem ad oculum demonstrarē, quod quidem omnis ratio dissuadet. Ipse tu cum sciueris longè me cautiùs velabis, ægreque feres me tam apertè scripsisse. Voluntas Dei vetuit omnibus palàm fieri, quod valdè paucis notū esse bonum est, vt in Turba passim legitur.

*QVARTA PARS LIBRI BERNARDI
Comitis Marchie Treuisanae, de practica
Philosophici lapidis.*

 VM in hac arte maximè profecisse me percepissem, cœpi doctos in ea potissimum quærere ac frequentare: decet enim probatos viros sibi similibus adiungi, & non alijs. Cùm igitur per celebrem quandam ciuitatem Appuleam Indiæ transirem, audiui doctissimum in ea residere virū in omni scientiarum genere, qui parem in hoc mundo non haberet. Hic præter disputationibus instituerat omnibus in arte peritis, libellū folijs & coopertorio puro, putoq; auro fabrefactum. Quapropter honoris auidus, animum facere mihi metipsi non dubitauì, ac ad præscriptas disputationes disponere, addente mihi, ad hanc susceptam provinciam,

calcaria verò doctissimo, veniente mihi in mentem etiam, audétes ad sublima prouehi, timidos deijci, ac perpetuò humi degere, viriliter in palestram transij, fatoque palmam obtinui disputationis coram astantibus, libellusque premij fuit mihi per facultatem philosophiæ admodum honorificè oblatùs, vt circumspèctarer ab omnib⁹. Deinceps animi studio fatigati recreandi gratia, campos amœnos & prata quærens, in lymphidissimum incidi fonticulum, pulcherrimo lapide circumseptum, atq; munitum, supra quercinum truncum, cetera inuro circumdatum, ne bruta ad eam intrarent, nec aues in eo balneum sibi facerent. Super hunc fontem sedens, contemplatus sum eius pulchritudinem, ac vidi superiùs clausum. Ea faciens iter vir senex, & venerandus admodum, vt Sacerdos, à me salutatus honorificè, & rogatus quamobrè iste fonticulus ad eum esset modum, superiùs, inferiùs, & ad latera circumquaque clausus, & munitus? amico responso me dignatus ait: Est quòd scias, amice mi, fontem hunc esse valdè mirabilis, ac terribilis virtutis præ cæteris omnibus totius mundi fontibus, pertinet ad Regem solùm huius patriæ, què fons optimè nouit, & ipse fontem. Prætereuntem Regem hac semper ad se trahit, & à Rege non trahitur. In eo balneo manet ducētis octuaginta duobus diebus, quibus ad tantum iuuentutis robur adducitur, vt à nemine quantumuis robutissimo vinci queat. Curauit igitur suum concludi fonticulum albo lapide rotundo, vt vides, in quo relucet fons clarus, velut argentum, & cœlestis coloris, vt etiam esset fortior, ne ab equis & alijs destrueretur;

strueretur, induxit quercum veterem fissam per medium, qui tuetur à Solis radiis, vmbra faciens. Deinceps, vt vides, muro circumdatur valdè spisso: primò duro lapide & claro clauditur, tum demùm caua quercu, maximè quia terribilis est naturæ, adeò vt omnia penetret semel inflàmatus, ac irritatus: item si euanesceret, actum de nobis esset. Rogauì postmodùm vtrum ipse Regem in dicto fonte vidisset, qui respondit, se vidisse quidem intrantem, sed ab eo tempore, quo per custodes in eo clauditur, non apparet ampliùs in centesimum & trigessimum vsque diem: tandem emergit admodùm splendens, ac nitens. Custos portenarius balneum assiduè calefacit, vt persistat in suo calore, qui in aqua fontis occultus est; ac dies & noctes calefacit absq; intermissione. Interrogauì rursum cuius coloris Rex esset, qui ait, vestitum esse panno aureo primùm ab initio, deinceps holosericea diploide, vel thorace nigro, camisia quidem alba supra niuem, eius carnem tamen, vel sanguinem rubicundissimam: Rogauì deinceps vtrum Rex eò veniens multam cohortem extraneorum, plebisq; minutæ secùm adduceret? respondit amicè, ac subridens: Cùm Rex huc venire proposuit, relictis omnibus suis aulicis & extraneis, solus intrat, nemine fontem præter ipsum appropinquante, & solam eius custodiam: cuius curâ habet homo valdè simplex, imò simplicissimus hominum, eius supplere vices optimè posset, cùm aliud nihil efficiat, quàm calefacere fontem. Petij rursum vtrum fonti Rex esset amicus, & fons ipsi? qui ait, mirum in modum sese vicissim amant, fons Regem attrahit, &

non Rex fontem: nam Regi velut mater est. Interrogavi tandē cuius generis Rex esset? respondit esse ex fonte, qui talem, vt est, effecisset absque alia re quapiam. Petij vtrum multos haberet aulicos, qui ait, sex duntaxat habere, qui successionem expectant, si fortē Rex quandoq; mori posset, potirentur etiam, vt ipse, regno: hinc fit, vt illi seruiant, quia sperant ab eo multam dominationem & possessionē. Tandem interrogavi vtrum senex esset, qui respondit seniorē esse fonte, suisq; maturiorem subditis quibuscunq;. Qui fit igitur, (petij) vt isti non interficiant Regem, à cuius à morte tantam successionem expectant, cumque fit adeò senex? Qui ait: Quamq; admodum prouectæ est ætatis, nihilominus subditorū suorum nullus adeò patiēs algoris atq; sudorum, pluuiarum, ventorum, & laborum vt ipse: item nemo illorum per se, nec simul omnes occidere possent; neq; vis vlla. Quomodo igitur possidebunt regnum si mori nec etiam occidi possit ab aliquo? Respondit, sex eius subditi sunt ex fonte, à quo possident omne quod habent, vt ille, quo fit, vt à fonte trahantur, maximè. Rex occiditur ab ipso fonte pariter vt illi, resuscitatur per ipsum, deinceps ex substantia regni sui, quæ posita est in minutissimas partes, quisque subditorum eius portionem accipit, & quantumcunque minutissimam particulam quilibet habeat, æquatur optulentiā, viribus & potentia Regi, suntque inter se æquales. Interrogavi rursus quanto tempore illis expectandum esset? qui subridens iterum ait: Scito Regem intrare solum absque subditis, etsi fons amet etiam istos, non tamē intrant quia

nondum hanc dignitatem promeriti sunt. Verum intrante Rege, veste auri puri contexta folijs, & contacta exuitur, quam primo suo tradit cubiculario, Saturno dicto, hic seruat diebus quadraginta, plus quandoque duobus ad summum, postquam semel habuit. Deinceps exuit Rex thoracem holosericeam nigram, quam secundo suo cubiculario Ioui nomine tradit, qui custodit viginti bonis diebus, tum demum Iupiter iubente Rege, tradit Lunæ, quæ tertia persona est pulchra & resplendens, hæc viginti diebus seruat. Tum demum Rex in pura camisia albâ, niuis instar, aut salis floris existit, quam etiam exuit, eamque Marti tradit, hic seruat quadraginta diebus, aliquando duobus aduenientibus. Postmodum Mars, Deo iubente, tradit Soli flauo, non claro, qui seruat quadraginta diebus. Tum demum venit Sol pulcherrimus, & sanguineus, qui statim camisiam arripit. Interrogavi tandem, quid inde fit ex istis omnibus? qui ait: Fons deinceps aperitur, ac ut camisiam dedit illis, vestem, atque thoracem, momento iam suam carnem sanguineam & rubeam tradit omnibus manducandam, iam demum habent quod optabant. Rursus petij, vtrum tanto tempore semper expectarent, & num prius aliquam remunerationem seruitiorum habere possent, in finem usque nisi perseuerent? qui ait: Statim atque albam habent camisiam, quatuor istorum aulicorum, si velint, gaudere poterunt, opibus quoque frui plurimis: verum dimidia parte regni solummodo potirentur, quapropter malunt, vel tantillo diutius finem atque exitum expectare,

vt etiam diademate regio sui domini coronetur. Interrogavi an vnquam aliquis accederet medicus, vel quiduis aliud eo tempore? qui respondit, nullum, nec quicquam aliud præter custodem vnicū, qui subtus calorē excitat continuum circueuentem & vaporosum, præterea nihil. Rogavi nū custos hic multos labores pateretur? qui ait, plus à principio quàm sub finē, quia fons inflammat. Petij vtrum vidissent multi, qui respōdit, versatur ob oculos toti mundo, nemo tamen cognouit eorum qui sunt in mundo. Rogavi latius quid agerent? qui ait, Si volēt sex illi Regem iterum purgare poterunt in fonte diebus tribus, circueundo locum iuxta contentam continentiam, dando primo die thoracem, secundo camisiam, ac tertio carnem suam sanguineam. Dixi ad hæc quorsum ista? at ipse, hæctenus tibi respondi, fatigatus sum. Quod cūm percepissem, nolui esse molestus, at abeuntem comitatus sum aliquatenus, illi quoq; gratias agēs immortales, vale dixi. Venerabilis admodum senex fuit atq; sapientissimus, vsq; adeò vt ipsi obedirent cœli, cunctaq; tremere coràm ipso. Sopor etiam inuasit me, vt rediens ad fontem aliquantisper quiescere destinaram, sedēsq; super hunc abstinere nō potui, quin claustra omnia secretò referarem. Interea cūm libellum meum disputationis premium inspicerem, per suum splendorem & pulchritudinem, soporem anteà conceptum auxit, vt oscitantia quadā è manibus in fontem delapsus sit, quod me pessimè habuit: volebam enim seruare in memoriam honoris adepti. Cūmq; inspicerem disparuit ab oculis, existimans igitur in fundum deci-

decidisse fontis, aquam exhaurire cœpi, cum industria tamen, adeò vt non maneret in eo, nisi decima pars eius cum decem partibus. Cumque totum exhaurire conarer, tenaces erant valdè, interea dum in hoc opere fatigarer, superuenerunt aliqui, vt ultrà haurire impedirent. Priusq; abirem tamen, conclusi rursus omnia, ne quispiam perciperet me fontem exhausisse, neque vidisse, nèue fortè mihi libellum etiam surriperèt. Tum demùm cœpit excitari calor circumcirca in balneo ad lauandum Regem. Ego autem ob perpetratum facinus adductus sum in carcerem, ibidemque detentus quadraginta diebus. Quibus absolutis fui relaxatus, & ad fontem reuersus, vt viderem ipsum: obscuræ nubes apparuerunt, quæ durarunt longo tempore. In summa vidi sub finem omnia, quæ desiderabat animus, absque multo labore: qui te non torquebit etiam adeò, modò rectam ingressus viam, ab eà non deflexeris ad erroneas, at naturam in omnibus fueris imitatus. Concludens dico tibi, quicumque libellum hunc meum legens, lapidem per ipsum non intellexerit, nunquam intelliget, quicquid operetur. Nam in hac mea parabola totum opus continetur in practica, diebus, coloribus, regiminibus, viis, dispositionibus, & continuationibus, quantò melius fieri potuit narraui singula, pietate, charitate, & compassione motus erga desolatos operatores, in hac arte pretiosissima. Finem igitur faciens libello meo, Deum Optimum Maximum rogo, cuius gratia fuit absolutus, vt aperiat mentes hominum bonæ voluntatis, quibus, vt ingeniosis, pauca difficultas erit, modò absti-

neant à somniatis phantasijs, & subtilitatibus
sophistarum, in via quoque naturæ maneant,
quæ per meam speculatiuam demonstratur. Va-
lete in IESV CHRISTO omnes, & memores
pauperum estote, cùm ad hunc thesaurum inex-
haustibilem perueneritis. Deum orate, qui vos
docebit vlteriùs.

FINIS.

OPVSCV.

PHILOSOPHIAE
 NATURALIS METALLO-
 RVMD. DIONYSII ZACHARII
 nobilis viri Philosophi
 Galli,

Ad benignum Lectorem.

QUOTQVOT in hac arte diuina scripserunt olim docti, sapientes viri, naturalesq; Philosophi prophanationem, vel diuulgationem eius arcani vetuerunt. Nilominus amice Lector cum satis considerassem interpretationes contradictionum, figurarum, comparationum, equiuocationum, ac variorum enigmatum passim in ipsorum scriptis, occurrentium, absq; numero, celatum esse nolui, quicquid (post multos inutilesq; labores, atque prolixissimos, circa sophisticatum recepta, deceptoriam potius dixerim opera prorsum inepta) per imaginationes veras, ex proborum libris resoluerim continuis lectionibus approbatissimorum autorum, velut Geberi in sua Summa, & aliorum. Pedem itaq; retrahens ab erroneis vijs, quibus implicitus fue

ram antea magis quàm Dedalus in suo labyrintho, in semitam rectam figere volui, quàm gradiēs tandem cognoui veram & perfectam materiam, à natura nobis in cauernis terre preparatam, ad persiciendum supra terram, quæ sub ista generat ipsa, metalla naturaliter, quemadmodum experientia (Deo misericorditer) me docuit, ut hoc libello declarabo clariùs, quàm vnquam fieri valeat. In cuius prima parte narrabo modum & progressum, quibus perueni tandem ad veram huius operis diuini cognitionem. In secunda, quibus autoribus vsus sum in perquirendis autoritatum explanationibus, terminorum, aliarumq; difficultatum. Tertia verò & vltima, declarabo practicam ad eum nempe modum, ut ignaros lateat, filijs autem artis sit manifestissima: propter quos omnia redigere in optimũ ordinem studii quàm diligentissimè: non imitatus hac in re nonnullos inuidos vtilitatis R.P. homines, proprijsq; sui commodi nimium auidos, qui suam noluerunt materiam declarare, præterquam sub diuersis varijsq; fabularum allegorijs, imò qui libros suos alijs ostendere vix voluerunt. Noui quendam qui nonnulla scripta receperat à Veneto, hæc velut adorans occultabat occlusa, ut ipsemet vix auderet introspicere,

*çere, ne dicam alijs ostendere, vel communi-
 care, existimans fortè lapidem ex ea papyro so-
 la proditurum absq; labore, si modò conclusa
 strictissimè contineretur arca, tamquam Her-
 metico sigillo materia philosophica. Verùm
 ignorant isti nō fortuito concessam esse tam di-
 uinam scientiam hominibus, ut aiunt Philo-
 sophi, dum repræhendunt eos, qui nō proprijs,
 at alienis impensis operantur. À quibus du-
 bio procul asperrimè taxabor, quia hoc opuscu-
 lum publicavi, præsertim idiomate vulgari,
 cùm nulla hac tempestate scientia magis vul-
 go sit odiosa. His breuiter volo respōsum quod
 hætenus ignorarunt, nimirum huius diuina
 philosophiæ partem non esse in humana pote-
 state, adeò ut libris solis intelligi queat, sed in
 voluntate Dei sitam, qui reuelat cui vult per
 Spiritum S. suum, vel per medium alicuius ho-
 minis, uti secunda libri huius parte narratur
 latiùs: tantùm abest ut palàm faciam omni-
 bus. Quid noui si vulgariter scribam artem,
 quæ ab omnibus suis professoribus non alio ser-
 mone quàm suo proprio pariter descripta fuit
 hætenus, ut ab Hamech Hebræo Hebraicè, à
 Thebit & Haly Chaldeis Philosophis Chaldai-
 cè, ab Homero, Democrito & Theophrasto Græ-
 cis, Græcanica lingua, ab Aboholy, Gebero, &*

Auicēna Arabibus in Arabica. Morienus, Ray mundus, & pleriq; alij Latini, Latinè tradiderunt artem, suis ut cognosceretur à successoribus, diuinam istam sciētiam hominibus etiam sue nationis concessam quandoq; fuisse. De populari odio sciendū veritatē artis non esse spre tā, sed falsis duntaxat in ea sophisticationes, ut in prima huius libelli parte narrabo latiùs. At si dicant, cur ego non dilucidè ac manifestè singula scribā, ut ex hoc opusculo quisq; securè valeat operari, cum secūs faciens nihil utilitatis adferam lectoribus? Ut respondeā, quis ignorat innumeris impensas, & inutiles, quæ circa hāc artem in Gallia solūm fiunt indies, propter sophisticationes, à quibus si retrahi possint in viam rectam lectura mei libri, tum p̄ prohibē, letores in veritatis semita retineri, per ea quæ secunda parte doceō, nō erit istis omnibus lectura tertie partis inutilis, in qua narratur, qua patet ad practicam operis diuini prorsum facilis aditus. Diuinū voco hac de causa, quòd nemo per seipsum absq; diuina inspiratione cōprehendere, vel intelligere potest, etsi doctissimus alioqui philosophus existat, ut ait Geber aduersus omnes, qui sola consideratione causarum, operumq; naturalium operari nituntur, inquiens: In eo plurimū errant putantes se natura

ram imitari posse, cum id arti sit in omnibus impossibile. Abstineant igitur eiusmodi calumniatores à lectura nostri opusculi: non ipsis enim elaboravi, sed filiis doctrine benignis, docilibus, & studiosis amatorib. huius artis. Quos amicè quidem rogo, & admonitos volo, priùs quàm operari incipiant, ut omnibus dubijs, quæ circa singulas operationes in compositione necessarias versantur, collatis & quæ sibi mutuò contradicere videbuntur, enigmatum equiuocationibus, & id genus alijs, animum ad eam resolutum atq; liberum habeant, ut videant, ac intelligant, non nisi meras esse concordantias, non diuersorum, sed vario modo prolatorum in unum & eundem sensum. Hæc est unica via cognoscendi veritatis, in hac arte præsertim, ut Rasis inquit. Quicumque desideriosus erit, ac oscitans in nostrorum lectura librorum, ineptus etiam erit ad preparandas materias, quandoquidem vnus alio declaratur, tum quòd in isto vno fortasse requiritur, suppletur in alio. Impossibile namque fuerit, (sic disponente diuino consilio) reperiri omnia ex ordine scripta, quæ ad hanc artem sunt necessaria. Proinde quoscumque rogo, qui per hoc meum Opusculum ad tantam felicitatem peruenerint, non abutantur

ea, pauperumq; in primis non sint immemores ad sui condemnationem, Deo gratias agāt assidue pro hoc, & reliquis liberalitatis suae donis, cui sit laus, honor, & gloria soli in eternū.

PRIMA PARS OPUSCV-
LI DIONYSII ZACHARII,
QVAE NARRAT, QVA VIA PER-
uenerit autor ad veram notitiam huius
artis, operisq; diuini.

HERMES ille Trismegistus non inmeritò vocatus philosophorum omnium naturalium propheta primus, atq; pater, diuini lapidis autor, & Terminus Interpres, postquam expertus esset veritatem huius diuinæ philosophiæ, scriptum nobis reliquit, quòd nisi metuisset vniuersale Dei iudicium postremum, nunquam de hac diuina scientia quicquam scripisset, in tantam venerationem habuit. Huius opinionis etiam extiterunt quotquot eum in hac arte sunt imitati: quo factum vt omnes libros conscripserint in ea, variis argumētis in vtramq; partem concludentibus, vt ait Geber in Summa, vt ignorantes ad hunc modum errare cogerentur, econtrà doctrinæ filij sub opinionum eiusmodi varietate, mentē ipsorum perciperent. Quos nihilominus etiam errare fuit necessarium à principio, vt postquam adepti fuerint

runt artem summis laboribus, cum intellectus, tum corporis, pluris faciant, occultiusque seruent. Ista nimirum est occasio maxima celandi: nam ad intolerabiles pœnosaque labores accedunt sumptus ingentes, his potissimum qui librorum lectura sola discunt, expectantes inspirationem à diuino spiritu, quemadmodum ego feci spatio decem annorum, ut narraturus sum, & medium dicturus per quod in cognitionem huius arcani venerim. Cum annorum essem circiter viginti, postquam cura parentum instructus domi fuisset in principiis Grammatices, ad artes & philosophiam relegatus, annorum spatio trium, diligentia particularis mei præceptoris, adeo profeci, ut visum fuerit meis turtoribus (interea temporis enim vterque parens interierat) altius me prouehere, videlicet ad legisprudentiam sub eodem præceptore: sed priusque discederem ab artium collegio, familiaritatem & amicitiam cum plurimis alijs scholaribus inieram, isti varios habebant receptorum chemicorum libros, quos mihi datos mutuo summa diligentia descripseram, annuente præceptore familiari, qui iam dudum etiam in hac arte laborare cœperat, adeo ut antequam abirem, collegissem librum admodum copiosum eiusmodi receptis refertissimum. Statim atque vnà cum præceptore meo venissem eò locorum, vbi legibus operam nauare debui, scripta mea cœpi reuoluere, quorum aliqua proiectiones continebant vnus super decem, alia super viginti, triginta, tertiam, medianam partem, ad rubrum octodecim characterum, viginti, &c. in coronatorum aurum, ducatorum, altiorisque co-

loris quæ vnquam esse possit, vnum sustinere debuit liquationem, aliud examē Lydij lapidis, omnia aliud examina, de albo similiter, vnū esse debuit denariorum decem, aliud vndecim, aliud capitalium numismatis argentum, album ex igne rediens, aliud in affricatione lapidis Lydij. Summatim existimabā, si vel minimum istorum præstare valerem, in hoc mundo maiorem felicitatem contingere mihi non posse. Præsertim cum legerē eiusmodi recepta magnatū inscriptiones præ se ferre, vnum Reginę Nauarrę, aliud Cardinalis Lotaringię, Turnonis, & aliorum infinitorum, vt eiusmodi laruis atque titulis fides ab incautis hominibus adhiberetur, quibus etiam decipiebar facilè cum cæteris. Fornaculas itaque fabricare cœpi, & à minimis ad maximas deueniēs, totum istis repleui magnum cubiculum: vnam ad destillationem destinaueram, ad sublimationem aliam, ad calcinationem, dissolutionem, balneum Maris, ad fusionem, adeo vt pro primo introitu mei principij, ducentos coronatos, quos receperamus in sustentationem studiorū ad duos annos, penitus insumpsissem, partim in fornacibus, partim in carbonib⁹, infinitis materialibus, & vasis vitreis, auro & argento inutiliter fusis, mixtis, atque solutis, quæ longa tractatione peribant inter loppas & cineres, ac ita diminuta vix apparebant, vel tantillo residuo fragili & corrupto: finito nondū anno priore, substantiam duorum, aut saltem posterioris iam inchoantis, in fumum redegit. Hoc tempore meus præceptor calidissima febre correptus, per calores nostris carbonibus excitatos (illorum instar fermè qui Venetijs

netijs in Arcenali percipiuntur à fusoribus tormentorum) quia iam inflammatus, ac flagrans intrinsecùs frigidè bibisset, ob cuius mortem maximè dolui: tum quia parentes renuebant plures mittere pecunias, quàm pro me solo. Proinde cupiens inchoatum opus profèqui, domum redire coactus sum, vt liber à tutela factus, meiq; iuris, de paternis bonis modo quò velleim disponerè, quæ statim in arendã (vt vocant) conscripsi quatuor annis quadringètorum coronatorum pretio, quibus tandem receptum ab Italo mihi datum experirer: hunc alui mecum, donec viderem exitum rei: affirmabat enim se vidisse per experientiam eius effectum. In hãc rem emi duas vncias auri, & marcã vnã argenti, liquata simul dissoluimus in aqua forti, postmodùm calcinauimus per euaporationem, alijs quoque diuersis aquis, varijsq; destillationibus dissoluere conati sumus, tantisper dum tres præterirent menses priusquã hic puluis paratus esset in projectionem, quam quidem iuxta recepti præscriptum fecimus, at frustra: nam augmentum transmutatum est in detrimentum, adeò vt ex auri & argenti simul vncijs octo, restiterint vnciæ tres tantùm, vt interim taceam de multis alijs sumptibus, quibus quadringenti mei coronati, sunt adducetos & triginta redacti, de quibus etiam viginti defecerunt, istos Italo meo dedi, vt autorem adiret recepti, quem assererat esse Mediolani, à quo meliùs instrueretur. Proinde per totam hyemem expectabam eius reditum, verùm in diem postremum potuissem ibidem mansisse, nunquàm enim postea mihi visus est. *Aestas*

tandem comitante peste redijt, quapropter loco mihi cedendum fuit, alijsque socijs anno dimidio, quo tempore incidi in quendam senem, vulgo Philosophum appellatum, quo cum amicitiam contraxi, meaque recepta communicavi, rogās, vt suo iudicio meliora notaret: decem itaque vel duodecim quæ sibi potissima videbantur, demonstravit. Hæc, cessante peste, rediens ad pristinum locum tentare cœpi mox à reditu, perque totam subsequentem hyemem operatus ad festum vsque Ioan. æquè tantum emolumentum, quantum ex præcedentibus reportavi: siquidem adhuc quadringenti mei coronati sumpserunt augmentum, vt ex eis septuaginta duntaxat numerarem, non propterea despondi animum. Quidam Abbas habebat receptum ab amico Roma transmissum, ex aula Cardinalis Armignaci, cui adiunctus exposui centum coronatos, totidem & ipse, vt communibus expensis experiremur. Fabrefactis igitur novis fornacibus diuersarum formarum ab alijs, quoniam opus erat nobis excellentissima aqua vitæ, pro dissolutione marcæ aut libræ semis auri, generosissimi vini vas magnum emimus, ex quo per pellicanum ingentem copiam eius aque sæpiùs rectificatæ, plurimis vitreis vasis ad hoc emptis parauimus. Postmodum auri nostri, prius integro mense calcinati, marcam vnam, & quatuor marcas aquæ dictæ, posuimus in duo vasa vitrea spississima retorta, vnum in aliud intrante, sigillatis, & amobus collocatis in duabus magnis fornacibus rotundis. Emimus etiam carbones pretio triginta coronatorum vnica vice, ad ignem subitus continuandum

Quandū integro quidem anno, vt interea tamen aliquid in alijs etiam receptis tentaremus; ex quibus non magis quàm ex opere magno conſequuti ſumus vtilitatis, ex vtroq; videlicet omninò nihil. Conſtruxiſſemus ignem ad infinitos annos, priuſque, vt receptum pollicebatur, congelatio facta fuiſſet in fundo vaſorum, non præcedente ſolutione. Non autem operabamur in debita materia, nec erat iſta ſolutionis aqua vera, quæ noſtrum aurum diſſoluere debet, vt ab experientia patuit. Inuenimus enim aurum puluerem adhuc integrum, nec niſi paulò minutiorem, quem proiecimur ſuper viuum argentum, vt habebatur in recepto, ſed in vanum. Ægrè tulimus hoc infortunium, & præſertim Abbas, qui tamquam optimus ſecretarius publicus, iactitabat coram ſuis monachis, ſe nihil expectare, præter finem operis, tandem plumbeum fontem exiſtètem in monaſterio liquefacturum, & conuerſurum in aurum: verum in aliud tempus reſeruare coactus eſt, vt poſtmòdum ſuppeditaret ei ſumptus, quos interea fecit per Germanum operatorem prætereuntem, & frùſtrà, me abſente dum eſſem Pariſiis tentauit. Abbas utiq; reſumpto animo, perſuaſit mihi, vt congregarem pro parte mea trecentos, vel quadringentos coronatos, totidè adderet meis, quibus mecum aſſumptis Pariſios me conferrem, vbi laboratum numerus infinitus, tantisper inter ipſos ac diuſos verſarer, donec opus aliquod perfectum inueniſſem inter nos velut fratres partiendum. Quo quidem pacto inito, bona poſſeſſionum mearum denuò conſcripſi, Pariſios utique veniens octin-

gentos attuli coronatos, ea intentione, vt illinc nō discederem, vsq; dum absumpsissem aut reperissem quod optabam. Non sine parētum & amicorum omnium offensione maxima recessi, qui me libenter in ordinis senatorij virū promouissent in patria, existimantes me legisperitum esse promptissimum. Verū ego resistēs, ac simulans me his pecunijs officium aliquod empturum, vale dixi, & accinxi me itineri altera die natalis festi, ac Parisios appuli triduo pōst Reges. Ibidem integro mense primū incognitus latitare volui. Mox atq; postmodū frequentare cœpi cum artiftis, aurifabris, fusoribus, vitrarijs, fornacū structoribus, alijsq; tantam contraxi notitiam, vt vix altero mense finito, plus centum operatorum facti sunt mihi familiares. Nonnulli operabantur in tincturis metallorum per proiectiones, alij per cimentationes, aliqui per dissolutiones, pleriq; per coniunctionem essentia lapidis smirilli vulgō nuncupati, nonnulli p̄ prolixas decoctiones, aliqui in extractionibus mercuriorum à metallis, alij verò in istorū fixationibus. Adeò frequens erat nostra congregatio, iam in domibus, aliàs in summo templo, vt festiuis, ac dominicis diebus non parceretur. Aliqui dicēbant inter se: Vtinam nobis esset facultas opus nostrum repetēdi, perueniremus ad perfectionem: alij, si vas nostrum integrū permanisset, res benè succedebat: nonnulli, si vas cupreum habuissemus optimè rotundum, fixū reddidissemus mercurium cum luna. In summa nemo omnium aliquid operatus fuerat, quod suis careret excusationibus, quibus adhuc tantisper surdas aures exhibebam, inutiles namq;

namq; sumptus, quos feceram eiusmodi persuasionibus memoriam refricabant. Interea Græcus quidam existimatione doctus, adiit mihi notum thesaurarium, aureos illi montes promittens ex fixatione mercurij cinabaris. Hæc notitia dedit occasionem, vt cum amico simul pro parte mea pecunias erogarê, ad hoc opus exequendû. Cùm igitur opus esset argento puro in limaturas con-
 fracto, hoc eminus pondere trium marcarum, ex quo, cum adiuncta pasta quapiam artificiali, clauos efformabat operarius noster, admixta cinabari puluerisata, quos in olla figulina clausa decoquebat suo tempore. Tandem exiccatos p cupellam fulminabat, adeò vt reperimus tres marcas, & paulò plus, argèti puri, quas quidem asserebat ex cinabari productas: nostras antea positas in fumum euolasse. Lucrum hoc Deo notum esse potuit, non nobis, cùm ego pro parte mea 30. coronatos, & vltra, perdidissem, vel frustra insump-
 sissim. Rumor hic clauorû increbuit per totam ciuitatem Parisiensem, vt nemo non de his audis-
 set, præsertim inter eos, qui sophisticationum operibus assueuerant, velut antea de pomis cupreis ad fixandum cum luna mercurium fama fuerat profeminata. Tandem aduenit quidam nobilis in sophisticationibus insigniter expertus, adeo etiam, vt inde lucrum faceret, opera sua vendens aurifabris, quo cum amicitiam inij, non sine sumptu, ne me putaret egenum.

Anno integro cum ipso versatus fui, priusquam tantillum declararet, postreino tandem arcanum suum mihi communicauit, quod etsi plurimi faceret, nihil perfecti fuit. Nihilominus ad

meum Abbatem scripsi cuncta, quæ successerant, ipsiq; duplum postremi huius operis misi cum practica dicti nobilis. Ad me rescripsit ut manerem Parisiis adhuc annum, sumptusque non formidarem, maximè cum in arcanum incidissem pro principio, quod existimabat non exiguum, quamvis ego resoluissim in animo non uti materia, quæ non persisteret in eodè statu, quo priùs apparuerat, hoc mihi proponens, operandum non esse, neque laborandum cuiquam, ut nequam & impostor euadat, aliorumque detrimento ditectat. Proinde mansi, ut scripserat alio anno, cum duobus anteà præterlapsis, frequētans iam hūc, modò alium, eosque de quibus opinio communis erat ipsos aliquid habere boni perfectique. Omnes ferimè consumpsērā pecunias, cum iam ad me rursus scriberet Abbas, ut mox visis perlectisque suis literis absque mora venirem ad ipsum, quod feci: nolebam enim promissam fidem fraternam perfringere. Aduenienti mihi literas obtulit à Rege Nauarræ (qui harum rerum curiosus esse videbatur) ad ipsum missas, ut procuraret apud me, si rem gratam illi præstare vellet, Regem adirem ilicò, arcanumque docerem illius nobilis, ac alia quæ me scire audiuerat ex relatu, promittentem in remunerationem tria, vel quatuor millia coronatorum. Summa hæc Abbatem adeò inflammabat, ut nō magis lætum se demonstrasset, ubi iam in crumena sua latitassent, nec priùs quiescere potuit, quam in Aulam me contulerim. Quò cum venissem, non antè sex hebdomadas operari potui, quòd aliò quærenda essent materialia. Absoluto tandem opere munus

aus quod expectabam obtigit, nihil. Nam etsi Rex in animo concepisset remunerare labores meos (vt interim taceam de fauore & amicitia per incolas & aulicos, mihi demonstratis scilicet, à valdè paucis tamen) nihilominus dissuadentibus Regi bonam opinionem suis, ac maximis nobilibus, & præsertim illis, qui potissima causa fuerant aduentus mei, dimissus fui à Rege vacuis manibus, datoque verbo gratiarum, & si quid esset confiscationum in suis regionibus, cuius potestatem haberet, perquirerem, hoc mihi dare pollicebatur. Tediosa responsione perturbatus, fidere nolui tam vanis promissionibus, quæ mihi notissimæ fuerant olim, ad Abbatem non satis contentus redij; nec prius tamen quàm inuiserem transeundo quendam religiosum Doctorem excellentissimum in philosophia, de cuius singulari doctrina rumor erat non exiguus, hic me plurimum retraxit à sophisticationibus. Postquam cognouisset me philosophiæ nauasse operam, eò usque, vt magistratus gradum (quem vocant) recepissem, vt ipsi etiam narraueram, dolere se plurimum, aiebat, me non habuisse libros optimos quoscumque, priusquàm & tempus, & opes tam inutiliter consumpsissem in eiusmodi sophisticationibus diabolicis. Narrabam ei de hoc opere postremo, qui mox iudicauit in multis examinibus persistere non posse. Quapropter suavitè, vt prorsum deinceps abstinere ab istis erroribus, librosque legerem antiquorum Philosophorum attentius, ad cognitionem veræ suæ materiæ, in qua videbatur consistere huius scientiæ potissima perfectio. Proinde accelera-

bam iter ad Abbatem, vt rationem redderem
 sumptuum, quos feceram Parisiis, partemq; da-
 rem eius remunerationis, quam acceperam à Re-
 ge Nauarræ. Cumq; narraſſem omnia, contri-
 ſtatus eſt, & maximè quia nolebam in opere per-
 ſeuerare: credebat enim induſtrium operatorem
 eſſe me, nec tantùm efficere potuerunt bona ver-
 ba, quibus utebatur, quin Doctõris conſiliũ am-
 plecterem, ob euidenter rationes quas adduxerat.
 Calculo dato cum Abbate, vtrique noſtrum ex
 octingentis coronatis communibus, nonaginta
 reſidui ſunt inuenti. Vale vtrinq; dicto, ſepara-
 ti fuimus: ego verò domum reuerſus, vt plures
 nummos à meis arrendatoribus haberẽ, quibus
 receptis, Parisios iterum me contuli, delibera-
 tione facta mecum, poſtquàm eò veniſſem, à do-
 micilio quopiam non exeundi, donec optimam
 & perfectam feciſſem reſolutionem, ex lectura di-
 uerſorum autorum noſtræ philoſophiæ natura-
 lis, antè q̃ operi noſtro magno manum appone-
 rem, relictis omnibus ſophiſticationibus autori
 ſuo nequam. Appuli Parisios itaq; poſtridiè San-
 ctoꝝ, anno 1546. comparatiſq; mihi libris
 aliquot pretio decem coronatorum, in hac philo-
 ſophia partim excuſorum, partim verò non, cùm
 antiquorum, tum modernorum ſcribentum, vt
 Turba Philoſophorum, Treuiſanus, Lamentatio
 naturæ, & plæriq; alij tractatus nõdũ impreſſi,
 & locato cubiculo in ſuburbio Marceo, manſi-
 mus ibidem ego, & puer inſeruiens mihi, nemi-
 nem interea frequentans, atque aſſiduè ſtudens,
 dies & noctes integro anno ſumma cū diligẽtia.
 Primo menſe vix abſoluto, cœpi iam vnã reſo-
 lutionem

lationem mihi proponere, mox aliam, hanc ampliare, modò mutare prorsum, idq; tantisper facere proposueram, vsq; dum in vnâ tandem incidissem, in quam nulla varietas, & nulla contradictio sententiarum philosophicarû quadrare posset. In istis annis, & bona pars alterius præterijt, priusquàm stabilem aliquam ex eis cognitionem elicere possem. Inter istas perplexitates constitutus, frequētare visum est, expediens bonos operatores in hoc opere diuino, sophistis à tergo relictis, quos cognoueram toto cœlo (quod aiunt) errare, & alios seducere. Verùm quæ me tenebat ambiguitas à studio, iam augebatur, ac magis dum considerarē varium atq; diuersum operandi modum inter ipsos. Nam si hic in auro solo operabatur, alter in auro cum mercurio, alius admiscebat plumbū, quod sonans appellabat, quia cum argento viuo per vas retortum transierat: alius item conuertebat metalla in argentum viuum, variis simplicibus atque diuersis, per sublimationem: alius operabatur in atramento nigro, quod assererat veram esse materiam, qua Raymundus Lullius utebatur in compositione magni sui lapidis.

Si quis operabatur in alembico, contrà reperiatur, qui in multis, atque alijs diuersis vitris, æneis nonnullis, cupreis, plumbeis, vel argenteis, etiam aureis. Item nonnulli suas decoctiones faciebant igne magnorum carbonū, alij lignorum, aliqui flocibus racemorum, alij Solis radijs, & in balneo Mariæ alij. Adeò vt operationum eiusmodi varietas, vnâ cum librorū contradictionibus, eò me fermè redegerant, vt despon-

derem animum, cum Spiritu diuino rursus erectus, ad librorum seriam lecturam denuo me contuli, diligentius & maiore cum animaduersione relegi scripta Raymundi Lullij, præsertim in Testamento & Codicillo, quæ contuli cum epistola quadam, quâ scripsit, propè mortem existens, Roberto Regi, & cum scripto quodam à Doctore mihi dato, cui fuit inutile, vt contra prædictas omnes operationes, quas antea videram concludens, ad vnam tandem resoluissem, talemque reperissem, quæ conueniret cum omnibus libris: item cum ea resolutione, quam facit Arnaldus de Villanoua præceptore Lullij in hac arte, sub finem magni Rosarij sui. In hac itaque manens opinione, aliud nihil operatus fui, quam assidue legere ac meditari circa meam resolutionem dies & noctes, donec terminus adesset mei census, vt domum redirem operatum. Cumque iam essem domi, proposui quod resolveram in effectum deducere, facta prouisione prius omnium quæ necessaria sunt, ac primò furnum construxi, & altera die Paschatis laborare cœpi, non sine multis impedimentis, quorum hîc non faciam mentionem, nisi parentum & amicorum crebrarum increpationum, ac vicinorum. Nonnulli dicebant mihi, Heus quidnam versas in animo, nunquid fat inutilium sumptuum in his nugis adhuc fecisti, quæso? Alius adinonebat nisi abstinere tractatione tantorum carbonum, vulgus suspicaturum de fabricatione monetæ falsæ, cum iam hac de re murmurare cœpissent. Adueniebat alius, qui ciues omnes asserebat mirari, ac præminentiores, cur non facerem professionem Iurisprudentiæ,

prudentiæ, præfertim quòd Licentiatus essem, quoad peruenirem altiùs ad officium aliquod administrationis è Republica. Qui mihi coniunctiores erant, ac familiariores, increpabant indies absque intermissione dicentes: Quando tandem istis ineptiis finem impones, & bonorum paternorum dilapidationibus? potiùs foret huiusmodi sumptus inutiles ad solutionem creditorum conuertere, & emptionem alicuius officij. Nec id fat esse videbatur, quin minarentur mihi, nisi desisterem, facturos vt ministri Iustitiæ ruerent in domũ, & omnia perfringerent instrumenta cum reliquis. Si nostri nullus (inquiiebant) nec cæterorum tibi amicorum sit respectus, tui saltem habeto rationem, considerans cùm triginta, vel circiter, annorum sis, videris agere quinquagesimũ, sic tibi barba tingitur in albedinem fermè, præ nimiiis laboribus, vanæ cuiusdam opinionis gratia perpessis à tua adhuc iuuentute. Vtrùm hæc verba me pungerent asperrimè considerate: maximè cùm viderem opus meum indies succedere prosperiùs, cui pertinaciter & constantissimè insistebam absq; tædio, spretis etiam istis ac aliis interuenientibus impedimentis, & præcipuè peste, quæ sæuiebat per totam æstatè, vt etiam cessarent omnes negotiationes. Singulis vtique diebus conspiciebam apparitiones trium colorum, quos Philosophi scribunt apparere debere antè perfectionem operis diuini. Eos omnes gratia Dei vidi successiuos vnum post alium, ac deinceps proprio die Paschatis alterius anni, vidi perfectionem, experientia facta super viuum argentum calefactum in tigillo, & conuersum in

purum aurum præ meis oculis, breuiori spatio,
 quàm vnus horæ, pauco admodum hoc pulue-
 re diuino. Deus nouit quâto fuerim gaudio per-
 fusus. Nec propterea iactabundus, aut elatus in un-
 do coràm exilij, sed clàm Deo gratias agens im-
 mortales, qui meas preces exaudire dignatus fue-
 rat; per IESVM CHRISTVM filium suum Do-
 minum nostrum, orauì latiùs, vt illuminaret cor
 & intellectum sua gratia, qua possem vti ad hono-
 rem & laudem sui gloriosi nominis. Altera die ita-
 stim accinxi me itineri versus meum Abbatem,
 quò promissæ fidei facerem satis, at obierat sex
 antea mensibus: quamobrem dolore maximo
 affectus fui, & ob mortem alterius Doctõris vi-
 delicet, de qua mihi relatam fuit in itinere, non
 longè transeunti à suo Conuentu. Proinde con-
 tuli me in quendam locum assignatum cuidam
 proximo parenti meo, priusquàm discederem à
 patria, vt eum ad me venturum expectarem:
 hunc reliqueram domi meæ cum potestate pro-
 curatoria, vendendi omnia bona mea paterna, vt
 meis creditoribus satisfaceret, ac residuum secre-
 to pauperibus & egenis distribuere, vt que mei
 parentes & alij fierent participes eius doni, quo
 me Deus honorare voluerat. Plærique, & ferè
 omnes alij existimabant me tanquam despera-
 bundum, & præ dedecore ob tantos sumptus
 inutiles vendidisse omnia, quò ad exteras regio-
 nes fugiens, laetèrem incognitus, vt mihi retulit
 ille meus parens, qui ad me venit prima Iulij.
 Deinceps Lausanam iuimus, in Sabaudia sitam,
 vt inde nos conferremus ad celebre quodpiam
 emporium Germaniæ, pauco admodum comi-
 tatu,

tatu, ne innotescerem etiam illis, qui hoc meum opusculum legerent, me viuente: Quod quidem composui solum, vt diuenterem bonos piosque viros à sophisticationibus, ad viam rectam perfectionis in hoc opere diuino. Pro conclusione huius primæ partis, in memoriam omnibus refero quod Poeta cecinit:

Felix quem faciunt aliena pericula cautum.

quo discant à meis erroribus inutiles sumptus fugere, qui fiunt in sophisticationibus: contra, patienter & constanter prius legere & intelligere bonos autores, quàm operi manum admouere, Deum orando semper pro gratia & intellectu sincero. Siquidem nõ fato neque fortuna huc peruenitur, at sola vocatione diuinitus facta, potius quàm studio. Quibus datum fuerit, dabitur pariter indignis velandi modus, & alijs probisque reuelandi, ne omnes æqualiter intelligant: pariter & benè vtendi gratia, in honorem Altissimi datoris luminum. Amen esto.

OPVSCVLI DIONYSII ZACHA-

rij secunda pars, qua docet autor legendorum

Philosophorum naturalium ex facili-

ma methodo, modum &

normam.

RI M O Physicorum libro Aristoteles, contra negantes principia, non esse disputandum, at benè cum ipsis, qui fatentur esse vera, per ignorantiam (sed hæc valeant, quantum valere possunt) incauti, non videntes anguem sub hac herba laten-

tem, ob laruam sibi antè oculos positam, præ qua de falsis coloribus à veris discernere nequeunt, Sed autorem in hac parte intelligere non sat volens, ad meliora transeo, qui prosequitur ad hūc modum: Bonis (inquit) viris, & huius artis studiosis opusculum hoc volui conscribere, quo valeant inde fructum & vtilitatem referre non exiguam in legendis autoribus, intelligendis obscuritatibus, & velamentis confusione per varietatem inordinatam structis. Proinde vt obueniam istis, & meis subueniam auditoribus, ordine partiar narrationem, ac primò dicam per quos hæc scientia potissimùm inuenta, prodiit in aliquorum successiuam notitiam, tum quibus auctoribus vsus sum in compositione huius opusculi: causam etiam quare tam obscurè scripserint. Deinceps diuersis probabimus argumentis veritatem & certitudinem artis, respondendo pariter magis apparentibus in contrarium adductis. Tertiò docebimus artem nostrá esse naturalem, & qua ex parte: item quamobrem diuina vocetur, ab operationibus principalibus, inibi declarando manifestos errores operantium hac tempestate. Tandem opera naturæ sub terra per ipsam vsitata, in generationibus metallorum declarabimus, ad quorum imitationem artifices operari super terram oportet. Postea materiam ad hoc opus necessariam indicabimus: & postremò terminos præcipuos vsurpatos in hac arte, sententias quoque Philosophorum antiquorum apparentes, sibi mutuò contrarias concordabimus, in filiorum artis vtilitaté, & in maximum detractorum dedecus, ignominiam, & confusionem: singula

gula per antiquissimorum & doctissimorum Philosophorum autoritates, ne se putent à moderno quopiam detegi cum suis imposturis. Ut melius declarem nostræ scientiæ primos inuentores, beati Iacobi Apostoli doctrinam est, quòd reuocemus in memoriàm, quæ sic habet: Omnis donatio bona, & omne donum perfectum è supernis est, descendens à patre luminum, &c. Hæc sententia generalis est, quapropter & nostræ conuenit intentioni, maximè quia scientià nostra est tam diuina, tamque supernaturalis (in secunda quidem operatione) vt semper fuerit, ac sit adhuc impossibile hanc innotescere hominibus, quocumque studio vel industria quauis, etsi omnium sapientissimi sint, atque doctissimi Philosophi, nisi primùm à Deo sit inspirata. Deficiunt enim hac parte nobis naturalis omnis ratio & experientia. Quapropter meritò scriptum est à nonnullis, arcanum esse reseruaturn à Deo suis, ipsum timentibus & honoratibus, vt ait ille magnus Propheta noster Hermes. A nullo alio (inquit) nec per alium, quàm à Deo per diuinam eius inspirationem habeo. Alphidius id ipsum confirmat, his verbis: Scito fili, Deum reseruasse hanc artem Adami posteris, & præsertim verè pauperibus. Id ipsum affirmat Geber in Summa, inquit: Nostra scientia est in potestate Dei, qui ex misericordia sua donat eam quibus vult. Non est igitur in hominum potestate, neque ab ipsis excogitata. Verùm in quantũ ipsa naturalis est, aut in primis suis operationibus naturam imitatur, eatenus variè sunt opiniones in demonstrando primum inuentorem eius imitationis. Non-

nulli asserunt fuisse Adamum, alij Æsculapium: aliqui volunt Enoch primam eius habuisse cognitionem, quem dicunt Hermetem extitisse, cui etiam tantum honoris Græci tribuerunt, ut omnium artium occultarum inuentorem appellarint. Ego pro parte mea libenter assentirem postremæ huic opinioni, cum certissimum sit ipsum fuisse præcellentissimum Philosophum, ut ex scriptis eius apparet. Causas rerum diligentissimè scrutatus est, per experiētias in naturalibus, quibus cognitis, innotuit ipse pariter, materia qua utitur natura in concauitatibus terræ generando metalla. Quotquot enim hanc imitati fuerunt, omnes peruenerunt ad verā huius artis notitiam, uti Pythagoras, Plato, Socrates, Zeno, Haly, Senior Rasis, Geber Morienus, Bonus, Arnaldus de Villanoua, Raymundus, & plærque alij, quos recensere prolixum foret. Ex quibus omnibus, tanquā ex præcipuis, composuimus hoc præfens nostrum opusculum, non sine maximo labore, ut ipsorum libri testantur. Scripserunt enim ad hunc modum (cum præ oculis timorem Dei sibi proponerent) ut impossibile sit ad cognitionē artis huius peruenire, lectura sola suorum librorum, quod Geber in Summa: Non est (inquit) quod filius artis animum despondeat in hoc opere diuino: siquidem assiduè meditans causas naturalium compositionum, tandem eò perueniet, quò tendit animus eius. Contrà, quicumque prætendit inuenire medio librorum nostrorum, tardè rem assequetur: nam ad eum scripsere modum Philosophi (ait alio loco) ut sibi ipsis tantum videantur congratulari practicam
 veram

veram, huic inquirendi modum permiscentes: item præcipuas quoque operationes vario modo, ac in diuersis capitulis ponentes: causam ponit. Quia si obseruassent ordinem in suis tractationibus, potuisset hæc scientia diuina ab omnibus intelligi primo die, vel vnica hora, adeò nobilis est, ac admiranda.

Alphidius inquit: Philosophos, credendum est, prædecessores nostros occultasse principalem suam intentionem, sub ænigmatico & æquiuoco sermone, ac innumeris figuris, ne per manifestationem suæ doctrinæ, mundus ruinam inde pateretur. Nam periret omnis agricultura, negotiatio, & quicquid necessarium est in conseruationem vitæ humanæ: nemo siquidem laborare vellet, cùm se tantis opibus refertum videret vnusquisque, necessitudinem contemneret. Quò fit vt Hermes in principio sui libri, se excusans dicat: Filioli, non est quòd existimetis Philosophos occultasse hoc arcanum, ex inuidia aduersus doctos ac studiosos, at solùm ne malignis & ignaris innotesceret. Rosinus ait: Hoc medio ignarus æquaretur sapienti, & malitiosus homo nequam abuteretur, in detrimentum, ruinam & perditionem totius populi. Similibus excusationibus vtitur Geber in Summa sua, capitulo de Administratione Medicinæ solaris, inquiens: Non est quòd mirentur filij doctrinæ, Philosophos obscure scripsisse libros suos: non enim ipsis factum, sed ignaris & indignis velatam esse voluerunt hanc sententiam, sub tanta varietate & confusione diuersarum operationum: interea tamen stratam viam filiis sapientiæ, quæ

peruenire possent ad cognitionem artis. Non enim (vt habetur alio loco) sibiipsis tantum scripserunt artem, quam tenebant, sed media dederunt, quibus cognosceretur, & haberetur ab aliis. Hæc est igitur causa difficultatis in libris Philosophorum. Quid enim difficilius esse potest, quam ex tam innumeris contrarietatibus & contradictionibus explicari, nedum in multis, ac inter omnes ferè, verum etiam in vñico autore: vt Rasis ait, inquiring: Abundè satis demonstraui libris meis verum fermentum, quo quidem opus est ad multiplicationem tincturarum ad metalla, quod alio loco dixi non esse verum fermentum, relinquens huius sententiæ sententiarum iudicium illis qui sanum habent intellectum, subtilemque discretionem. Item si vnus ipsorum dicat materiam nostram esse vilis pretij, atque nullius, vbique in finis reperiri, vti Zeno in Turba Philosophorum: contra hoc eodè libro Barseus ait, quod quæritur, non est parui pretij. Alius dicet rem esse pretiosissimam, & non absque multis sumptibus reperibilem. Hic docet præparationem materiæ in diuersis vasis operationibusque diuersis, vti Geber in sua Summa: mox reperias alium asserentem vno vase tantum opus esse ad diuinum opus nostrum, vt sunt Rasis, Lilius, Alphidius, & alij. In lib. eiusdem Rasis habetur tempus nouem mensium, in alio legitur annus esse necessarius ad hoc opus perficiendum, quod asserunt Rosinus atque Plato. Tandem in ipsorum terminis tanta varietas apparet, vt impossibile sit rem à quoquam detegi, nisi per inspirationem Altissimi, vel immediatè, vel per aliquem virum bonum

bonum & sapientē in hac arte. Causa potissima hæc est, vt non appareat quisquam huius rei peritus viuens, at solūm post mortem fateatur scriptis: tantis enim laboribus adeptam artem sibi met, si possent, occultā vellent Philosophi, quanto magis alijs. Hoc nobis igitur cum vulgo non est ita mirandum, atq; cum sapientibus, quānam via sit ad illam perueniendum. Priusquā autem ad secundum nostræ diuisionis membrum veniamus, respondendum erit obiectioni calumniatorum, labores alienos carpere solitorū, quòd proprij sui lumine vero careant. Non obseruatam (inquit) Aristotelis doctrinam libro septimo Physicorum, quæ sic habet: Definitio est vera forma subiecti definiti. Cū ergo suscepissem veram tractare methodum huius scientiæ, prius à definitione fuit inchoandum. Hos & similes remittam ad priscos autores, qui cū scientiæ diuinæ definitionem dare conarentur, & non inuenirent perfectam & completam, fatēri coacti sunt, non esse possibilem, maximè quia familiaribus caret principijs, vt aiunt Morienus, Lilius, & plerique alij. Quapropter descriptionibus varijs duntaxat contenti fuerunt, quibus effectus artis demonstrarent. Ego verò dicam pro parte mea, quidnam hac de re sentiam. Est philosophiæ naturalis, pars quædā docens modum perficendi metalla supra terram, ex imitatione naturalium operationum, quanto proximius fieri potest: quam veram asserimus diuersis de causis. Præcipuè cū nihil sit inter Philosophos certiùs veritatem ibidem esse, maximè vbi nulla apparet contradictio, teste Philosopho. Quotquot autem

in hac arte scripserunt olim, siue Hebraicè, Græcè, aut Latinè, siue quouis alio sermone, consenserunt inter se, & si diuerso tractandi modo per figuras, æquiuationes, & ænigmata, vt videantur vno & eodem idiomate scripsisse, eodem etiam tempore, quamuis centum, ducētis, ac mille annis alij alios præcesserint. Senior in hanc sententiam ait: Quamquam apparet quodammodo Philosophos diuersa tractare sub varijs diuersisque nominibus: verùm enim uerò nil nisi rem vnicam intelligunt. Id ipsum asserit Rasis libro Luminum, inquit: Sub diuersis sententijs, nobis prima facie contrarijs apparentibus, Philosophi non nisi rem vnā intellexerunt, eandemque: cuius rei testimonium exhibent aliarum sententiarum insignes professores, qui pariter in hac arte diuina scribentes etiam, & affirmantes hanc diuinam scientiam, circa rem vnā versari perhibēt. Sola Philosophi sententia hæc nobis sufficeret, quam ponit Ethicorum libro 2. Omne quod ritè peragitur, vnico medio perfici. Omnium igitur opinio est, vnica via diuinum hoc nostrum opus absolui. Teste Gebro in Summa: Scientia nostra (inquit) per diuersa non perficitur, at solùm per vnicam rem, cui nihil addimus, nec diminuimus, sed superflua tantùm remouemus, præparatione sola separando. Item Lilius ait: Magisterium nostrum, vna re duntaxat, vno regimine, & vnico medio perficitur. Idem asserūt omnes, quotquot scripserunt hactenus in hac arte Philosophi, licet videantur in varia distrahi. Potissima certitudo nostræ scientiæ, qua confirmamur esse verissimam, est experientia, quam fecimus eius, vt lo-

quuntur

quantur Senior & Rasis. Verùm vt ijs talem approbemus, maximè, quibus dubitare meritò contingit, cum cæteris Philosophis erit fatendum, ipsam contineri sub ea philosophiæ parte, quam operatiuam vocant, & sub medicina, quæ sui veritatem non aliunde comprobare, quàm ab experientia potest. Vt cum p̄ eam docetur Reubarbarum purgare coleram, non meliùs id poterit, quàm ex oculo percipi, & experimento per applicationem dicti simplicis medicamenti. A simili concludimus in arte nostra: si videatur fumo solo plumbi coagulari mercurium, & atramentorum, fieri componiq; posse medicinã perfectissimam naturæ metallorum, & qualitatibus congruam, qua cum cæteris imperfectis perfici queat, sola proiectione super ipsum facta, præsertim cum & ipsa in mineralia composita congelent mercurium, ipsumq; reducant in suam naturam. Quantomãgis perfecta p̄ nostram artem ritè præparata congelabunt ipsum, ac reducent cum alijs imperfectis metallis, ingenti & exuberanti sua decoctione, quam habent per administrationem artis nostræ. Quò firmiùs hanc nostram intentionem curiosis hominibus approbemus, vt eius veritati certitudiniqu; meliùs assentiant, Aristotelis sententiam lib. 4. Meteor. adducamus: Omne quod (inquit) eandẽ cū aliquo composito operationẽ efficit, est eidem per omnia simile, vt omne quod operationem habet oculi, est oculus. Haud secùs, cum aurũ nostrũ arte nostra compositum, p̄ omnia simile sit minerali (in quo versatur omnis cõtrouersia disceptationis, vtrũ aurũ à nobis compositum verũ sit aurũ) satis docuisse videmur

Philosophi sententia, nostrá artem esse veram & certissimam. Satis fatebuntur ipsis probatū, qui viderunt eius experientiam, alijs verò non: quibus Philosophi probabiliiores autoritates in hác rem adferemus. Eodem libro Meteororum, quarto Digestionum capitulo sic inquit, aut simile: Quicquid in perfectionem destinatum est, ac tale mansit ob digestionis defectum, assidua digestionem perfici potest: qualia sunt omnia metalla imperfecta, eum à natura fuerint ad aurum ordinata prius ab initio suæ compositionis, vt postremo per eandem ad eum finē, auri videlicet, perducerentur, nec nisi talia sunt ob imperfectam digestionem: ergo quod sequitur audiemus eo loco, vbi quartum nostræ partitionis membrum discutiemus. Quod igitur natura sub terra voluit exequi, nos supra terram imitatione per nostram artem, & proiectionem efficimus, vt infra latius audietur, penultima nostræ diuisionis parte. Rursus cum elementa qualitatibus suis sibi mutuo contraria (vt ait Philosophus libro secundo Generationum) in se inuicem conuertibilia sint, quanto magis ipsa metalla, quæ sunt vnus & eiusdem substantiæ materiæque, cum non sint qualitatibus contraria, conuertentur; hoc in illud facilius. Quam ob causam Hermes procreationem ipsorum circularem esse dixit, at impropriè quodammodo, vt ipsemet fatetur, quia non sunt ad eum finē à natura creata, vt ex perfectis fiant imperfecta, sed contrà: quapropter eatenus non est eorum generatio prorsum circularis, nisi pro parte. Quamquam istæ similesque rationes per se sunt in confirmationem artis sufficientes: attamen

men quia sophistæ semper in contrarium adferunt, quod reluctetur veritati, si nō omnia (quod prolixius foret, quàm huic opusculo nostro conueniat) quæ difficiliora sunt argumenta, studioforum animum & mentē perturbantia, mediàmque inter dubium & resolutionem hærentem tenentia, producemus in medium, vt ab istorum solutionibus alia refellere discant. Ex autoritate Philosophi quarto Meteororum, quæ pariter fuit Auicennæ, & Alberti Magni, sic augmentantur: In vanum operantur Alchimistæ metalla perficere conantes, nisi reducant illam in primam materiam. Cùm igitur id non faciant, sophistica per conclusionem asserunt Alchimistarum omnium opera, vt ipsemet Albertus ait ad hunc modum: Quotquot metalla tingunt varijs materialibus simplicibus in diuersos colores, sunt impostores, nisi reducant illa in primam materiam. Multi sapientissimi que viri hoc argumentum soluere conati sunt, cùm sit ex magis apparentibus. Istorum nonnulli dicunt, et si per proiectionem imperfecta non reducantur, nihilominus in compositione medicinæ similis fit reductio, videlicet in sulphur & argentum viuum, quæ sunt vera materia metallorum, vt infrà dicetur latius quarto nostræ diuisionis membro. Sufficit igitur agentis sola reductio, tum perfectio summa per decoctionem acquisita, licet passiuui nulla fiat reductio. In ea sententia fuerunt Arnaldus de Villanova in magno suo Rosario, quem sequutus est Raymundus Lullius in suo Testamento. Salua pace tamen & reuerentia, quæ debetur grauissimis autoribus, hæc opinio contrariari nihilium

videtur Philosophis omnibus. Cùm enim concedant metalla esse in primam reducenda materiam, quod motu fit corruptionis ex Aristotele, velle videntur sola fusione & proiectione diuini nostri lapidis super metalla, hæc ad eũ corrumpi modum, ac nudari prima sua forma, quòd omni Philosopho concedere nimis indignum est. Plærique alij diuersas adferunt solutiones, vt videre licet in suis libris. Ego verò meam solutionẽ proferam. Siquidem noua fabricare metalla moliremur, aut ex eis lapides, vel quidpiã aliud alienum à metallis, necessariò forent in primam suam reducenda materiam, idq; medijs, quæ dicta sunt. Cùm tamen hæc sit intentio nostra duntaxat, vt imperfecta perficiamus metalla in aurum, præter omnem transformationem in materias nouas, & à propria sua natura differentes, purgemus ac mundemus p operis nostri diuini proiectionem, quò ad exuberantem deueniant perfectionem. Haudquaquam est opus illa reducere in primam materiam: differunt enim imperfectum perficere, & ex isto noui quid producere vel generare. Alioqui concluderetur, omnia semicocta reducenda esse ad primã formam, vt completè decoquerentur: quod quidem indignũ est omni Philosopho. Cæteras obiectiones aduersus chemicas artes fieri consuetas, in præsentia missas faciam, quòd per ea quæ posuimus, reliqua facilè solui queant, argumenta quæuis. Autoritatis Auicennæ tamẽ est, quòd meminerim de contradictionibus Aristotelis cõtra chemiam obiectis in sua iuuentute: Cognoui (inquit) intentionẽ eorum, q nostram artem negant, & aliorum qui veram affirmant esse.

Priores, vt sunt Aristoteles & plæriq; alij, vtütur quibusdam argumentis vtcunq; apparentibus, at minimè veris. Posteriores verò dicüt hác scientiam certis demonstrationibus probari nõ posse, vel licere, vt alias omnes, cüm alia via procedat, alijs omnibus contraria. Nam celat ac velat suorum terminorũ proprietates, cüm cæteræ plurimum laborēt in suorũ declarationibus. Proinde nostræ diuisionis ordinem prosequutus, tertium eius membrũ arripia, exponēs operationes eius necessarias, ad executionem operis nostri diuini. Primò dicam rationem quare naturale vocetur, atq; diuinũ, vt cognoscantur enormes operantũ hac tempestate errores. Aristoteles docet naturam operari sub terra in procreatione metallorũ quatuor qualitatibus (vt meliùs intelligatur) elementis, igne, aere, aqua & terra: quorum duo, reliqua duo compræhendunt, terra ignem, & aqua aerem. Cüm igitur materia nostra cõstat ex aqua & ex terra (vt infra dicetur ampliùs penultimo nostræ diuisionis membro) meritò naturalis appellatur, quia in eius cõpositione quatuor inträt elementa: duo manifesta, sub quibus alia duo latent, oculis velata corporeis, ignis & aer videlicet, quæ solis mentalibus percipi debent, vt ait Raymãndus Lullius in suo Codicillo, ad hunc modum: Considera (inquit) naturam, & proprietatem olei (quod sophisticatores aerem vocant, ideò quia suis qualitatibus magis abundare dicunt) oculus tuus non iudicabit illius differentias, & proprietates. Per hæc verba satis innuit, elementa quatuor in opere nostro diuino non esse euentia, quod plærique falsò

putarunt, vt infrà dicitur, vbi terminos declarabimus artis. Naturalis etiam dicitur scientia, quòd in prima sua operatione imitatur naturam quantò diligentius potest: non posset enim in omnibus, vt ait Geber in sua Summa. Veterum operationibus Philosophorũ naturalium, qui nos præcesserunt, optimè confirmamur: hij quidem postea quàm diligentissimis inquisitionibus cognouissent (vt ait Raymundus Lullius in epistola sua ad Albertum Regem, & Albertus Magnus in tractatu Simplicium mineralium) naturam ad metallorum procreationem, sub terra solùm operari p̄ continuas & assiduas decoctiones veræ materiæ, quibus mundum ab immundo, purum ab impuro, perfectum ab imperfecto, continuatis euaporationibus, separat, calore terræ mineralis partim id efficiente, partim calore Solis, qui per se solùm integram & perfectam istam decoctionem non adimplet, ipsimet confirmati sunt. Hoc declarat optimè bonus ille Treuisanus, quòd etiam nos docet experientia: videmus enim in mineris diuersitatem metallorum & materialium, nonnulla crassiora, & alia subtiliora purioraq; in sublime plærunque exaltata. Quapropter nostra scientia naturam imitando, procedit in prima sua operatione per sublimationem, qua materiam nostram optimè purificet: impossibile namque fuerit nobis aliter præparare, vt Geber in Summa, & Rasis in libro Luminum inquit: Initium operis nostri, est sublimare, quare meritò naturale vocatur. Quã ob causam scripserunt illi, qui nos præcesserunt, opus hoc nostrum non esse artificiale: quicquid enim

enim facimus, aliud nihil est quàm administrare naturæ per artem materiam ad compositionem operis necessariam, quam ipsa natura non potuit in hâc perfectionem connectere, quia eius actiones continuæ sunt, vt ait Geber in sua Summa. Ratione huius tam admirandæ coniunctionis elementorum scientia, nostra diuina vocatur: quam verò coniunctionem Philosophi secundam operationem appellarunt, & nonnulli dissolutionem, asserentes, arcanum arcanorum esse, quod Pythagoras ait in Turba Philosophorum: Magnum hoc est mysterium, quod hominibus Deus velatum esse voluit. Item Rasis in libro Luminum: Si veram nostri corporis dissolutionem ignoraueris, non est quòd opereris: illa siquidem ignota, reliquum inutile fuerit: hanc etiam ex libris discere nemo potest, neque ex notitia causarum naturalium; proinde verè diuina dicitur, vt Alexander inquit: Corpus nostrum (quod lapis est occultus) cognosci minimè potest, neq; videri, nisi nobis hoc ipsum Deus per Spiritum S. suum inspirarit, vel per aliquem viuum hominem docuerit, sine quo scientia nostra, nihil est. Hic est lapis, de quo loquitur Hermes tractatu suo quarto: Lapis noster (inquit) diuinus cognoscendus est, qui clamat assiduè, Defende me, & ego iuuabo te, da mihi quod competit, ego tibi vicissim optimè succurram. De hoc eodem occulto corpore loquitur primo suo tractatu: Falco semper in cacumine montis clamans, Ego sum album nigri, & rubeū citrini. Scientiam nostram inutilem esse præter istam coniunctionem, ratio est, quia tempore natiuitatis & procreationis o-

peris nostri diuini, pars volatilis secū defert partem fixam. Aliter enim quàm per istam admirandam, & plusquã supernaturalem coniunctionem efficere haudquaquã possemus, vt in igne fixum opus permaneret: vt quod omnes Philosophi præcipiunt, fiat, fixum, volatile, ac denuò volatile fixum. Ista coniunctio fieri debet ipsamet hora suæ natiuitatis, vt inquit Haly Secretorum libro: Quicumq; nostrum lapidem non inuenerit hora suæ natiuitatis, non est quòd alium expectet eius loco. Nam is qui diuinum opus nostrum aggreditur absq; notitia determinatæ natiuitatis eius horæ, nil ex opere suo consequetur vnquã, præter inutiles omninò labores & pœnas erroris sui. Hanc eandem coniunctionem Rasis libro Præceptorum propriè vocat pondera Philosophorum, & regimina, suadens vt ab hoc opere diuino prorsum abstineamus, si non cognouerimus exactissimè pondera, quæ Philosophi præ cunctis alijs arcanis occultarunt, vt patet ab eorum scriptis varijs. Nã vbi quis dixerit, eiusmodi coniunctionem diuinam fieri die septimo, mox reparias alium, qui asserat quadragesimo die completi: alium centesimo: alium sub finē mensium septem: aut nouem, quod Rasis: alium sub anni finem, vt Rosinus: vix duos hac in re concordantes legere poteris. Cùm tamen vnicus sit idemq; terminus, vnicus dies, imò vnica sola & eadē hora, qua fieri debet nostra coniunctio ad propriam suam decoctionem. Verùm quia vouerunt arcanum hoc potissimum se non reuelaturos, de studio diuerfos scripserūt terminos, quamuis inter se conueniant, intelligentes vniciū, quo cognito,

reliquum nil aliud est, præter opus mulierum & puerorum ludus, vt ait Socrates: Ecce tibi veram dispositionem albi plumbi demonstraui (hoc est verã præparationem materiæ nostræ, quæ nigra priùs vt plumbũ apparet, postmodũm albescit p nostram continuatam decoctionẽ) si hãc probẽ intellexisti, residuum aliud nihil est, quàm opus mulierum, & ludus puerorum. Innuens per hęc verba nullum opus hoc nostro leuius, post coniunctionem existere: quod sanẽ verissimum est. Cũ non sit opus alio labore quã sola decoctione duarũ materiãrum iam coniunctarũ: interea dum coquuntur, quies datur optatissima, vt ait Philosophus Ethicorum 7. Quietem longẽ delectabiliorem esse quouis labore. Nostram decoctionem postremã fieri cum requie, & absq; labore tormentouẽ, testatur Rasis lib. Trium verb. inquiẽs: Omnes dissolutiones, calcinationes, sublimationes, dealbationes, rubificationes, ac reliquas operationes, quã Philosophi scripserũt esse necessarias, ad diuinũ opus nostrũ complendũ, in igne fieri præter amotionem. Pythagoras in Turba Philosoph. idem asserit, inquiens: Cuncta regimina ad opus diuinum & perfectionẽ eius scientia, decoctione sola cõpleri. Barseus id ipsum ait eod. lib. Coquendum, tingendum, & calcinandum in hoc opere, verũ operationes decoctione duntaxat omnes perficiendas. Ne tamẽ Sophistẽ calumniatores dicãt, & suas operationes etiã non esse nisi decoctiones, alias Philosophorũ antiquorum sententias allegabimus, quibus errores eorũ detegantur. Alphidius ait: In operis nostri diuini compositione, non nisi vna materia sola (quam

aquam propriè vocant) vna tantùm actione, decoctione videlicet, quæ fit in vnico vase præter amotionem ab igne. Idem attestatur Rex Salomon: In operis nostrî diuini confectioe (quod nostrum sulphur vocat) nō indigemus (inquit) præterquàm vno medio solo. Lilius idem sentit: Diuinum opus nostrum (ait) fit in vno vase solo, vno medio duntaxat, & vnica decoctione. Mahometus: Non habemus (inquit) nisi medium vnum, decoctionē videlicet, vas vnum, &c. quibus diuinum opus nostrū ad album & rubeum perficiamus. Auicenna tenuit eandem opinionem, qui præ cunctis optimè loquitur, ad hunc modum: Dispositiones (inquit) omnes, id est, operationes, ad opus nostrum diuinum componendum necessariæ, fiunt in vno vase solo, duplici tamen.

Operantium igitur hac tempestate maxîma pars errorem suum hoc ipso fateri cogetur, cū nemo non ipsorum tres, vel quatuor furnos habeat, & nonnulli decem, vel duodecim, hunc ad calcinandum, illum ad soluēdum, alium ad sublimandum, & innumera vasa, quibus vtuntur. Verū enim uerò tales in diem extremum operentur, priusquàm ad perfectionem hac via peruenirent, nisi corrigant suas operationes. Vt interim taceam de separationibus elementorum (quas vocant) vsq; dum de natura quatuor electorū, vbi de terminis artis nostræ dicturus sum, tractetur. Satis mihi fuerit in præsentia demonstrasse modum, & viam detegendi, cognoscendique deuios operarios in hac arte, pariter eos, qui persistunt in recta semita. Nam, vt antea dixi, latiusque

tiusque dicetur infrà, vnicus est operandi mo-
 dus, in vnico vase (quod Lullius Hymen appel-
 lauit) in vnica fornacula (quã Treuisanus ignem
 clausum, humidum, vaporosum, continuum, ac
 digerentem vocat) præter amotionem, donec
 decoctio cõpleatur. Non est ergo tantis opus in-
 strumentis, neque sumptibus ad hanc rem factis.
 Scio multos esse literatos libris insistentes, qui
 præter vllam certitudinem operantur, istos pes-
 simè habebit mea repræhensio, cùm Geber in
 Summa sua doceat varias præparationes, cùm
 sulphuris, tum argenti viui, similiter corporis &
 spiritus. Item Ralis, libro Perfecti magisterij, di-
 cit corpora & spiritus varijs præparari medijs,
 quorum plurima docet. Antea satis respondi-
 mus, hæc & similia per Philosophos scripta, non
 alia de causa, quàm vt veram operis nostri diuini
 præparationem velent indignis, & contegant.
 Hoc Geber attestatur in sua Summa, capitulo de
 Medicinarũ differentijs, inquiens: Vnica est per-
 fecta via, qua releuamur à tantis præparationum
 operationibus, oneribusque. Iam est quòd naturæ
 modum operandi ponam, in concauitatibus ter-
 ræ generando metalla, quem ars imitari debet:
 ac deinceps materiam veram & necessariam, ad
 istorum perfectionem supra terram, declarabo.
 Cùm igitur hoc sit præcipuum in arte (vt Geber
 ait ab initio suæ Summæ, & Auicenna, præcipientes
 eos à practica huius operis abstinere, qui non
 prius vera fundaméta norint materialium ac mi-
 neralium) imitabor excellentiores autores & ma-
 gis peritos in mineralibus, declarando quæ ad
 hanc rem apprimè sunt necessaria. Omnium ita-

que Philosophorum sententia est, cuncta frigore congelata plurimū abundare humiditate aquea in sua materia prima, vt ait Aristoteles quarto Meteororum. Cū igitur liquata metalla frigore congelentur, necessariò prima ipsorum materia humiditate multa pollebit aquatica. Verū Albert. Magnus (qui præ cæteris mineralia scrutatus est exactissimè) istam humiditatē aqueam ait, non esse similem aquæ humiditate, quam videmus communiter in alijs naturæ compositis. Ista namq; per ignis violentiam in fumū transit. At liquata metalla non ita reducuntur in vaporem, concludendum hinc ipsorum humiditatem alicui materiæ permixtam esse, qua retineantur in igne, tutaq; sint ab eius vehementia. Nihil autem igni magis resistit, quàm humiditas viscosa permixta subtilioribus terræ partibus, vt ait Bonus Ferrariensis, & experientia docet: quapropter metallorum humiditatem esse talem firmiter credendum est. Cū tamen experientia doceat, repurgandum inter aliquas humiditates in fumum abire, metallis nihilominus in igne minimè consumptis, fatendum est cum præcipuis autoribus nostræ scientiæ, metallorum compositionem subintrare duplicem humiditatem viscosam, extrinsecam, & intrinsecam. Prior est crassa, subtili suæ terrestri materiæ non benè permixta, quapropter ab igne facilè comburitur in consumptionem. Posterior verò, quia maximè subtilis, & optimè permixta subtili suo terreo, vt ambæ partes vnicam & simplicem materiam constituent, neutra per ignem ab altera separari, vel absumi potest, quin simul abeant, aut vnà remaneant

neant in igne. Ex eiusmodi humiditate procreatum est argentum viuum, quod videmus, vt patet etiam experimēto. Testatur Arnaldus de Villanoua: Hoc (inquit) nos reddit certiores, ambas materias antea dictas in ipso perfectissime coniunctas: nam vel terrestris humiditatem secum retinet, aut ista rapit illam in auras. Quod quidem Albertus Magnus causas metallorum compositionis diligentissime perquirens, optime cognouit, argentum viuum scilicet assidue moueri, ac fluere, quia vicissim altera pars in alteram dominium habet, vt causa fluxus atq; motus est humiditatis imperium, & siccitatis terrestris in humiditatem actus efficit, vt non adhaereat tangenti, neq; madefaciat. Hinc Alberti sententia comprobatur libro Mineral. simplic. Materia prima (inquit) metallorum est humiditas viscosa incombustibilis, forti mixtione, cum subtili terreo coniuncta in cauernis terrae mineralibus. Optimè cum Gebro conuenit, asserente in Summa sua, materiam veram metallorum esse argentum viuum, quia (inquit) natura nunquam otiosa procreauit argentum viuum ex dicta materia mixta, &c. Bonus Ferrariensis ait, argentum viuum esse proximam materiam metallorum, sed praecipuam humiditatem viscosam subtili suo terreo mixtam. Geber etiam in argenti viui definitione, quam facit in sua Summa: Est (inquit) humiditas viscosa per auxilium terrestris suae partis condensata, suam compositionem intrantis. Consideremus itaque diligenter naturae progressum, in rerum omnium procreatione, quibus propriam admiscet materiam, quam Philosophi vocarunt

agens, quia seipsam non producit, vt ait Aristoteles: hoc est, suos effectus nō demonstrat. Quapropter natura in procreatione metallorū postquā creauit materiam, id est, argentum viuum, tanquā sagacissima, proprium adiungit agens: nempe terræ mineralis quandam speciem, velut collostrum eius & pinguedinem in cauernis terræ mineralibus, longa decoctione inspissatam, hanc vulgariter vocamus sulphur: comparatione ad argentum non alia, quā coaguli ad lac, viri ad fœminam, agētis ad materiam ei subiectam. Philosophi duplex sulphur posuerunt, vnum facilimæ liquefactionis, alterum verò congelatum solū, & non fusibile. Proinde quo natura demonstraret virtutem & efficaciam agentis, id est, sulphuris, in materiam, cui adiunctum est, effecit admirabili compositione quadam, vt metalla coagularentur actione sulphuris fusibilis, vt essent liquabilia. Verū alia mineralia simplicia composuit actione sulphuris nō fusibilis, vt non essent fusibilia, vti sunt magnesia, marcasitæ, & id genus alia. Cū autem agens nō possit esse pars materialis compositi, vt Aristoteles ait, natura procreans metalla sub terra, postquā dictum sulphur miscuit cum argento viuo, compositione quidem inenarrabili, pretiosissimum inde generat metallum, aurum videlicet: ab eo decoctione perfecta separādo suum agens, id est, sulphur. Et hæc est ratio cur sic perfectiūs omnibus alijs metallis, tum quò videamus naturam illud in meliūs vltra non transmutare. Item hac de causa meliūs ac faciliūs coniungitur argento viuo, quia nihil aliud est, quā argentum viuum proprio suo

suo sulphure decoctum, & prorsus deinceps ab
 eo decoctione dicta separatum. Vt itidem sepa-
 ratio sulphuris est auri perfectio, quòd in aliis
 metallis remaneat, istorum est imperfectionis po-
 tissima causa. Hinc fit etiam, vt argentum sit im-
 perfectius auro, & cuprum argento: scilicet ob
 defectum completæ digestionis, qua sola separa-
 tur agens ab eis, id est, sulphur. In eo declaratur
 potissimum, ac præcipuum arcanum tótius ar-
 tis nostræ. Cùm enim ars imitari naturã in suis
 operationibus debeat, necessariò, priusquàm di-
 uinum hoc opus nostrum perficiatur, agens vel
 sulphur suum erit separandum. Quod quidem
 occultarunt omnes Philosophi, relegantes nos
 in suis libris ad naturales operationes, quas abũ-
 dè satis declaravi. Quò tamen perfectius cogno-
 scatur, qua in re scientia nostræ naturæ operatio-
 nes imitetur, operæ præcium fuerit præcipuum
 & communiorè declarare modum, quo ipsa uti-
 tur in metallorum perfectione. Antea diximus
 metallorum perfectionem, vel imperfectionem
 fieri ob agentis priuationem, vel mixtionem, id
 est, sulphuris, & ostendimus modum primũ, quo
 natura consueta est uti in compositione princi-
 pis metallorũ, & perfectissimi videlicet auri. Mó-
 dò sciendum ipsam alio etiam uti progressu, qui
 licet priori contrarius esse videatur, est nihilomi-
 nus persimilis, si probè consideretur finis, ad
 quem tendit intentio naturæ, quia pariter aliud
 nihil est præterquàm repurgare metalla, purga-
 req; penitùs à suo sulphure. Nam id ipsum quod
 priore modo per decoctionem perfectam efficit,
 posteriore continuatis, & longis digestionibus

exequitur, imperfecta sensim purificando tantisper, donec reducantur in aurum. Siquidem experientia nos docet, in mineris argenti reperiri communiter plumbum, & in nonnullis ambo simul permixta, ut argentum videatur imperfectum ferme ob digestionis defectum: quapropter metallicarum periti rerum suadent, ut occlusis cauernis, ne materiae subtilioris evaporare queat, diutiùs triginta, vel quadraginta annis relinquatur, ac donec perficiantur. Quod quidem Albertus Magnus recitat accidisse suis temporibus in regno Liburniæ, vel Sclauoniæ: pariter ab experto mineralium fossore mihi relatam fuit, sæpiùs euenire. Secundum itaque hunc modum quo natura in perficiendis metallis utitur, ars imitatur suis operationibus ad imperfecta perficiendum, priuatione sui sulphuris videlicet, facta per projectionem operis diuini super illa, postquam liquefacta sunt: qua purificantur à dicto suo sulphure, perficiunturque in purum aurum, perfecta sua decoctione exuberante, quam acquisiuit per administrationem artis nostræ. Non aliter, quam varii modi, quibus natura utitur in purificatione metallorum, non efficiunt ut variæ sint auri formæ (puto in perfectione) pariter & quibus utimur diuersis ipsa perficiendi modis supra terram, aurum nostrum naturali & minerali diuersum non redditur, cum eadem utamur materia supra terram, qua ipsa sub terra, & in suis cauernis. Attestante hoc ipsum Aristotele nono Metaphysicorum. Ex agente & materia (inquit) similibus, operationes semper sunt similes, quauis media fiat diuersa: nam ista & materia duo sunt.

sunt. Verùm si materia sit vna similisq; per omnia cum agente, omnes operationes, quæ ab initio dissimiles videntur, aut contrariæ, sub finem eundem sortiuntur effectum. Vt approbemus materiam nostram, qua vtimur ad metalla perficiendum supra terram, esse in omnibus persimilem illi qua natura sub terræ cauernis vtitur in ipsorum procreatione, Gebrum citamus testem in sua Summa: Ars (inquit) nostra naturam imitatur quantò propiùs possibiliusque fieri potest. Id ipsum Hermes ait, Pythagoras, Senior, & plerique alij: Proinde si naturam, ars imitatur, necessariò fatendum est, ipsam vti simili materia qua natura, quæ vtrobiq; non nisi vna sola esse potest, quam vocauimus argentum viuum, non solùm per se, at mixtum vnà cum agēte suo proprio, sulphure videlicet vero. Eadem igitur materia, quam Philosophi vocarunt argentum viuum animatum, erit vera scientiæ nostræ diuinæ materia, ad nostrum opus diuinum complendum. Cùm hoc ipso, & non alio natura in terræ concauitatibus vtitur in procreatione metallorum, pro sua vera materia, vt suprâ satis amplè demonstrauius.

Vocauerunt argentum viuum animatum, vt ostenderent inter ipsum, & argentū viuum commune, differentiam, quod postèrius ita remansit, quia natura nõ adiunxit ei suum agēs proprium. Falsò igitur existimarūt plurimi argentū viuum commune, & sulphur commune materiam esse metallorum. Nam vllò vnquam tempore non accidit, vt illa simul ambo mixta reperta sint in mineris, qua ratione poterunt igitur esse vera

materia metallorum in concauitatibus terræ, vel artis nostræ supra terram? vt loquitur Geber in sua Summa de Principijs artis. Et idem alio loco: Nostrum (inquit) argentum viuum aliud nihil est, præterquam aqua viscosa, desponsata per actionem sui sulphuris metallici. Hæc est vera nostra materia, quam natura præparauit arti nostræ (vt ait Valerandus Syluensis) & reduxit in certam speciem veris Philosophis notam, absque vlteriori transmutatione sui ipsius. Auicenna similiter ait: Natura nobis vnã solam præparauit materiam, quam ars nostra componere per se minimè potest. Fatuum igitur foret credere, ex omnibus materijs, quas miscere possemus, vllas, etsi metallicas, aut quascunque alias, esse posse veram scientiæ nostræ materiam, cum natura nobis præparauit illam, vt nihil desit præter hæc duo: scilicet eam purificare, & perficere, coniungereq; per decoctionem sibi propriam & congruam. De hac materia loquitur Rasis libro Præceptorum: Nostrer mercurius (inquit) est verum fundamentum nostræ scientiæ, ex quo tincturæ veræ metallorum extrahuntur. Alphidius de eodem: Animaduerte fili totum opus sapientum Philosophorum, in argento viuo solo consistere: quapropter Hermes præcipit nobis, hunc obseruare mercurium, quem coagulatum vocat, & occultum in latebris deauratis. Geber de eodem mercurio: Laudetur (inquit) Altissimus, q̄ hoc argentum viuum creauit, ei que dedit potentiam incomparabilem, ad magisterium scientiæ nostræ verum perficiendum. In summa nemo non scribentum sapientum fuit eiusdem opinionis.

Obijcient operantes moderni temerarium iudicantes, qui tot ac tantos viros prædecesores aufim repræhendere, quorum theórica & practica sublimare docent argentum viuum (quod mercurium appellant) cum vitriolo & sale communi, postea per calidam aquam reuiuificare, vt cum auro tandem permisceatur (quod Solem appellarunt) ac ad hunc modum soluere & fixare: quod diuinum opus nostrum perficiatur: quod scribit Arnaldus de Villanoua in magno suo Rosario: item Raymundus Lullius in suo Testamento. Vt istis respondeam quod satis sit ipsis, per eosdem autores, quos allegat, quorum scripta testantur, istas operationes omnes, destillationes, separationes elementorum, reductiones, & id genus alias, nulla alia de causa positus fuisse, quam vt sub eiusmodi laruis practicam nostræ scientiæ velarent. Adducemus eundem Arnaldum Villanouanum, qui postquam in suo Rosario docuit diuersas istas operationes, sub finem suæ recapitulationis in hæc verba, vel his similia prorumpit: Ostendimus (inquit) veram practicam, verumque modum opus nostrum diuinum perficiendi, sed breuibus admodum verbis, quæ tamē satis prolixa videbuntur intelligētibus. Proinde tot tamque diuersis, ac prolixis operationum sermocinationibus, non intellexit veram præparationem diuini huius operis, neque practicam, quam antea breuibus tractasse dixerat. Hoc ipsum Raymundus in fine Codicilli, vbi respondet illis, qui fortassis interrogare possent, cur describeret artem, cum antea dixisset impossibile cuiuis ad artem hanc, eiusque veram notitiam librorum le-

ctura præuenire? Vt (respondet) lector fidelis introducatur, habitumque sibi contrahat, quo peruenire queat in veram operis nostri diuini cognitionem, cuius præparationem sincerè nunquam posuimus, nec declarauimus apertè. Constat igitur prolixas atq; diuersas eiusmodi præparationes, quas docet in suis libris, non esse solam & vnica[m] practicam operis nostri diuini. Qui paulò doctiores erunt, obijcient mihi, rogantes, cur scripserim diuinum opus nostrum fieri ex vnica sola materia, videlicet ex vnico & solo argento viuo animato, cùm Geber in sua Summa, capitulo de Coagulatione mercurij dicat, extractam esse à metallicis corporibus, cum arsenico suo præparatis. Rosinus contra dicit esse verum sulphur incombuftibile, ex quo diuinum opus nostrum constat. Salomon Rex filius Dauid hoc ipsum attestatur, inquit: Deus prætulit omnibus rebus existētibus sub cælo verum nostrum sulphur. Pythagoras in Turba Philosophorum scripsit: Opus nostrum diuinū perficitur, quando sulphura vicissim coniunguntur, aliud cum alio: quapropter ex sulphuribus constat, & non ex argento viuo animato solūm. Vt responsum demus, quo spiritibus à via delirātibus satisfactū sit, in memoriā reuocanda sunt, quæ suprā diximus de metallorum materia, naturam videlicet in terræ concauitatibus, adiungere proprium agens argento viuo. Cæterum quia diuinū opus nostrum proprium nomen non habet, alij aliud indiderunt, vt Lilius scripsit ipsum tot nomini- bus appellari inter Philosophos, quot in hoc mundo res create sunt, innuens per hæc verba

nibus infinitis vocari: quâuis vna semper & eadem res, ex vnica materia sola constans, existat. Philosophi nihilominus, qui præcesserunt, illi tot ac tam varia diuersa que, iuxta colorum in decoctione apparentium varietatem, imposuerunt nomina pro suo arbitrio. Qui, vti nos, vocauerunt argentum viuum animatum, considerarunt primam nostram materiam, (quam antiqui Philosophi Chaos appellarunt, cuiuscunque principium ab exordio sumptum) verè per omnia simile esse naturæ & materiæ argenti viui, ex quo natura componit, ac perficit in terræ concauitatibus metalla, vti suprâ demonstrauius. Item qui diuinum opus nostrum vocauerunt lapidem Philosophorum (quod illi communius nomen est) id respectu finis decoctionis materiæ nostræ fecerunt, quia fixa permanet in igne: solent enim appellare lapidem, quicquid non refugit ignem, & ab isto non sublimatur. Plærique alij multa excogitarunt alia nomina, iuxta suas rationes, quæ singula recensere longum foret: vt ait Malaescindus: Si materiam nostram dicamus esse spiritualement, verum est: si corpoream, non mentimur: si verò cœlestem, verum est nomen eius: si terrestrem, non improprie loquimur. His verbis manifestè patet, varietatem nominum ab antiquis nostris prædecessoribus impositorum operi nostro diuino, diuersis rationibus in diuersitate colorum & operationum apparentium in sua decoctione fundatam esse.

Pariter & qui sulphur appellarunt, vt attestantur autoritates, quæ cõtra me possent adduci, respectu ad postremam decoctionem, in qua materia

apparet fixa, ita loquuti sunt. Ut igitur ab initio veram argenti viui demonstrabat apparentiam, quia volatilis erat, in fine fixatur, tum demùm occultum, & quod intrinsecus existens, erat incognitum: pars fixa videlicet, quam sulphur appellamus, manifestatur continuata, postremaq; decoctione, in qua dominatur supra partem volatilem. Hac de causa materia nostra non appellatur amplius volatilis (intelligo de his, qui postremam decoctionem considerant) at sulphur denique fixum. Ut ait Arnaldus de Villanoua in suo Rosario magno, cùm de postrema decoctione loquitur operis nostri diuini: Est (inquit) verum sulphur rubeum, per quod argētum viuum perfici potest in aurum. Proinde concludere verè possumus, omneque dubium resolvere, materiam, ex qua diuinum opus nostrum componimus, non esse nisi vnam rem solam in omnibus, & per omnia similem illi materiæ, qua natura in terræ concauitatibus vtitur ad procreationem metallorum, non obstantibus omnibus in contrarium suprâ allegatis autoritatibus, ac similibus alijs quibuscunque. Nominum enim diuersitas (vt ait Aristoteles) rem esse diuersam non efficit. Ut nostræ diuisioni finem imponamus paulatim, reliquum est, vt nostræ scientiæ terminos declarem, id est, sententias optimorum & præcipuorum autorum, qui præcesserunt, conferamus: vtuntur præcipuè quatuor terminis, inter alia, de nostri diuini operis compositione differentes, vt sunt, elementa quatuor, fermētum perfectum, venenum verum, & coagulum perfectum, quod aliàs masculum appellarunt, ad fœminam

minam facta comparatione, velut coaguli ad lac simplex. Quo meliùs itaque declaremus, quidnam intelligat per elementa, sciendum quid Philosophi naturales dixerint de materia prima, quam Chaos appellarunt, in quo confusè quatuor illa continebantur, & quæ ob suam contrarietatem, quodlibet suas actiones demonstrando, manifesta nobis facta sunt, Quamobrem Alexander in Epistola sua: Quicquid (inquit) antiquis demonstratum fuit, esse calidæ qualitatis, ignem esse iudicarunt: quod siccum & coagulatum fuit, esse terram: quod humidum & labile apparuit eis, aquam: quod verò frigidum, subtile ventosumque visum est esse, aerem appellarunt. Quorū duo sunt in alijs duobus occulta & conclusa, vt ait Rasis libro Præceptorū: Omne compositum (inquit) ex quatuor constat elementis, duobus occultis in alijs duobus apparentibus, aere videlicet in occulto aquæ, & igne in interioribus terræ, vt antea diximus. Et quia duo conclusa non possunt actiones suas demonstrare, præter alia duo, debilia vocauerunt, alia verò fortia. Hac de causa dicunt composita esse perfecta, quando humidum & siccum, id est, aqua & terra coniuncta sunt æqualiter auxilio naturæ, cum frigido & calido, quæ sunt aer & ignis, per conuersionem vnius in aliud. Quamobrem Alexander libro Secretorum ait: Si conuerteris elementa vnum in aliud, inuenies quod quæris. Hæc sententia benè perfectèq; cognita nobis demonstrat veram materiam, & perfectam indicat scientiæ nostræ practicam: quapropter, vt meliùs intelligi queat, propriùs de quatuor elementis, & eo-

rum natura loquendum est, cùm sint necessaria in operis nostri diuini compositione. Hermes ait: In terra nostra creata sunt alia quæuis elementa. Alphidius contrà profert aquã esse præcipuum elementum, ex quo cætera elementa, ad operis nostri diuini compositionem requisita, creata sunt: in quibus nulla habetur, vt apparet contradictio. Nam ab initio procreationis operis nostri diuini, aliud nihil apparet, quàm aqua sola, quam Philosophi vocauerunt mercurialem aquam, ex qua terra procreata fuit, cùm inspissaretur coniunctione decoctioneque supernaturali, præterquàm nobis est inutilis. Proinde vera loquutus est Hermes, dum dixit ex terra prodijisse reliqua elemēta, cùm ipsa sola suas demonstraret qualitates in operatione secunda, non se eùs atque aqua suas demonstrabat in operis initio. Quapropter Alphidius ad Valerandum scripsit, ac ad alios, ipsam esse præcipuum elementum, in operis nostri diuini compositione.

Hæc sunt illa duo elementa, quæ Philosophi dicunt esse cognoscenda, priusquàm aggrediamur opus. Vt Rasis libro Luminum: Priusquàm (inquit) incipiatur opus, est cognoscenda natura & qualitas aquæ & terræ, quia in istis duobus compræhenduntur quatuor elementa: alioqui volatile fixum rapiet secum, & scientia nostra nobis inutilis futura est. Hac de causa præcipitur, elementorum quatuor cõuersio, vt diuinum opus nostrum ritè qualificatum in fine fixetur, vtque resistere valeat ignis omni violentiæ, corruptioni aeris, ærugini terræ, & aquæ putrefactioni, non aliter quàm aurum minerale, propter
magnam

magnam suam perfectionem. Ista conuersio elementorum (vt ait Raymundus Lullius) nihil aliud est, præterquam terram, (quæ fixa est) volatilem reddere, & aquam (quæ est humida volatilisque) siccam & fixam efficere: quod probè fit continuata nostra decoctione in vase nostro, præter omnem amotionem, vel apertionem, ne fortè nostra pereant elementa, & in auras auolent in fumum.

Hoc ipsum attestantur scripta Rasis, & aliorum scripta varia Philosophorum in eandem sententiam, quum dicunt, veram separationem, & coniunctionem elementorum quatuor, in vase nostro fieri nullatenus tacto manibus pedibusue: quoniam (vt aiunt) lapis noster seipsum dissoluit, coagulat, abluit, purgat, albificat, & rubificat, præter extraneæ rei cuiusuis additionem vel mixtionem.

Arnaldus de Villanoua est eiusdem opinionis in suo Rosario magno, dum inquit, breuibus admodum verbis: Nullo alio labore est opus, quam in aqua trucidanda, hoc est, fixanda: nam statim atque hæc erit mortua, reliqua elementa necata sunt, id est, fixata. Falsæ sunt igitur operantum huius temporis, & elementorum separationes sophisticæ, in scriptis eiusmodi Philosophorum omnium pessimè fundatæ, qui vetant expressè destructionem simplicium in suis præparationibus, quia (vt aiunt) impossibile est arti primas formas dare. Certissimum est, elementa quatuor minimè componi posse, nisi priùs destruerentur. Quapropter non est opus hac elementorum sophistica separationem, falsaque ad operis

nostri diuini compositionem. Falsam esse talem separationem, hoc ipso probatur, quod antea dictum fuit: nempe duo elementa esse in alijs duobus compræhensa: quò fit, vt veram eorum separationem cognoscere minimè possumus, quanto minùs perfectam coniunctionem. Experientia comprobatur, elementa, quæ separasse dicunt, nihil habere commune cum natura verorum elementorum (vt ait Valerandus) exemplo sit ipsorum oleum, quod vocant aerem, humectat & defacit omne quod tangit: contra veram aeris naturam. Proinde sat mihi fuerit, ostendisse naturam & qualitatem elementorum, & eorù conuersionem in hac nostra sciëntia necessariam, quo modernorum operantum palàm fiat ignorantia sciëntiæ veris filijs, vtque illos cognoscentes, fugiant ab eorum consortio. Iam videamus quidnam intelligant Philosophi per hunc terminum, videlicet fermentum. Dupliciter se dicunt vsurpasse: priori significatione dum faciunt comparisonem operis nostri diuini ad metalla: nõ aliter quàm videmus parùm fermenti panis multam farinam in suam naturam & pastam conuertere: similiter diuinum opus nostrum conuertit metalla ad suam naturam: & quia est aurum, illa transmutat etiam in aurum. Verùm quod raro in hanc significationem assumpserunt (in qua nulla difficultas) ad secundam veniemus, in qua sciëntiæ nostræ maxima difficultas latet. Per fermentum itaque secundo modo verum corpus, & veram materiam intelligunt, quæ diuinum opus nostrum perficit: quod quidè oculis est incognitum, & intellectu solo perceptibile quid.

Etenim

Etenim ab initio materia nostra apparet volatilis (vt antea satis declarauimus) quam nos oportet coniungere proprio suo corpori, vt hoc medio retineat animam, quæ medio istius iam factæ coniunctionis, medianteq; spiritu, suas diuinas operationes demonstrat in opere nostro diuino. Vt scriptum legitur in Turba Philosophorum, ad hunc nempe modum: Corpus habet plus virium, quam duo fratres eius, quos vocant Spiritum & animam. Non quod intelligant quemadmodum Aristoteles declarauit, & alij Philosophi (quod valdè notatu dignum) sed corpus vocarunt omne simplex, quod ex propria sua natura potest ignem sustinere, præter vllam diminutionem: hoc aliter fixum vocant. Animam appellarunt omne simplex per se volatile, potestatem habens secùm rapiendi corpus, ac deferendi ab igne: hoc alio vocabulo nominarunt volatile. Spiritum esse dicunt id, quod potestatem habet retinendi corpus & animam: istaq; duo simul adeo coniungendi, vt non possint amplius separari, siue perfectæ sint, aut imperfectæ. Quamuis in opere nostro diuino, ab initio nihil intrat noui (puto post primam præparationem) nec in operis medio, neq; in fine. Verù Philosophi diuersis respectibus, & considerationibus rem vnâ & eandem vocarunt corpus, animam, & spiritum, vt supra dictum abundè. Primò cum materia nostra esset volatilis, vocauerunt animam, quia secùm deferbat corpus. Posteaquàm id quod occultum erat, manifestatum est in nostra decoctione, tum demùm corpus vires suas palàm fecit, mediante spiritu, hoc est, animam retinuit, hanc ad propriam

naturá suam reducendo (id est, in aurum) eamq; sua fixauit potentia, per auxilium artis nostræ. Hoc ipso declaratur exactè, quod Hermes scripsit; nullam tincturá fieri citra lapidem rubeum. Nam vt Rosinus ait: Verus sol noster apparet albus & imperfectus in nostra decoctione, & est perfectus in rubeo suo colore. Fermentum est de quo loquitur Arnaldus de Villanoua in suo Rosario magno, quod apparet illis duobus coloribus, non tactum, neque mixtum alteri materiæ cuiquam, vt per ea scripta posset intelligi. Verum esse testatur Anaxagoras, inquiens: Sol noster est rubeus & ardens; qui coniunctus est animæ albæ, & naturæ lunæ, spiritus in medio: quamuis totum sanè aliud nihil sit, præter argentú viuum Philosophorum. Morienus declarat: Impossibile fuerit (inquit) ad perfectionem scientiæ nostræ peruenire, tantisper donec luna soli coniuncta sit, præter quem scientia nostra est inutilis, vt ait Hermes, & reliqui omnes Philosophi. Per hæc intelligi possunt ea, quæ Rasis loquitur libro Luminum: Seruus (inquit) rubeus vxorem duxit fœminam albam, in fine perfectionis operis nostri diuini. Similiter quod Lilius habet: Vnio vera corporis & animæ, fit in albo & rubeo colore, medio tamen eodem, certo tempore, per auxilium nostræ decoctionis, ad eum gubernatæ modum, vt materia nostra non destruat: nam, vt in Turba scriptum reperitur; emolumentum ac detrimentum operis nostri diuini, vtrumq; prouenit ex administratione ignis. Proinde suaferim vnâ cum Rasi, ne quis temerè huius practices suscipiat prouinciam, in hac nostra scientia, priusquam

quàm ignis regimina cuncta (quia diuersa) in operis nostri diuini compositione apprimè necessaria, probè admodùm cognoscat: alioqui terminus, quem venenum appellant, applicabitur ipsi, quod in secunda operatione solet accidere, vt antea dictum. Nò propterea venenosum quid addendum esse quis existimet in nostra materia, neque Theriacam, minùs extranei quidpiam (vt existimarunt nonnulli literam considerantes) sed quòd industriam, ac vigilem operatorem esse oporteat, ne terminum & horã natiuitatis aquæ nostrę mercurialis prætereat, vt adiungat ei proprium corpus, quod antea fermentum appellauimus, & iam venenum vocamus, idque duabus de causis: Prior nos concernit, quia non aliter quàm venenum humano corpori nil præter danum inferre potest: si hoc loco non coniunxerimus illud sua hora determinata, nihil nobis quã detrimentum adfert, ac dispendium, vt supra diximus. Posterior concernit mercurium (quem vocamus aquam mercurialem) quia hunc trucidat, & fixat. Quo quidem interpretatur quod scripsit Hamech, inquiens: Cùm nostra materia peruenit ad suum terminum, est coniuncta suo veneno mortifero. Item quod Rosinus: Venenum hoc (ait) est valdè magni pretij. Haly, Morienus, & reliqui omnes idè attestantur. Eadem comparatione theriacã vocarunt, vt ait idem Morienus. Quoniam id ipsum operatur in corpore metallorum, quod in nostro theriaca. Quamuis etiam id quod scripserunt, adaptari queat ad coniunctionem perfecti fermenti, cùm hora determinata facta est, quia per ipsam diuinũ opus nostrum

perficitur. Similes igitur autoritates intelligi debent ex allegorico sensu, & non ex apparentia literæ, quod plerique falsò existimarunt. Istiusmodi est postremi termini, magis vsitati, & intellecti minus, interpretatio: etenim maior pars per ipsum intelligunt diuinum opus nostrum, quâdo perfectum est: non aliter (inquiunt) quàm parùm coaguli plurimum lactis congelat, nostræ materiæ tantillum proiectum super viuum argētum, istud congelat, & ad propriam suam naturam adducit. Verùm decipiuntur aberrantes à veritate: nam per ea concludunt materiam nostram comparari non posse metallis, quia congelata sunt. Proinde sciendum est, quando mercurius noster apparet simplex, est labilis, ipsumque Philosophi lac vocarunt, cuius coagulum appellant id, quod nos suprâ fermentum, venenum, & theriacam vocauimus. Quia velut coagulum non differt à lacte, nisi pauca decoctione, nostrum coagulum etiam à nostro mercurio non differt, nisi per decoctionem, quam acquisiuit antea: hoc est magnum & supernaturale secretum, ob quod Philosophi nostram scientiam diuinam esse dixerunt, quia deficiunt in ea rationes humanæ, vt suprâ narrauimus. Hoc est coagulum, quod Hermes vocauit florem auri, de quo volunt intelligi, cum inquiunt: In congelatione spiritus, facta est vera dissolutio corporis, & econtrâ, in dissolutione corporis, est facta vera congelatio spiritus. Quia per eius medium totum perficitur opus, vt ait Senior: Cùm vidi nostram aquam (id est, mercurium nostrum) per se congelari, credidi firmiter nostram scientiam esse veram. Eandem ob causam

ſam ſcribit Alexander in ſcientia noſtra nihil eſſe creati, præter id quod factum eſt ex maſculo & fœmina. Coagulum noſtrum vocat maſculum, quia ipſum eſt quod agit, & Philoſophi maſculo tribuerunt aſtionem, & paſſionẽ fœminæ, quam dicunt eſſe mercurium noſtrum, ideò quia coagulum dictum agit in ipſum, ſuam potẽtiam demonſtrans. Hac de cauſa dixerunt, fœminam alas habere, quia noſter mercurius ſimplex eſt volatilis: qui tamẽ retinetur per dictum ſuum coagulum. Eapropter ſcripſerunt: Fac aſcendere fœminam ſupra maſculum, & poſteà maſculum ſuper fœminam, id ipſum intelligẽtes quod in Turba Philoſophorũ: Honorandum eſſe Regem noſtrum, & Reginam ſuam vxorem, ac diligentiffimẽ cauendum ne adurantur, id eſt, nẽ decoctio noſtra acceleretur. Nam, vt Arnaldus ait in magno ſuo Roſario: Præcipuus error in operis noſtri diuini practica, eſt accelerata, vel feſtinata decoctio. Similibus ac varijs terminis uſi fuerunt in ſcriptis ſui antiqui Philoſophi, & quia præcipui ſunt iſti, quos declarauimus, finem interpretationibus terminorum imponemus: etenim his probẽ cognitis, vera materia non poteſt non cognosci, ac deinceps libri Philoſophorum faciles facti ſunt, vt ait bonus Treuiſanus. Concludam igitur cum Philoſophis omnibus, quorum ſcripta hætenus in meliorem ordinem quàm potui, redegì, non niſi vnã eſſe materiam ſolam, ex qua diuinum opus noſtrum adimpletur. Componitur enim ex ſolo ſimplici mercurio (quem Philoſophi proprio ſuo termino, citrà vllam æquiocationem, mercurialem aquam vocarunt)

coagulato per actionē sui propriij sulphuris (quod Hermes propriè vocauit florem auri) qui longa & continuata nostra decoctione, tantam ac tam excellentem acquisiuit perfectionē, vt opus hoc nostrum valeat omnia corpora metallica imperfecta, quibus coniunctum fuerit proiectione, in purum & putum aurum transmutare minerali simile, idque diuersis rationibus antea deductis & allegatis, quibus amplè satis declarauimus, quinam fiat, vt imperfecta metalla per illud perficiantur. Cùm vtique nulla simplicia differentia, vel qualitatibus contraria coniungi possunt, aut perfectè misceri simul, diuinum pariter opus nostrum, quia constat ex solo argento viuo animato, pati nullo modo potest coniunctionem cum sulphure, quod remansit in metallis imperfectis, ob digestionis defectum, vt suprà notauimus. Verùm enimuerò, cùm sit potentissimum, & summa digestionē perfectissimum, separat sulphur dictum à metallis, & argentū viuum, quod in ipsis est reliquum, perficit in aurum. Experimento comprobatur, cùm proiectionē facimus eius super commune viuum argentum, reperimus ipsum totum feruè conuersum in aurum. Contrariū videmus efficere super metalla proiectum: siquidem ex semilibra aliquorum vix habentur vnciæ sex: at quantò magis decocta sunt, tantò minùs hac via diminuuntur. Finem itaque huius opusculi mei secundæ partis faciens, tertiam & vltimam tandem aggrediar, in qua veram & perfectam scientiæ nostræ diuinæ practicam sub diuersis allegorijs explicabo. Quam Deus manifestabit suis fidelibus, eiusque studiosis amatoribus,

toribus, qui diligenter hæc mea scripta perle-
gent, veram dans intelligentiam per Spiritum S.
suum, ad sui gloriam & honorem: cui sit laus in
æternum.

TERTIA PARS OPUSCVLI DIO-
nysi Zacharij, de Practica di-
uini operis.

NI VERSA terra per Philosophos &
Cosmographos in tres partes principes
diuisa est: in Asiam, Africam, & Euro-
pam, sub quatuor plagis, vel regionibus,
Oriente, Occidente, Meridie & Septentrio-
ne sitas, subque dominio diuersorum Imperato-
rum, Regum, Principum, potentumque Domi-
norum. Quorum vnusquisque res diuersas & va-
rias habet in delitijs, cum ob earum raritatem,
tum singularem valorem: posterior causa non æ-
què grata, atque prior existit, quod experientia
didici, cum varias atque aduersas peragrarem re-
giones. Siquidem vbi doctorum frequentia vi-
rorum fuit, ibidem (maximo meo malo) vidi sa-
pientes valdè miseros & abiectos, econtrà ditis-
simos ignaros, & in maximo haberi precio. Vbi
verò penuria doctorum peritorumque hominum
erat, maxima quoque pars ignari prorsus, & ine-
pti, hoc loco potissimum sapientes honoraban-
tur ab omnibus, & præsertim à maioribus sum-
mo fauore & obseruantia maxima prosequutos
animaduerti. Haud secùs opum inopia minera-
rumque (vnde nobis aurum communicatur, &
alia metalla) his locis vbi non reperiuntur, maxi-

mam istorum æstimationem efficit, vt abundantia secùm adfert eius vilipendium, cuius habetur magna copia penes opulentos : & viliora quæq; nulliúsue pretij, perfectiúque nihil habentia, præter apparentiam, oculos eorum semper occæcarunt, vt perfecta pretiosaque non cognoscerent. Quapropter indignati sapientes, cū vident ignaros esse prælatos, aliò se conferunt, suæ sapientiæ vires & potentiam deliberâtes, alibi locorum demonstrare. Quod fecit olim magnanimus quidam Gubernator, proponens nunquam desistere, donec reliquã mundi partem, vltra suam, qua potiebatur, sibi subiecisset copiarũ suarum præsidio, & præsertim fidelis œconomi sui consilio. Interea dum hæc in animo versabat, varios ac diuersos adiunxit sibi extraneos, qui quòd minimè fideles essent, existimarunt se liberaliùs exceptos iri ab Imperatoribus, Regibus, alijsq; Principibus. Quapropter (vt solent exploratores) ab eo defecerunt, eiusque vulgarunt illis consilia. Qui paruipenderunt, nullam terrenã existimantes potentiam suæ resistere posse, quantò minùs dicti Gubernatoris deliberationem. Dum igitur in Aulis magnisq; Palatijs nil nisi ridebatur, cantabatur, procationibus, laruis, equorum exercitijs, choreis, ac varijs ludis fallitur tempus inutiliter, adulatoribus, & susurronibus benignè præbentur aures, viri sapientes derisoriè tractantur nomine philosophico (quod olim magni Monarchæ, Potentatusque non sunt dedignati, nec adhuc facerent, si sanum, vt antea libenter adhuc audirent consilium) interea bonus ille Princeps Gubernator, suis stipatus præsidijs, auxiliari-
 búsue

búſue copijs , vnam ex celeberrimis vrbibus Imperij iam obſederat. Imperator conſcripto copioſiſſimo milite, multis Regibus comitatus, ac Principibus, ſigna iam iam ad conſlictum conferre parabat, cùm bonus Princeps Gubernator perſuaſione ſui fidelis œconomi, aliorumque ſuorum, obſidione relicta, ſolus in munitiſſimam arcem tutò ſe recepit, copijs eius campos circum occupantibus, & indies inimico ſtrenuè reſiſtentibus. Adduxerat Imperator quinquaginta millia pedum, equitumque ſex millia, innumeraque torméta bellica. Princeps itaque deſerens urbem ferrea turri propugnata, ordine claſſico ſuis cum caſtra mouit, pugnantibus ſtrenuè poſt ipſum copijs poſterioribus aduerſus hoſtè, & in fluuium illcò traieciffent, fractisque pontibus ſibi ſuoque Principi proſpexiffent, maximũ imminebat eis periculum, at illæſi omnes euafèrunt manus inimicorum. Altera die perſequentibus viriliter hoſtibus, coactus eſt Princeps conſilio ſuorum aſſentiens, in locum inexpugnabilem ſecedere, ſimul & omnis miles cum eo. Vallis & aggeribus muniebatur, in cuius meditullio ſedebat in rupe muris circumſepta, nunquã expugnabilis arx rotundiſſima, cui aſtabat alia turris eminentiſſima, per quam ſub terrã cuniculis excauatis, œconomi omnia quæ & victui, & bello erant neceſſaria, potuit introducere neſcijs inimicis, vt olim factum extitit Neapoli Romanæ, dum Solimanus Rex Turcię hanc obſideret annis viginti, nec perciperet vnde venirent vrbi ſubſidia victus, & alia. Princeps autem ſuis intra mœnia receptis, in arcem ſe recepit, ac in paruum cubiculum rotun

dum, ornatissimum quoque singulis tanto Principe dignis, in quo toto tempore mansit, quo duravit obsidio, quòd summè delectaretur eo receptaculo: fabrefactum erat, quemadmodum in Ducatu Lotaringiæ videre licet. Inde per quatuor fenestras ei fuit conspicuum quicquid hostes facerent machinationum, vt ipsum interciperent. Verùm intrare non poterant, quòd porta sui domicilij præcipua, ad eum erat occlusa modum, vt nemo valeret eam aperire, præter fidelem œconomum, qui de singulis adeò prudenter disposuit, atque prouidit, vt integro obsidionis anno deficeret nihil. Ob varios & asperrimos insultus ab Imperatoris milite factos indies, coactus est Princeps exercitum suum in quinque turmas partiri, vt quælibet ageret excubias per suas vices. Exercitus Ducibus ad hunc modum Imperatori suadentibus, ne castra moueret: Si Principem (inquiunt) reliquerimus, meritò nos deridebit, præsertim quòd nostri fuerit ordinis, & à nobis recessisse dicat ea de causa, quia minùs dignè tractabatur: quamobrem si manus euaserit nostras, omnem vindictæ quæsiturus est occasionem. Hæc & similia verba mouerunt Imperatorem; vt obstinato prorsum animo deliberaret, Principem captiuum facere per inedia, aut alia via qua posset. At instâte hyeme, parte castrorum suorum tantisper secum retracta, reliquã in obsidione reliquit Imperator sub Ducatu potentissimi Satrapæ, qui plurimos impetus faciebat indies aduersus boni Principis militem. Consilium Imperatoris erat, ne sui castra mouerët antè præterlapsum annum. Quod intelligens Princeps

per

per suum œconomum turmas imperavit suis, vt quælibet vnum ex Imperatoris exercitu, vi directum armorum adferret vexillum, indicta pœna maximæ suæ indignationis, ni facerent imperata. Quòd si etiam præstitissent, addito ingenti proemio quibusuis, insuper pollicitus est in propria persona, comitâte fideli suo œconomoprodire, hostique manum infligere tam strenuè, vt vel vitam foret amissurus, aut primum Imperatoris vexillû reportaret, spoliisque ditaret omnes, qui sequuti fuissent, supra cunctos suos inimicos, qui obsidebant eum. Reassumptis igitur animis, priusquàm tempus constitutum præterlaberetur, allata sunt ei per suas turmas, quotquot Imperatoris signa desiderarat, medio duplicationis circuli, quam docuerat œconomum suum Princeps quidam Galliæ. Primum vexillum erat nigrorum equitum Germanorum, quos vocant Reuthorum atrorum: Secundum interfertum erat varijs coloribus: Tertium erat non vsq; adeò dissimile vexillo Regis Galliæ: Quartum insignitum erat Luna crescente: Quintum verò simile fuit signo maximo Imperatoris: quod quidem Principi animum auxit, vt altera die cum œconomosuo prodiret ad mœnia, & ibidem strenuè supra modum pugnaret, vsque dum consequeretur maximum vexillum Imperatorium. Apugna tandem rediens, & fatigatus, ab œconomocibus prioribus obsidionis, initio residuis, reficitur, ac refocillatis viribus altera die cum suis, & œconomoviriliter insiliens in hostem, totû exercitum partim prostravit, partim fugavit Imperatoris, Ducum suorû auxilio, qui omnes sui Prin-

pis coloribus illustrati sunt. Quò factum deinceps, vt omnis Potentatus, siue Papa sit, aut Imperator, siue Rex, Princeps, vel Solimanus, quotquot sunt, huic vni Auro Principi deferant palmam, & victoriam cedat applausu maximo, Deo sic iubente, ac volente, cui sit laus, honor & gloria perennis. Reliquum erit, vt operis nostri diuini projectione super metalla, tincturam gemmarum, & humani corporis medicinam in eo sitam esse, declaremus.

De projectione super metalla.

REGIS nostri multiplicati viribus, & cibis refectioni, vncia vna proiiciatur super vncias quatuor auri puri, putique liquati, fiet inde materia fragibilis, quæ puluerisata, coquatur in monte clauso insultus postremi calore, vase admodum strictè etiam obturato, spatio trium dierum. Huius pulueris vncia vna proiiciatur super viginti quinque marcas argenti, vel cupri, vel super octodecim marcas plumbi vel stanni, vel super quindecim marcas argenti viuico immunis, in crucibulo calefacti, vel plumbo cõgelati. Materia mox spuma crassiore contegetur, operatione completa, crepitus fiet, ac si crucibulum frangeretur. Tandem liquefiat hæc materia, & erit in aurum conuersa. Verùm si dictum pondus obseruatum nõ fuerit, nec materia priore suo colore mutata: qua propter esset in cineritio magno fulminanda sine plumbo, vt horarum trium spatio materia, quæ non erit transmutata, consumatur, reliquum in fundo purum, est cimento regali sex horis latiùs purgandum. Hac via totum habebitur aurum,

opera

opera magni Regis nostri conuersum, simile minerali quouis & æquipollens. Et hæc est via, quã docet Raym. Lullius in suo Codicillo, quod ad projectionẽ attinet. Secundam pro tinctura gemmarum docet in suo Testamento,

De Tinctura gemmarum & vnionum.

LAVANDVS est magnus ille Rex noster, ac reficiendus statim postquã allatum est ei signum album crescente luna insignitum, nec finis obsidionis est expectandus, sed à suæ refectionis partu primo. Hic est mercurius, quem Raymundus Lullius vocauit argentum viuum exuberatum. Eius vnciæ duę, vel tres ponantur super cineres, in alembico paruo benè clauso, destillentur igne lento primùm, cùm nihil hoc igne stillare volet ampliùs, mutato recipiente lutatoq; fortiori tandem vrgeatur igne, quicquid ascendere poterit. Liquor iste secundus in alembico recenti, per balneum Mariæ destilletur, tertio cohobando liquorem super feces viscosas, & aqua breui suo tempore dissoluentur: tertia vice tamen totum per cineres destilletur, & postmodum in alembico recenti per balneum rursus destilletur quater, feces vice qualibet seruando seorsim, vsque dum aqua destillata sit clara splendensque perlarum candido nitore, cuius vsus hic est ad vniones. Ponantur isti licet minutissimi, in cucurbitam paruum, quibus affundatur aquæ dictæ tantum, vt parumper emineat, cooperiatur galea cæca, & post horas tres in pastam resoluentur albam, & supernabit liquor admodum clarus, euacuetur modestè ne turbetur. Cucurbita cum pasta

ponatur cooperta, in balneum Mariæ tribus diebus digerendo, postmodum auferatur. Fabricetur formula argentea rotunda, intrinsecus deaurata, quæ per medium in duas æquales partes aperiat, adapteturque filum aureum vel argenteum deauratumque inter ambas concauitates. Tandem spatula aurea formulæ medietas repletur vtraque dicta pasta, filum per medium collocetur in medio sui foraminis, claudaturque formula, filum autem protrudatur, ac retrahatur, quò benè foratus sit vnio per medium. Aperta formula eximatur vnio formatus, & ponatur in scutellam auream altera simili coopertam, non tangatur manu, siccetur in umbra, & non ad Solem. Cùm plures habueris, filo perforentur omnes, & in canali vitreo ab vna parte latum foramen habente, ab altera non maius filo aureo, & suspendantur simul in boccia, vel vrinali vitreo mundo supra liquorem dictum sublimatum, lutetur vas, & octo diebus in aere continueatur, postea tribus ad Solem, singulis ternis horis mouendo vitrum, vt vapor ascendat, hoc artificio perficietur vnioes tantæ quantitatis vt voles. Ad eundem modum de rubinis & carbunculis fieri poterit, rubei mercurij medio, post vnicam eius refectionem.

De vsu diuini operis nostri, ad humani corporis medicinam.

SVMATVR pondere grani vnus post exitum Regis, & albo vino dissoluatur in argenteo vase. Tingetur vinum citrino colore, quod ægris administretur, paulò post mediam noctem, & vno die

die sanabitur, si morbus sit vnus mensis, si fuerit vnus anni, infra duodecim dies, vel infra mensem, vbi valdè diuturnus morbus esset futurus. Ad conseruandam sanitatem, sumendum ex eo parùm singulis annis bis, sub initium veris & autumnii. Hoc medio sanè viuatur, & alacriter vsq; ad prædestinatum vitæ terminum, Deo dante, cui laus sit, honor & gloria nunc & semper, in æternum. Amen.

FINIS OPVSCVLI DIONYSII ZACHARIJ.

ANNOTATA QVAE-
DAM EX NICOLAO
FLAMELLO AV-
TORE GALLO.

D metallorum verâ cognitionem ignorandum non erit, dum in primis adhuc speciebus existunt, in sulphure videlicet, ac in argento viuo duas habere formas, vnâ masculinam, alteram verò fœmineam, quæ duo spermata maris atque fœminæ, sulphuris priùs, elementa masculina duo continet, ignem & aerem: posteriùs alia duo fœminea, terram & aquam. Quæ duobus comparantur in arte serpentibus, vni alato, terribili, alteri quidem alis carenti multò horribiliori. Hæc duo spermata si per naturam coniungantur in ventre mercurij, qui propter suum ardorem vocatur ignis naturæ, & à nonnullis leo deuorans, & eius ventrem, licet

aurum & argentum subintrent, non absumuntur, quòd illo natura duriora sint, atque perfectiora. Mercurius est imperfectus, nihilominus aurum & argentum communia proueniunt ex eo. Argentum est substantia lunæ inferioris, vt aurum solis etiam inferioris. Mercurium igitur matrem occidi, ac mori oportet p̄ dicta spermata, qui postquam semel mortificatus fuerit à natura, nunquã poterit ampliùs reuiuiscere. Nam vel tantillum congelatus in venis terrestribus, adest mox in eo granũ auri fixum, qd̄ ex duobus spermatibus producit verũ germẽ mercurij. Vt à plumbi cauernis videre licet, in quibus nulla minera locorum vbiuis, in qua fixi granum verum non contineatur manifestè, id est, granum auri, vel argenti. Siquidem prima congelatio mercurij est minera plumbi, in qua positum est à natura. Hoc verè multiplicari potest in suam perfectionem absque dubio vel errore, existens tamen in suo mercurio nõ separatim à sua minera. Metallum enim in minera sua consistens, est mercurius, à quo si granum separatur, vt pomum erit immaturum ab vrbe sua desumptum, quod prorsus destruitur. Granum fixũ est velut pomum, & mercurius arbor. Non est igitur separandus ab arbore fructus, quia non potest aliunde nutrimentum accipere, quàm à suo mercurio. Maior est fatuitas in mercurium ponere aurum & argentum, non secùs atque discerptum pomum arbori rursus infigere. Vt igitur negotium hoc adimpleatur ex æquo, sumenda simul arbor cum suo fructu, quo denuò plantetur, citrà fructus ablationem, in fertiliorem terram atque nobilior-

rem,

rem, quæ plus nutrimenti dabit vnico die, quàm prior ager in centum annis exhibuiffet, ob ventorum afsiduam agitationem. Altera terra, quòd foli proxima fit, crefcere vegetareque facit arborum, continuo rore, & afsiduo sole in horto philofophico, manè vefperi, dies & noctes, ac in fingulas horas, abfq; intermiffione, lucente, arborq; rore dulciffimo confpergitur, ac nutritur, vno anno magis, quàm in priore terra decem millibus. Pofitis igitur ambobus in furno continui caloris dies & noctes, vapor eius, qui ros eft, impedit combustionem. Lignorum vel carbonum calor eft inutilis, imò noxius. Noluerunt itaque fapientes Philofophi in alia re quapiam operari, quàm in ipfa natura, cum ipfa luna, in matre congrua mercurio. Ex quo tandè generalem mercurium effecerunt, longè potentiozem & fortiorem illo naturali. Ascende igitur in montem, vt vegetabilem, faturniam, regalem & mineralè herbam videas. Succus enim eius fumatur purus abiectis fecibus. Ex eo namq; maximã partem operis tui perficere poteris. Verus eft hic mercurius Philofophorum. In primis igitur mercurium tuum ne laueris, fed iungas ipfum cum patre fuo, id eft, cum igne, fuper cineres, qui ftamen funt, in vitro folo, abfq; vlla re alia, quod nidus eft, in furno, qui domus eft: ex nido pullus nafcetur, qui fuo fanguine fanabit omnes.

Fons Chemie.

FONS & cauerna metallorum omnium, eft mater, ex qua nafcuntur & proueniunt illa feptem, vt ex fua natura: item Saturnus, Iupiter,

Mars & Luna. Plumbum intellectualiter est aurum leprosum, &c. Fons autem naturæ si mercurium in eo positum recipiat, inde medicina fiet excellentissima. Nascitur in terra massa plumbea mercurius, qui clausus in carcere postea liberetur, alioqui non potest sciri pondus, neque mensura, quæ desideratur: ad eum tamen cognoscere modum poteris. Solis mercurius, non est mercurio lunæ similis, cū hic semper albus manere debeat, quo sibi similem procreet, mercurius verò Solis est rubificandus, & hic est labor primus: & postmodū congregari poterunt. Notandum utique quintā essentiam esse nobis in hac arte præcipuè necessariam, & mercurium istū reperiri potissimum eo loco, in quo sol est in maximo suo calore, multosq; flores producit: nā post flores sequuntur fructus. In luna similiter inuenitur dū in ipsa quæritur: in Saturno, Marte, Venere, & in Mercurio securius: ego autem (Flamellus inquit) in sole reperi & elaboravi. Cū igitur singula cōueniunt in hoc opere philosophico, quorū quodq; simile est alteri, tū fœtus matrē deuorat, patremq; suum in vnico lacu suffocat, in quo simul flores, lac, fructus, atq; sanguis inueniuntur. Metallum igitur hoc vnū in vnico vase ponendū, & in vnico furno. Mercurius est de quo loquor, & nihil aliud. In operis abbreviationē vnicū habetur in hoc mundo metallū, in quo mercurius iste noster abundè reperitur. Aurum calidum est & siccum, Luna verò frigidæ naturæ, Saturnus grauis-atque mollis: quapropter soli similis hoc ipso, aurū leprosum appellatur: Venus est Lunæ similis pondere & malleatione, Mercurius frigidus

dus & humidus similis Ioui, qui nascitur ex eo,
 Mars autem durus grauis & frigidus. In duobus
 igitur negotium hoc omne consistit, vt videlicet
 igne tuum sulphur penetratiuū efficias, & attra-
 ctiuum, quo matrē suam deuorare queat, & com-
 pleueris opus. Matrem infige ventri sui fœtus,
 quem antea peperit, tum demū sibi pater erit, ac
 filius ex duobus spiritus perfectus. Postquā sul-
 phur tuum deuoratū erit, mercuriusq; suus mor-
 tificatus, coniciatur in carcerem, in quo maneat
 diebus quadraginta, & videbis quod optas, iuxta
 hos versus: *Si fixum soluas, faciasq; volare solutum,
 Et volucrem figas, faciet te viuere tutum.*

Io. Mehunnius de Lamentationibus nature.

S V B Luna quod cōcluditur, cœlum hoc loco
 vocatur, quia materia formam appetit, non secūs
 atq; fœmina virū. Materia solūm est ex 4. elemen-
 tis, ex quibus fit chaos, & ex isto Rex atq; Regina
 generantur. Primò quidē creatus est ignis à Deo,
 quem sub Luna collocavit, expertem corruptio-
 nis, & purissimā essentiæ quintæ partē in se con-
 tinentem. Postea factus est aer subtilis, in quo
 Deus pariter essentiæ quintę partem posuit, non
 tantam ac in igne, minorē in aqua, & in terra mi-
 nimam. Vt ignis igitur in aerem agit, sic aer in a-
 quam, & in terram. Terra mater est, & nūtrix om-
 nium quę cōcipit in vtero suo ab igne: hoc ipsum
 fouet, in centrūq; vsq; suum absq; intermissio-
 ne. Cū igitur sola natura potentiam habeat re-
 ducendi 4. elementa in primam materiam gene-
 raliter mixtam, quibusuis elementis. Impossibile
 fuerit cuiquam operantum id efficere, præter
 ipsam, quæ sola dat materiam atque naturam.

Quinta namq; essentia, quæ cathena dicitur aurea, ad hunc modum contraria connectit & concordat, vt nunquam dissentiant amplius. Considerandum in primis aurū, quod pulcherrimam formam suam accipit in cœlo, & optimam in terra materiam, pariter & geminæ. Cœlum igitur quintam essentiam informat forma & materia in elemento contenta, per quam forma detinetur: quæ depuratione, & successu longi temporis perficitur. Aurum itaq; & geminæ per me naturam solam componuntur: nemo enim proportiones præter me nouit. Quod utiq; quæris summū est naturæ secretum, descendens ex virtute cælesti. Quapropter tota scientia naturæ debetur, qua simplicitas elementi de cœlo depromitur: hæc in cœlo dicitur essentia primitiua, & in elemento quinta, quam ipsa reductionibus efficit, ac prolixis circulationibus, inferius in superius conuertendo, & frigidum & siccum, in humido & calido conseruando, lapides atq; metalla sub humido suo radicali, cœlestibus motibus astrorum, quibus elementa gubernantur, & eorū obediunt influentijs: vt quantò purior est materia, tantò per naturam fiat excellentius opus. Cœlestis itaque motus, est intelligentia correspondens in inferioribus, in quibus per suas influentias omnia producit in esse. Vtitur ergo natura materia in igne quouis infallibili, quia ex isto virtutem recipit omnem. Item aqua ex origine sicca proueniens, nihil quod tangit humectans, nõ recedens neque volatilis, est oleum incombustibile. Nullus artificialis ignis tantum calorem infundere posset, quantus ex cœlo prouenit. Cæteram in

istis

istis non ignorandum, opus hoc nostrum integrum fieri ex vili materia homogœna, in vnico vase clausa, in vnico furno id continente, quod eam perficit: nam solo regimine perficitur, imitando naturá. Hæc in generatione hominis, corpus admodum subtiliter format ex argêto viuo, & sulphure masculino agente, solo vase, matrice videlicet contête, cuius furnus venter est, quamuis auxilietur homo per suam artem, dum ardet in sua natura, materiam congruam infundendo, præter quod, aliud nihil efficere potest. Non secus in arte nostra, si quis eligere norit materiam eiusinodi, qua natura delectatur, eamque ritè præparatam suo vase & furno concludere, ego (inquit natura) & ipse perficiemus absque mora, modò requisitum ignem administrarit naturalem, contra naturam, non naturalem, & absque ardore: ignem (inquam) calidum, siccum, humidum, & frigidum. Considera igitur qualem esse oporteat: nam absque igne & materia nihil fit in hac scientia. Do tibi materiam (inquit natura) forma est, quòd ipsi tibi pares, non dico substantialem, neq; accidentalem, sed construendi vas, atque furnum. Deinceps præpara materiam tuam in pulueré factam cum aqua sua, vase cõclusam vnico: rege calore temperato, hic promouebit actionem, & frigiditas putrefactionem. Siquidem ob magnam frigiditatem non posset impedire siccitas, neq; resistere huic agenti, quin argentum viuum statim reducatur in primá materiam integra connexionione. Proinde priusquam opereris (inquit natura) disce me cognoscere, quæ mater sum, sine qua nulla creatura potest es-

fentiam recipere, vegetare, neque animam habere sensitivam absque cœlo & elementis. Est utique medium inter mercurium & metallum, quod sumendum est ad artem nostram: Est (inquam) aurum potabile, & humidum radicale, summaque medicina, quam per tuam artem, & meam scientiam perficimus. Absque me, quæ materiam exhibeo, nihil unquam efficies, & absque te, qui ministras, non possum hoc opus exequi sola. Sed per me & te brevi tempore consequeris. Transmuta quatuor elementa, metalla deferens & atramenta, sub specie transmutabili, quæ materia innotu digna fuit à Philosophis usurpata, & ab ignavis contempta. Similis est auro substantia, dissimilis essentia: Conuertens eius elementa, quod quæris inuenies, inferiora sublimando, & superiora in inferiora conuertendo. Sumito igitur viuum hoc argentum agente sulphure mixtum, & unico vase, unico furno etiam conclusum, inhumetur vas pro tertia parte, supraque philosophicum ignem contineatur: omnisque species, præter materiam solam à qua minera sumit originem, relinquatur.

Responsio.

NVTURA mouens superiora digitis & pedibus, inferiora transmutat elementa usque in centrum terræ sine intermissione, à cœlo primam formam accipit, & materiam ab elementis: quamuis hæc materia confusa sit, & non diffusa, donec per naturam specificetur, & qualificetur. Tum demum recipit formam substantialem, & postea visibilem accidentalem. Formam priorem transmutat,

mutat, vt inforinet noua forma materiam. Obiectum namque potentia subiectum est, quia substantiam in actu, qui prius fuit in potentia, sustinet. Aurum scitur esse minerarum omnium thesaurum, attamen formam non habet, neque materiam tantæ potentia, vt suam excedat perfectionem: non habet enim maiorem potentiam, quàm perficendi seipsum, quicquid moliatur artifex. Ipsum destruere ac in esse reducere, fatuum esset opus, cùm ex eo nihil plus virtutis, neque potentia haberi possit, quàm obtinet ex propria sua natura. Nulla fit reductio eorum, quæ natura perfecit in speciem, vel in indiuiduũ, nisi primò corrumpantur. Etiam post corruptionem generatio non fit speciei similis, nisi fiat regressus in hoc genus. Quapropter auri destructio viam nõ sternit ad ipsum construendum, quia per sui destructionem constitui nihil potest: ipso namque mortuo pariter moritur eius substantia, vt ex eo non possit ampliùs aliud argentum viuum nasci, neque metallum. Et quia elementum ignis in terra continetur, & aeris in aqua, quorum quantitatem, qualitatem, proportionem perfectæ coniunctionis suæ nemo nouit, separanda non sunt elementa, cùm reparari nequeant. Solùm id igitur quod natura generauit, nobisque reliquit sumendum ad artem. Summatim elementorum separatio non fit effectualiter argenti viui, neque solis, qui pater est artis filio suo spiritum impertiens.

Autoris incogniti.

EST in mercurio quicquid quæritur, ex quo

corpus, spiritus, & anima trahitur, vnde purissima & mundissima tinctura prouenit. Humor est pretiosus, hominem lætificans, factus ex terra, aqua & igne. Corpore utiq; purgato, conceptoq; spiritu, tandem clarus fons exurgit, in cuius fundo iacet leo viridis, aut serpens qui extenditur. Si expergefiat in altum ascendit, & postquam ei deficit animus, deorsum decidit in balneum, quo tantisper lauatur donec rubescat, lauatur (inquam) aqua vitæ vsq; dum non agnoscat amplius. Postremò vertitur in dignissimū lapidem, primò album, & postea citrinū visu pulchrum, atque delectabilem. Sis igitur de mercurio vero sollicitus, quem natura generauit, & qui cū suo patre moratur prosperè, prosperaque reddit imperfecta metalla.

Testamentum Arnaldi Villanouani.

LAPIS generatus, ortusque de terra per elevationem perficitur, aquæ potione satiatus. Infra duodecim horas, vt minimum inflatur, & intumescit circumquaque visibiliter. Postmodum in balneo positus, vel in aëroso hypocausto moderatè calido & sicco, ac purificatus ab extraneo vapore, soliditatem suarum partium acquirit, extenuatusq; superflua humiditate, fit idoneus ad commixtionē. Quo factō, ex purioribus eius partibus exprimitur lac virgineum. Quod mox inde positum in ouum philosophicum, proprio & continuato calore, foueatur vt pro pullorum exclusionē. Varietate suorum colorum nudatus, gaudet cum sub compare, colore tinctus instar niuis. Inde post absque periculo resistit ignis violentiæ,

lentiæ, tantisper, donec pauonis coloribus ornatus, de monumento deinceps egrediatur cum Regali summaque potentia

Etsi brevis admodum hic videatur esse processus, prolixissimis tamen circumstantijs nõ caret, ac operationibus. Singula compendiosè tractantur, quæ circa hoc opus necessaria sunt opera, per singulas periodos optimè consideranda, nec inconsideratè prætereunda. Nam faciliùs ex tantillo sermone veritas comprehenditur, huius diuinæ scientiæ, quàm ex copiosissimis & innumeris voluminibus, multitudine varietateq; veritatis vnitatem & simplicitatem contegentibus.

ALIAE QVAEDAM AN-
NOTATIONES EX
VARIIS AVTO-
ribus.

*De solutione & coagulatione materiae
Chimicæ.*

VM solutio sit præcipua huius artis operatio, primò de hac dicendum erit, adductis variorum Philosophorum autoritatibus, quo faciliùs intelligi queat, vna aliam interpretante. Hæc sunt igitur, quæ colligere voluimus, & attexere nostris collectaneis. Etenim ex varietate mens Philosophorum petenda est, si reducatur comparationibus ad vnum & eundem sensum. In quibus maxime conuenire videntur, hoc ipsum esse quod quæritur, non dubitandum. Totum vtique negotium

operis diuini philosophici consistit in his duabus operationibus, videlicet in solutione & congelatione. Solutio igitur ex sententia Gebri, est rei siccae in aquam reductio.

SCALA PHILOSOPHORVM.

Solutio lapidis est reductio eius in mineralem aquam.

VILLANOVANVS.

Soluimus (inquit) quando corpora diuidimus, ea simplicia & subtilia reddimus, atque in primam naturam & materiam resoluimus.

A VICENNA *de materia prima.*

Duplex est materia prima, propinqua & remota: propinqua est argentum viuum: remota est aqua. Quia argentū viuum prius fuit aqua, deinceps argentum viuum.

LULLIVS.

Dissolutio primariam intentionem habet, ad destruendum cum lunaria.

CLANGOR BVCCINAE.

Prima materia haberi non potest, nisi per operationes artificiales, naturalibus operationibus contrarias.

AVTOR INCOGNITVS.

Quàm difficilis res sit dissolutio, testari possunt, qui solutioni dederunt operam. Multi ad eam sua imperitia peruenire non potuerunt. Qui aliter igitur quàm per nostrum artificium soluit, frustra soluit.

CLANGOR.

Solutio est opus naturæ, & non artis: artifex tantum naturæ minister est, & adiutor.

AVICENNA.

Vt aqua est prior & propinquior materia lapidis, ita altera materia lapidis, est spiritus metallorum.

ROSARIUS.

Qui cupis inuestigare huius artis secretum, cognoscere te oportet primam metallorum materiam, alioqui tuo labore frustraberis.

VILLANOVANVS.

Dissolutio est sapientiæ perfectio: oportet enim vt ipsa sapientia quæatur: alioqui non inuenietur. Propterea dixit Hermes: Homo non potest habere, nec reperire dissolutionem, nisi per ignem diuini ingenij.

AVICENNA.

Verum principium nostri operis est dissolutio lapidis. Idem: Primū regimē lapidis est, lapidem soluere, & in suam primam naturam reducere.

VILLANOVANVS.

Indiges tu, quicumque vis operari, vt in solutione & sublimatione duorum luminarium primò labores. quia primus gradus operationis est, vt fiat argentum viuum ex ipsis.

LVDVS PVERORVM.

Artifex nostri operis primò debet lapidem soluere, deinde coagulare: quoniam opus nostrum

nihil aliud est, quã facere perfectam solutionem
& congelationem.

CLANGOR.

Tota hæc ars in hoc vertitur, vt iungamus hu-
midum sicco: id est, vt soluamus & coagulemus.
Humidum est spiritus liquidus ab omni forde
mundatus. Siccum est corpus perfectum purum
& calcinatum,

MIRNERIS.

Siccum est terra: humidum verò est aqua.

ARISTOTELES CHIMIOGRAPHVS.

Primũ quod facere debes in opere, est, vt mer-
curium sublimes, deinde vt in mercurium mun-
dum corpora munda mittas.

CALID.

Nisi conuerteritis corpora in subtilitatem, vt
siue impalpabilia tactui, nõ dirigitur vobis quod
quæritis. Et si trita non fuerint, reuertimini ad
operationem, quousq; terantur, & fiant subtilia.
Quod si feceritis, vobis quod optatis dirigitur.

TVRBA.

Nisi corpora fiãt incorporea, nihil operamini.

GEBER.

Nullum argentũ potest fieri, nisi omnia priũs
soluantur.

ROSARIVS.

Qui aurũ scit destruere, ita quòd amplius non
sit aurum, is ad maximum arcanum peruenit.

IOAN. AQVINAS.

Facilius est aurum construere, quã destruere.

SCALA PHILOSOPHORVM.

Solutio lapidis est occulti reuelatio, crassitudinis attenuatio, rei duræ & siccæ in quandam liquidam substantiam reductio.

VILLANOVANVS.

Aurum & argentum in penetralibus terræ dura, sicca, & strictissimè ligata reperiuntur. Per dissolutionem verò artificialem mollia redduntur, fluentia & substantia liquida. Idem: Natura in suo corpore tincturam occultat, quam ars manifestat cruciando, & torquendo corpus, modò per aquam, modò per ignem. Item: Non pigeat vos cruciare & corrumpere corpus terendo, & imbibendo donec aquam extraxeritis, & corpus tenue factum sit, ac impalpabile.

CLANGOR.

Corpora metallorū dissolutione dissoluuntur.

VILLANOVANVS.

Aqua Philosophorum beneuolè & naturaliter dissoluit metalla, cum quibus non ingrato, neq; contrario vinculo colligatur. Idem: In aqua Philosophorum virtus inest humida, proprietatem habens, quæ sine damno & detrimento corpus torquet.

BERNARDVS.

Similitudinariè generantur per artem homo & aurum: tamen horum spermata & semina per artem generari non possunt, eò quòd illam proportionem mixtionis, ad producenda semina, ars nescit componere.

CONGREGATIO PHILOSOPHORVM.

Natura eum gradum, quem perficere potest, perficit, sed quem præterire nequit. Alius: Natura continet in se ea quibus indiget: sed nõ perficitur, nisi arte moueatur, & operatione. Item: Primæ dispositiones lapidis nulla arte induci possunt, natura solùm hoc facere potest. Item: Materia lapidis fit à natura. Materiam facere per aliquod artificium impossibile est. Lapis enim à natura creatus inuenitur, nec alio indiget, nisi vt remoueatur quod superfluum est in eo, id est, in materia eius.

A VICENNA.

Lapis non fructificat, donec ad nihilum deueniat tanquam aqua decurrens.

TURBA.

Totum magisterium nostrũ fit cum aqua nostra, ex ea, & de ea fiunt omnia necessaria. Nam ipsa soluit corpora solutione vera & philosophica, vt conuertantur in aquam, ex qua ab initio fuerunt. Alibi: Nisi quodlibet vertatur in aquã, nullatenus deuenietur ad perfectionem.

ALPHIDIVS.

Nisi naturas attenues, aquam illas faciens, nihil colorare potes: fac ergo corpora esse aquam liquefaciendo, quæ apud Philosophos aqua sapientiæ nuncupatur.

ROSARIVS.

Aqua permanens, siue perennis, siue vinum ardens dicitur aqua corporis, id est, quando corpus

pus redactum est in mercurium. Item: Aqua permanens esse non potest absque suo corpore, cum quo soluta est. Item: Absque aqua permanente nihil fit. Dicitur etiam aqua vitæ. Item: Solùm cum ardente vino, potes complere elixir perfectum.

SCALA.

Draco est sulphur, quod extrahitur de corporibus per magisterium.

AVICENNA.

Qui elixir album facere instituit, in argento sulphur albū reperiet, in auro rubeum. Et quoniam tale sulphur non reperitur super terram, nisi in istis duobus corporibus, ideò præparanda sunt corpora subtiliter, vt sulphur eorum, & argentum viuum ex ipsis habere possimus, qualia fuerunt illa, ex quibus aurum & argētum sub terra efficiebantur.

CLANGOR.

Soluite corpus perfectum in mercurium, inde habebitis virtutem occultam, id est, sulphur philosophicum digestum, & decoctum per opus naturæ, quemadmodum in minera digeritur, & decoquitur.

LVDVS PVERORVM.

Oportet nostrum lapidem ad primam materiam reduci, & ad originem sulphuris & mercurij.

CLANGOR

Et tale argentum viuum dicitur oleum in-

combustibile, anima, aer, & splendor corporum, quia corporibus metallicis mortuis & imperfectis vitam præstat immortalem, & ea illuminat.

GEBER.

Principalia naturalia in opere naturæ sunt, spiritus fœtens, id est, sulphur, & aqua viua.

CLANGOR.

Diffolutio corpus in naturam spiritus conuertit.

ROSARIUS.

Oportet omninò quòd fixum fiat volatile: id est, quòd corpus fiat spiritus, id quæ cum volatili, id est, cum mercurio mundo.

CLANGOR.

Spiritus, id est, aqua Philosophorum, est locus animæ. Anima est tinctura à corporibus perfectis extracta, & in spiritum, id est, in aquam Philosophorum deriuata.

VILLANOVANVS.

Hæc est via qua secretum consequimur faciendi sulphuris albi & rubei: quod est anima corporis, quæ à corpore educta, tingendi vim habet, quam spiritui aquæ vitæ committit conseruandam.

SCALA.

A radice conuenit extrahere naturam, id est, primas partes essentielles, sine quibus nulla fit metallorum transmutatio.

VILLANOVANVS.

Intentio nostræ operationis non est aliud, nisi quòd

quòd eliciatur, & eligatur purissima substantia ex sole & luna.

CLANGOR.

Extrahe argentum viuum, seu lapidem philosophicum tam à corporibus, quàm à viuo argento: quoniam vnus sunt naturæ, & habebis mercurium & sulphur, de illa materia super terram, de qua aurum & argētum generata sunt in terra.

COMMVNIS SENTENTIA.

Mercurius Philosophorum constat argento viuo & sulphure.

BERNARDVS.

Sol nihil aliud est, quàm sulphur & argentum viuum. Terram, inquit, & aquam mercurio attribuunt, aerem & ignem sulphuri. Terra & aqua sunt elementa passiuæ, aer & ignis actiuæ. Terra & aqua fœminæ rationem habent, aer & ignis viri, nec est alia extranea additio, nisi digestio, qua mediante, omnia quatuor in auro circundantur, & æquali proportione maturantur.

COMMVNIS SENTENTIA.

Corruptio vnus est generatio alterius, idque tam in artificialibus, quàm in naturalibus. Aliiter: Secundum naturam nihil generatur, quod prius non corrumpatur, & nihil resurgit, quod præmortuum non sit.

BERNARDVS.

Si aurum in argento viuo decoquatur, seu dissoluatur debito modo & via naturali, ipsum argentum viuum naturales proprietates auri obti-

nebit. Idem: Solutio quæ fit per aquam Philosophorum, formam quidem corrumpit, exteriorum corporum solutorum, at non corrumpit materiam.

VILLANOVANVS.

Quod dissoluit corpus à spiritu est, quod verò coagulat spiritum à corpore est. Alibi: Spiritus dissoluit, corpus coagulat. Idem: Quantum corpus soluitur, tantum spiritus coagulatur. Quòd si corpus non solueretur, neque spiritus inspissaretur. Alibi: Quòd à corpore soluto exit, humiditas est radiosà, quod dissoluit corpus, de spiritu prodit, & virtus eius est germinosa. Idem alibi: Solutio corporis fit cum coagulatione spiritus, & coagulatio spiritus cum solutione corporis. Tunc miscetur corpus cum spiritu, & fit vnum cum eo, nec vnquam separantur, non magis quàm aqua mixta aquæ.

CLANGOR.

Quando sperma mercurij iungitur cum terra corporis, corpus dissoluitur in aquam spermatis, & fit aqua vna sine diuisione.

VILLANOVANVS.

Intellige autem corporis solutionem, & spiritus coagulationem, simul eodemque tempore fieri.

ROSARIVS EX CALIDE.

Solutio corporis, & coagulatio spiritus sunt duo, sed habent vnã operationem. Quia spiritus non coagulatur nisi cum solutione corporis, nec corpus soluitur, nisi cum coagulatione spiritus. Idè inter solutionem corporis, & coagulationem

tionem spiritus non est differētia, nec diuersum opus in aliquo, ita vt fiat vnū sine alio. Quemadmodum videmus fieri, cū aqua vulgaris terram conatur subtiliorem efficere, & in suam materiam soluere: eodē enim tempore aqua densior & spissior fit, terra autem subtilior & rarior.

LULLIUS.

Multi Philosophorum in aqua forti communi, facta ex vitriolo & sale nitro, corpora metallorum dissoluebant, & per euaporationem trahebant aquam illam, tunc calx in fundo vasis remanebat, quam postea cum aqua dulci communi abluiebant: deinde aquam illam per euaporationem tollebant, & calcem cum menstruo dissoluebant, vt opera sua conficerent, quæ, secundum quod competebat, finem non consequebantur optatum. Dissolutio enim quæ fit cum aqua forti, non est sicut natura postulat. Idem alibi sic: Aurum & argentum soluuntur in rebus radicalibus sui generis, non autem cum fortibus aquis, quæ metalla corrumpunt: quoniam illæ aquæ repugnant naturæ.

ROGERIUS.

Metallis nihil adhæret, neq; eis coniungitur, neque transmutat, nisi quod ex illis est.

BERNARDVS.

Fatui ex mineralibus conficiunt aquas per dissolutionem corrosiuas, in quas mittunt species metallorum, & corrodunt eas, & non solunt solutione naturali, quæ requirit permanentiam amborum, nempe soluentis & soluti.

Idem: Nulla aqua naturali reductione speciem metallicam dissoluit, nisi illa quæ permanet cum specie metalli in materia & forma, & quæ metalla ipsa possunt recongelare. Quod non est in aquis fortibus ad soluta corpora non pertinentibus. Corpora quidem per aquas fortes corroduntur, sed non soluuntur. At quantò magis corroduntur, tantò magis à metallica specie alienantur.

VILLANOVANVS.

Per solutionem corpus cum spiritu miscetur, & cum eo vñum fit, ita vt alterum ab altero nunquam separetur.

CLANGOR.

Corpus dissoluitur in aquam spermatis, & inde aqua fit vna sine diuisione.

PHILOSOPHVS.

Melior est solutio voluntaria quàm violenta, & temperata quàm festiua: & ideò cauendum est, ne vis formæ generatiua cum corrosiuis & adurentibus suffocetur.

ROSARIVS.

In nostro lapide sol & luna viui sunt, aliosque soles & lunas ex se gignere possunt. Aliud aurum ab hoc, & alia luna mortua sunt: remansit enim vis & potentia eorum in solutione facta per nostram aquam. Alia aqua ea perdidisset, ac sterilia reddidisset.

VILLANOVANVS.

Solutio tantum fit, per argentum viuum: ipsum enim solum potest solem & lunam ad primam
mate.

materiam redigere. Idem: Totum beneficium huius artis in mercurio sole & luna consistit.

ARISTOTELES.

Si nihil aliud haberemus à mercurio, quàm quòd corpora subtiliat ad naturam suam, non parum nobis præstaret beneficium.

GEBER.

Omnis solutionis perfectio adducitur cum aquis subtilibus, & maximè acutis, acribus, ponticibus, & fecem nullam habentibus, sicut est acetum destillatum, vva acerba, pyra multæ acritudinis, mala granata destillata, & his similia.

VILLANOVANVS.

Corporis soluti, & aquæ soluentis natura vnà est, nisi quòd natura corporis completa est, digesta, & fixa: aquæ autem natura, incompleta, indigesta, & volatilis.

REGOR.

Argentum viuū est ignis corpora comburens, mortificans & confringens.

ROSINVS.

Aqua tantò est igne calidior, quantò ignis est calidior aqua.

ROSARIVS.

Aqua nostra est fortior igne, quia facit de corpore auri merū spiritum, quod ignis facere non potest. Idem: Spiritus est totus igneus per suam igneitatē soluens, & diuidens corpora.

TVRBA.

Comburite æs nostrum igne fortissimo.

CALIDIUS.

Minor ignis omnia terit: minùs enim operatur, quàm aqua nostra, quæ corpus soluit, quod ignis facere nequit.

LVLLIVS.

Sciri potest materiam primam nostri lapidis esse ex natura mercurij viui, & sulphuris: quoniam ipsa non potest in igne corrumpi, nec in aqua, nec in aere.

ROSARIUS.

Aliqui dixerunt, quòd argentum viuum vulgi adhæret corporibus, quòd est falsum. Quod enim Geber ait: Non inuenimus inuentione nostra rem aliam magis, quàm argentum viuum amicari corporum naturis. Hoc totum intelligendum est de argento viuo philosophico. Ipsum enim solùm adhæret corporibus, nec ullam aliam rem inuenire potuerunt Philosophi antiqui, nec moderni inuenient aliam rem, quæ corporibus adhæreat, nisi argentum viuum philosophicum: quia argentum viuum vulgare non adhæret corporibus. Et propter hoc multi sunt decepti operando in illo argento viuo vulgi.

LVLLIVS.

Qui cum forti aqua dissoluunt, ignorant vegetabilia nostrum menstruum acuentia, ignorant: etiàm aquam mercurij vulgi, quam nos scripsimus in Testamento nostro.

VILLANOVANVS.

Vt natura mutet naturam & conuertat, tantùm eo indiget, quod suæ est naturæ. Item quod
soluit

foluit, & soluitur vnus sunt generis & naturæ. Idem: Vera non est, neque philosophica corporis solutio, neque spiritus coagulatio, si in dissolutione erit materia, & natura extranea.

DASTINVS.

Oportet vt elementa aquæ sint eiusdem naturæ cum elementis metalli transmutandi, alioquin degener soboles erit: quoniam ex diuersitate partium nascitur & totius diuersitas. Quomodo similitudo ex eis est, quæ ex vno genere sunt, & ex vna radice pullulant.

ROSARIVS.

Lapis Philosophorum fit ex tribus: scilicet sole, luna, & mercurio. Item: Fac mercurium ex sole & luna in suo esse, sine mercurio vulgi, sed per viam philosophicam.

LVLLIVS.

Lapis componitur ex argento viuo metallorum, non ex argento viuo vulgi.

NOVVM LVMEN.

Argentum viuum nostrum non est argentum in propria natura, nec adhuc in natura ad quam deductum est per minerum, sed in natura ad quam deduxit illud artificium nostrum.

RICHARDVS.

Mercurius crudus disponit corpora in primam materiam, sed mercurius corporum id facere non potest. Idem: Quia per congelationem illud crudum sulphur, quod antea, (id est, ante congelationem) in illo fuit, est alteratum in natura, & ideo non corrodit sicut primum.

PHILOSOPHI IN GENERE.

Ab immūdo ne quæras mundiciem. Stultum est ex re quære, quod in ea nunquam fuit. Quis dabit quod non habet? Quæ illa est insania, velle ex deteriore facere, quod fit meliùs: hoc est, perfecta facere ex imperfectis?

LVLLIVS.

Cœlum, lunaria, menstruum, liquor vegetabilis, aqua argēti viui rectificata & acuata cum vegetabilibus, est cum qua fit dissolutio metallorum naturalis.

VILLANOVANVS.

Aquæ solutionis ex salibus, aluminibus, & aliis id genus confectæ, quæ cum metallis nullam habent cognationem, species metallorum non conseruant; contrà, destruunt ac dissipant. His aquis contraria est aqua Philosophorū, quæ metalla conseruat, subtiliora reddit, deinde dissoluit, & magno naturæ consensu ea in primā transfert materiam.

TVRBA.

Accipite spiritum nigrū non vrentem, & cum eo corpora soluite, & diuidite.

CLANGOR.

In aqua Philosophorum latet spiritus quintæ essentiæ, cuius solius est magistraliter corrumpere, & in suam primā materiam transformare.

ROSARIVS.

Succus lunariæ fit ex vino nostro, quod paucis filiis nostris notum est, & cum illo fit solutio nostra, & fit aurum probabile nostrum, median-

te illo, & sine illo nequaquam.

LULLIVS.

Menstruum absque auro & argento, lapidem philosophicum generare non potest, nec econtrà. Vbi autè illa coniunguntur, menstruum mouet metalla ad dissolutionem. Et vicissim metalla mouent menstruum ad producendum ignem in lapidibus,

CLANGOR.

Si corporis imperfecti, scilicet terræ fuerit vna libra duodecim vnciarum, fixatur cù imbibitionibus suis nonaginta diebus.

LULLIVS.

In singulari aqua de corpore rubeo præparato, id est, de terra nostra rubea præparata, & in tenues laminas coaptata, vel in puluerem limaturæ redacta, pone duas drachmas, id est, quartam partem vnius vnciæ. Quod si plus soluere poteris plus apponas, verumtamen non excedas vnciam vnã. Si de terra remanserit aliquid non solutum, relinque in vitro: quod autem solutum est, sepone: postea quæ terra non soluta restitit, cum noua soluenda ponatur. De noua autem terra non ponas duas drachmas, sed minùs, nempe quantum relicta terra ponderat. Quod intellige, nisi perspexeris aquam plus soluere posse.

GEBER.

Modus solutionis duplex est: scilicet per firmum calidum, & per feruentem aquã: quorum vna est intétio, & vnus effectus. Modus ergo per firmum est, vt ponatur calcinatum in ampullam

vitream; & super illud fundatur quantitas aceti destillati, vel consimilis duplum eius, & obturetur caput ipsius benè, ne respiret, & sub fimo tepido solui dimittatur: postea per destillationem filtri solutum remoueat: nò solutum verò iteratò calcinetur: & post calcinationem iteratò similiter soluatur, donec per iteratione operis super illud, totum soluatur. Modus verò solutionis, quæ fit per aquam bullientem velocior est, & est vt calcinatum in ampullam ordinetur cū aceto obturato foramine, ne respiret. Quæ ampulla in caldario pleno aqua & stramine sepeliatur, & postea succendatur ignis sub ea, donec aqua per horam ferueat. Post hoc verò solutum destilletur, & seorsim seruetur, non solutum verò iteratò calcinetur, & iteratò eodem ordine soluatur, donec per reiterationem totum soluatur.

SEMITA SEMITAE.

Accipe pretij librâ vnam, cum quatuor libris aquæ: tere & incorpora cum sale modico, & aceto, quousque fiat totum amalgama. Pretio optimè amalgamato, pone ipsum in multam quantitatem aquæ vitæ, id est, mercurij. Pone super cineres, & sit ignis lentissimus per diem naturalem. Sine vas infrigidari, & cola aquam per pannum lineum, vt transeat quod de corpore fuerit resolutum. Quod remansit in panno, cum noua aqua benedicta reponè ad ignem per diem naturalem, cola vt priùs. Toties reitera, donec totum corpus in aquam conuertatur.

VILLANOVANVS.

Tere libram vnam limaturæ mundæ in mortario,

tario, cum quatuor libris mercurij. Illi libræ duodecim libras aquæ vitæ dato. Pone totum in vrinali, & super ignem cinerum debilem & lentum, & per diem coque. Frigefacto vase, aqua coletur, vt cum ea transeat, quod de corpore & limatura solutum erit, eam aquam sepone. Et quod solutum non est, cum noua aqua benedicta ad ignem repone per diem & noctem. Cola vt prius quod est solutum, & hanc secundam aquam pone cum prima. Ita fac, donec tota limatura in aquam, id est, in primam materiam conuersa sit.

LULLIUS *in luce mercuriorum.*

Recipe vnciam vnã solis purissimi, pone vnciam illam in vitreo vase, & superpone vnciam vnã cœlestis menstrui, vel duas, ad plus, & immediatè claude vas, ne respiret, pone vas in igne cinerum per diem naturalem ad leniter bulliendum. Menstruum dissoluendo solem colorabitur, colore citrino resplendente, postea soluto sole, pone in balneo Mariæ per alium diem naturalem. Postea per transitum de vno vase in aliud vas, menstruum sic coloratum in alio vase repone, & vase sigillato ad partem serua. Deinde super solem qui remansit insolutus in fundo vasis, pone de alio nouo menstruo, vt supra diximus. Et demum clauso vase, pone in igne cinerum per alium diem. Deinde extrahe solutum per transitum, vt supra in alio vase cum alio sole soluto. Et sic cum nouo menstruo reitera solutionem prædictam, donec menstruum amplius non coloretur, & in fundo vasis manebit de terra solis absque anima. Idem: Accipe calcem cuiuscunque corporis vo-

lueris, pone in ampulla, quæ habeat longum col-
lum. Superfunde aquam lunariam, vt superna-
ret quatuor digitis. Pone super cineres, vbi bul-
liat per diem naturalem. Deinde pone in fimo
per duos dies naturales, vt melius digeratur, &
vt materia separetur per partes subtiles à grossi-
tie sua. Post extrahere ampullam. Recipe aquam
illam claram in vna cucurbita, & caue ne feces
turbentur, dum vas inclinatur. Mox cooperi cu-
curbitam, & pone in fimo vt prius. Vase autem
benè obturato, & facta euacuatione, superfunde
aliam aquam similem primæ, quæ supernatet vt
prius, & pone in fimo. Istas operationes reitera-
bis, donec corpus à suis spiritibus euacuetur. I-
dem: Accipe aurum, & proiice ipsum in aquam
vegetabilem. Sit aurum ad pondus aquæ vege-
tabilis. Pone illud totum in digestionem balnei per
sex dies naturales, & aurum dissoluetur in aqua,
in colore croci. Postea verò destilla menstruum
in destillatione balnei. Postea superpone aliam
lunariam recentem, & pone iterum in digestionem
balnei alios sex dies naturales. Et tunc extrahere
& mitte illud, quod solutum est, in aliam ampul-
lam, & super illud, quod remansit finitis solutio-
nibus, & destillationibus, iterum de menstruo su-
perpone ad quantitatem terræ, & pone in dige-
stione balnei per quatuor dies naturales. Et il-
lud quod solutum est de metallo, simul cū men-
struo pone in cucurbita vt prius, & sic fac vsq; ad
sex inhumationes & destillationes, & il-
lud quod remansit finitis destil-
lationibus, de fecibus
non cures.

GEBER.

Non solum iterato calcinatur, & post calcinationem iterato soluitur.

COMES.

Opus dissolutionis graue est, & difficile: expedit autem corpora soluere per aquam solam: id est, per argentum viuum sine calcinatione: quoniam istud est securius, licet in operatione sit tardius, tincturam igitur non festines extrahere. Festinatio omnia comburit, & ad remotum perducit. Potenter sustine, coque, & non te tedeat.

ALPHIDIUS.

Multitudo & diuersitas relinquenda, vna dispositio quærenda.

LVLLIUS.

Terra rubea vbi purificata & mundata fuerit, & in tenues laminas coaptata, ponenda est in aquam, ibi non soluetur primò in aquam, sed tantum calcinabitur, & in puluerem rubeum quodammodo sine tactu reducetur. Idem terram eam desicca secundum suum modum, ita quòd puluis super eam non cadat, donec aliam aquam attuleris, in qua possit dissolui.

SCALA.

Sol & luna cum prima aqua calcinantur philosophicè, vt corpora aperiantur, & fiant spongiosa & subtilia, vt aqua secunda melius possit ingredi ad operandum suum opus.

ALBERTVS.

Mercurius noster fit ex corporibus perfectis, &

nō ex imperfectis: hoc est, cū aqua secunda, postquam per primam aquā fuerint debitè calcinata.

ROSARIUS.

Fixum fit volatile spatio vnus mensis.

CLANGOR.

In dissolutione facienda, terra toties terenda, id est, in igne continēda, & aqua est illi adiungenda, donec apertè videas nihil ampliùs superesse, quod dissolui queat.

ROSARIUS.

In solutione corporis, si plus erit de non fixo, id est, de spiritu, solutio erit celerior, quàm si plus erit de fixo, id est, de corpore, si contrà tardior erit solutio: quare volenti citò soluere multa opus est aqua. Idem: Necessè est autem, vt plus sit de volatili, quàm de fixo, à duplo vsque ad quintuplum, sextuplum, vel vsque ad decuplum, & non vltrà.

COMES.

In dissoluendis corporibus, vide ne corpus album cum rubeo, nec rubeum cum albo misceatur, sed vtrumque seorsum dissoluatur, neque aquam vnus cum aqua alterius confundas.

LULLIVS in *Magia naturali*.

Si tibi aqua defecerit, sume cucurbitā, in qua sunt omnes liquefactiones, & superpone alembicum. Destilla aquam lento igne, scilicet per balneum, in tantum quòd habeas duas partes liquefactionis. De ista aqua pone super materiam corporis, quæ est in ampulla, in qua cœpit solutio fieri,

ri, vsque ad quantitatem pristinam. Et sic iterabis, donec tota terra sit euacuata.

REGOR.

Caueatur ne acetum in fimum conuertatur, & pereat.

ROSINVS.

Caueas tibi ne acetum fumositatem pereat.

LVLLIVS in Repertorio.

Solutiones aquæ sunt in balneo, vel in fimo collocandæ: vnde quod destillari poterit leui calore educatur. Vasa destillatoria sunt arctè connectenda, vt ne quid foras exhalent. De tribus aquæ partibus, duæ tantùm sunt per destillationem euocandæ, aqua solis & lunæ seiunctim sunt excipiendæ. Vitreum vas ex lapide potius quàm ex filice conflandum est: scilicet, ne mordacitate & acrimonia aque corrodatur. Et ne spiritus euanescant, ea vasa fideliter sunt obturanda. Deinde istiusmodi aquam virtute & bonitate præstantior est, quàm antea.

SCALA.

Qui non soluit & coagulat, multipliciter errat. Item: Congelatio est rei mollis induratio, humoris occultatio, & diuersorum colligatio.

CLANGOR.

Dissoluere est corpus in naturam spiritus conuertere. Coagulare est spiritum efficere corporalem. Solutio facit corpus fixum volatile. Coagulatio contrà, facit corpus volatile fixum. Idem: Spiritus, id est, aqua nõ coagulatur, nisi median-

te corpore, quod in ea sit dissolutum. Corpora enim sunt velut coagulū huius lactis, id est, mercurij. Coagulū autem est, vel sol, vel luna, in mercurio soluta.

MENABDES.

Iubeo posteros facere corpora, non corpora, & incorporea, corpora: illud per dissolutionem, hoc per suauem fit decoctionem.

AVICENNA.

Sales sunt radices operis. Idem: Salia cuiuscunque generis sint, nostræ arti sunt contraria, dempto sale nostræ lunariæ, quod lunaria nostra reliquit ex corporibus solutis.

GEBER.

Non egemus nisi vno vase, vna fornace, vnaq; dispositione. Quod intellige post præparationem primi lapidis.

COMES.

Vbi aquam magno ingenio, & subtili sagacitate tuæ mentis euaporaueris, cape tuum salem ita calcinatum, & puluerem subtilissimum, atq; impalpabilem, & sepone mundè in vase vitreo, vsq; quò oporteat eum operi adiungere.

ROSARIUS.

Tres sunt lapides, tres sales sunt, ex quibus totum magisterium consistit.

Triplex est lapidis materia, aurum, argentum, & aqua philosophica.

Tres aquæ, solaris, lunaris, & mercurialis: quæ postrema corpora solis & lunæ, in suas aquas resoluit.

Triplex

Triplex est mercurius Philosophorū, primus calcinans corpora, secundus soluens, ac sublimans, tertius his duobus coniunctum.

CLANGOR BVCCINAE.

Duplex est argentum viuum, & nomina materiae primæ multa. Prius dicitur præparans, quod corpus dissoluit per aquā Philosophorum. Alterum est tingēs, quod à corporibus perfectis extrahitur per dissolutionem: & tale argentum viuum dicitur oleum incombustibile, anima, aer, & splendor corporum, quia corporibus metallicis mortuis imperfectis vitam præstat incorruptibilem, & ea illuminat.

GEBER.

Principalia in opere naturalia, sunt spiritus foetens, vel sulphur, & aqua viua.

CLANGOR.

Spiritus est aqua Philosophorū, animæ locus. Anima est tinctura à corporibus perfectis tracta. Aqua Philosophorum duplex est, solaris & lunaris, ex quarum coniunctione fit mercurius Philosophicus, & lac virginis, ex quo lapis albus & rubeus.

TREVISANVS.

Taceant omnes quotquot affirmant, aliam tincturam, quàm nostram esse alicuius momenti, tum qui aliud sulphur prædicant, quàm nostrum, quòd occultum est in magnesia. Item omnes qui aliud argentū viuum extrahere conantur, quàm ex seruo rubeo, & aliam aquam quàm nostram, quæ permanens est, & nullo modo se coniungit

alteri, quàm suæ naturæ, & nihil humectat aliud, præter id quod est vnionis suæ propriæ naturæ. Non est enim aliud acetum, quàm nostrum, nulli colores, nullum regimen, operationes nullæ.

SCOTVS.

Argentum viuum coagulatum, & argentum viuum sulphureum, sunt prima materia metallorum.

COLLECTANEA QVÆ
DAM EX ANTIQVIS
SCRIPTORIBVS.

ERTISSIMVM est rem nullam extraneam posse metalla imperfecta perficere, vel aliquam ex eis facere transmutationem. Quapropter insanorum est hominum opinio, animalia & vegetabilia in hac arte aliquid efficere posse, cùm reperiâtur mineralia metallis propinqua. Philosophos tamen in illis artem posuisse credendum est, per similitudinem duntaxat. Nam ex duobus tantùm, sulphure videlicet, ac argento viuo, metalla quæuis oriuntur, & non ex aliis. Nihil etiam eis adhæret, nec ea transmutat, nisi quòd ex eis originem duxit. Constat igitur non nisi duo, quæ dicta sunt, esse necessaria ad construendũ lapidem. Verumtamen ex altero disiunctim nullum generari metallum potest, sed ex amborum coniunctione, diuerso modo præparatorum, metalla diuersa generantur. Hoc verò in primis occultissimum est,

ex qua re minerali fieri debeat propinquiùs. Si ex vegetabilibus, oportebit ex his priùs fieri per artem sulphur & argentum viuum, quod impossibile fuerit, excusamur igitur in istis, quia natura nobis illa duo præparat. Sed si eligamus argentum viuum & sulphur in sua natura, quemadmodum creata sunt naturaliter, oportebit illa coniungi proportione, quam ignorat omne humanum ingenium, excusamur ergo & ab istis: maximè cum habeamus corpora, in quibus à natura debito modo proportionata reperiuntur: in quo totum secretum latet. Aurum est corpus perfectum masculinum, & argentum est etiam perfectum, quæ si sola fusione, & cum aliis imperfectis mixtione, hæc perficerent, essent elixira, vnum ad album, alterum ad rubeum, at non sunt eiusmodi, quia simpliciter à natura perfecta sunt. Si tamen plusquam perfecta decuplo vel centuplo forent, tantò perficerent imperfecta. Verùm quia natura simpliciter in eis operatur simplicè perfectionem, in ea manent semper, ni fortè per artem reducerentur ad primam naturam sulphuris, & argenti viui. Cum ergo perfecta corpora naturalia constent ex argèto viuo mundissimo, & simili sulphure, quare non eligeremus illa pro materia nostra ad elixir album & rubeum? Responso: Quia ista corpora sunt adeò compacta, & fortiter vnita, vt vix inueniamus ignem in illis quicquam agere valentem, nec in ipsorum spiritus. Et quamquam ignem non ignoramus, per hunc tamen ad intimã sui mundificationem peruenire non possemus, ob fortissimam compositionem naturalem. Quamobrè excusamur etiam

ab istorum duorum corporum electione, cū inuenire possimus alia corpora, in quibus argentum viuum mundum, & simile sulphur habētur, in quæ natura paululū operata est, adeò vt igne nostro artificiali ad congruam ipsorum mundificationem, separationem, fixationem, ingeniosa nostri operis decoctione super ea continuata, valemus peruenire. Eligenda est ergo materia, in qua reperitur argentū viuum mundum, purum, clarum, album, nondum ad complementum adductum, sed commixtum æqualiter & proportionaliter, cū tali sulphure albo, vel rubeo coadunatum, vt ingenio nostro naturali, & nostro igne artificiali, ad intimam ipsorū mundificationem, & completam puritatem deuenire queamus, & opere hoc absoluto millies sint perfectiora & fortiora quàm corpora, in quibus natura est simpliciter operata. Ex his quæ dicta sunt, modo sis ingeniosus, gustabis hoc delectabile nectar, super quod intentio Philosophorum est fundata. Cū igitur materiam in supradictis manifestatā, oporteat artificiali nostro labore plusquā perfectam reddere, modus non ignorandus, at à natura discendus. Hæc metalla perficit operatione frequenti & continua, instrumento solo caloris, qui montibus inest mineralium, vt crassities aquæ tantisper decoquatur & inspissetur, quo suo tandem temporis curriculo, circuloque transeat in argentum viuum. Item ex pinguedine terræ per eandem continuam decoctionem & calorem generatur sulphur. Hoc ipso continuato calore super ista duo simul vnita, iuxta puritatem vel impuritatem ipsorum generantur perfecta, vel imperfecta.

perfecta metalla. Quæ nam dementia tenet operantium animos in hac arte, vt alia via quàm ipsa natura procedere velint: istam redarguere, vel superare conantes, quam vix vlla possunt industria imitari. Deus per ipsam nobis viam rectam demonstrat, vtputà simplicem & continuam decoctionem igne lento factam. Et quamuis semper loquamur de lento igne, nihilominus in operis huius regimine paulatim augendus est. Est itaque lapis vnus vna materia, & medicina vna, in qua totum consistit magisterium, cui nullâ rem extraneam addimus, nec etiam ipsam imminuimus, sed in præparatione superflua remouemus: & hoc fit in purificatione, quæ per solutionem perficitur. Sublimationem nostram cum facere volumus lapidis, ipsum cum tota substantia ponimus in vas nostrum, cuius orificium firmiter occludimus, ne respirare possit, & in furnum ponimus inter cineres: ignem tandè excitamus tam diu, donec tota materia soluatur in aquam mercurialem. Postmodùm rege per lentum ignem, idque tantisper, donec maior pars in puluerem nigrum vertatur. Ad hunc modum completæ sunt omnes istæ quæ sequuntur operationes: scilicet Solutio, Destillatio, Descensio, Ablutio, & Calcinatio. Philosophi de qualibet peculiare capitulum posuerunt, vt occultarent artem. Cum enim lapis noster est in vase nostro, & materia nostra sentit solem nostrum, mox in aquam resouitur, quæ ascendit in cælum, id est, in altum ad cacumen vasis, & postea descendit in terram, vel fundum. Item videntes talem aquam inspissari, & ad terram conuerti nigram, quæ spissa stabat in pri-

cipio super aquam, ac sinendo paulatim inspissari, videbant terram sub aqua mergi, & in fundo vasis residere nigram & feculentam, dixerunt eam esse putrefactionis operationem. Videntes etiam terram croceam, subnigram, & feculentam, stantem sub aqua longo temporis spatio, in sole nostro amittere colorem nigrum & foetorem malum, eorum nonnulli vocauerunt eam operationem Ablutionem, Cerationem, de qua Morienus ait: Scitote totum hoc magisterium nihil aliud esse, praeter extractionem aquae a terra, & iterum ipsius aquae in terram reductionem, donec ipsa terra putrescat per suam aquam & mundificetur: quae postquam mundificata fuerit auxilio diuinitatis, totum magisterium dirigetur. Philosophus dicit, terra ceratur & imbibitur per aquam, & per temperatam decoctionem solis exiccatur, & in terram vertitur tota materia, si quis perfecte noverit operationem exequi. Hermes enim ait: Vis eius integra est, si versa fuerit in terram. Videntes itaque totam materiam in terram verti, & reduci in solidam substantiam, quae non fluebat, sed in se constricta stabat, dixerunt esse perfectam congelationem. Inde Plato: Soluite (inquit) lapidem nostrum, & postea congelate, id est, in terram vertite magna cum cautela, sic habebitis totum magisterium. Quod nihil aliud est, quam rectam facere solutionem, & perfectam congelationem, ut omnes Philosophi dicunt. Ut igitur metalla permutentur, oportet necessario illa reduci ad sui primam materiam generi metallico proximam, id est, in gumam fluentem. Tum demum eiusmodi materia prima, aptitudine sua innata,

virtuti-

virtutibusque disponentibus, facile recipit veram speciem illius metalli, de quo intenditur philosophicè: videlicet cum natura fermenti fixi, cui iam dicta materia adhæret in profundo inseparabiliter: sed fluit, quod non facit argentum vivum commune crudum. Quicumque verò antè huius reductionem in materiam primam albificant, vel citrinat, manente specie prioris metalli in materia non coniuncta vaporabiliter, & non cum materia fermenti fixi in gumam inseparabiliter permixtâ, deceptores sunt, quia verum aurum non faciunt, nec verum argentum. Vt igitur quodlibet corpus transmutabile in quamcunq; speciem transmutetur, ad primam reduci materiam necessum est, cum ratione materiæ possibilis sit transmutatio: vt ait Aristoteles 4. Meteor. de Generatione & corruptione, & Physicorum: Omne corpus possibile, per operationes suæ naturæ contrarias reducitur ad suam materiam primam, scilicet per corruptionem suæ formæ, quia omnis contrario operatio est eius/corruptio, & corruptio est generatio primæ materiæ. Deme- trius demonstrâs modum purificationis, vel putrefactionis vtriusq;, scilicet corporis & spiritus, antè ipsorum perfectam mixtionem, inquit: Nunquam autem ex illo, scilicet spiritu habetur perfectio, quousque mixtione perfecta duxerit corpus suum, quod est frater suus, ad spiritualitatem secum, vt ambo sint vnum facta sine separatione in æternum. Magisterium ergo dissolutionis disponit materiam lapidis, vt possit per se diuidi in quatuor elementa, ex quibus primò fuit compositus. Alioquin elementa perpetuarent in

genere, nisi vaporabiliter miscerentur, nec proportionata compositio, nec debitum pondus induceretur, vt decet, neque perfectio, quæ ingressionis & retentionis est medium vltimum. Ad hunc modum perfectus lapis purgat, & sanat hominem ab omni ægitudine, vt innouetur tanquam à matre. Nam excitat motum in corporibus, & viuificat elementa: siquidem elementa viuificantur, cum in actum suum excitantur. Nam vita naturalis nihil aliud est, quam actus elementorum, post quem lapis non patitur dissipationem, aut separationem, ob indiuisibilem sui compositionem: vnde habet quo senium retardat per vitam suam, quam infundit humano corpori, non secus atque metallis, annos adaugens mediante gratia Dei, vltra propriam, & natiuam proportionem, actumq; naturaliter susceptum, vitam producit. Attamen eiusmodi effectus non possunt alicui elementorum attribui, sed solummodo virtuti cœli, quæ est in ipso lapide. Et virtute cœli, lapis ad speciem deductus est. Luet igitur proprietas naturaliter adueniat lapidi ex impressione cœlesti: tamen id quod disponit lapidem ad susceptionem istius impressionis, potest esse latitudo mixtionis, vel complexionis, quæ conuenit speciei. Ergo tota vita lapidis, totumq; magisterium in vapore consistit, & in subtiliatione aquæ suæ respirando ad aerem. Et lapidis vita fulgor est, & claritas metalli, in subtilitate aërea, atque fixa fusibili cum ignitione. Ex prædictis itaque sequitur argentum viuum nostrum nullatenus fixari posse ad vtilitatē, nisi propriis naturalibus instrumentis (quæ sunt calidum & frigidum)

frigidum) & locis aut retinaculis ficci terrei alligetur, & retineatur. Et quia nec ipsa instrumenta, nec retinacula possidere valeamus, nisi per virtutem separationis ipsiusmet naturæ in partes primas, videlicet elementares naturas. Ideo recta coagulatio fieri non potest, nisi prius facta separatione post debitam aptitudinem subtiliationis & putrefactionis. Causa ergo vniuersalis coniunctionis, est separatio post putrefactionem, & debitam attenuationem corporis cum spiritu, quia sic vnita debitè coniunguntur. Separatio verò post putrefactionem nihil aliud est, quàm reductio rei, à sua mutata natura, iterum ad eandem. Cùm igitur per mortificationem, & putrefactionem natura fuerit mutata à sua specie metalli viua, in aliam speciem mortuam, scilicet in substantiam terream, oportet eam iterum ad eandem speciem viuam redigi metallico generi proximam: quod fit per separationem ipsam à mortuis resurgere facientem: & tunc propter vniformitatem naturarum insimul coniungentur, & adhærentia forti conglutinabuntur. Et hæc est forma specialis nostræ dissolutionis: & hic est modus, quo naturæ gremium reuelatur, tunicam eius subleuando, & quod sub ipsa latet manifestando. Cauendum tamen ne vltra medietatem eius tunice subleuetur, quo humiditas operetur in pauciori sicco, & quod eleuatum fuerit, imprimatur, & candor eleuati fumi in intimis rerum cauernis iterum occultetur, ita vt humidum cum retinaculo ficci terrei adiungatur, coaguletur, & retineatur. Quò vt res deueniat, operationem eius iterare minimè te pigeat, scilicet spiritum repri-

mendo, eiusque candorem tam diu occultando, & iterum manifestando, quousque perueniat ad illam substantialem albedinem, quæ amplius occultari non potest, nec alterari, nec variari, nec in alios colores conuerti, præterquam in rubeum facta digestionem. Et tum demum fit in eo passu coniunctio corporis & animæ, commixtio, seu potius vnio quæ nunquam separatur.

Aristoteles ait, argentum viuum esse elementum omnium liquabilium: etenim quando liquantur, in ipsum conuertuntur. Manifestum est ergo medicinæ huius operationem esse operationem naturæ, quia ex natura solum est composita. Certissimum est enim omne componi ex eis in quæ resoluitur, uti gelu, vel glacies calore in aquam resoluitur, quia prius ex aqua sunt frigore congelata. Non aliter lapis noster resoluitur in argentum viuum per magisterium nostrum, ergo ipse prius fuit argentum viuum. Primum utique verbum est, corporis in argentum viuum reductio, & hanc vocarunt solutionem, quæ est artis fundamentum. Rosinus philosophus ait: Soluite corpora & spiritus, & coniungite, tunc decetero non possunt separari per ignem. Hermes inquit: Primum corpus solutum, & aqua perennis, congelant mercurium perpetua congelatione, quod etiam dicunt omnes Philosophi. Qui habet aures ad audiendum, audiat. Omnia metalla fusa se habent instar mercurij, & si frigida possent in ea fusione permanere, essent ipsemet mercurius. Considerandum humida metalla, uti Saturnus & Iupiter, facile reducuntur in suum mercurium primitiuum. Et mercurius debite præparatus

paratus omne corpus comedit & reducit in se-
 ipsum. Calor namque agens in humido efficit ni-
 gredinem primò, & agens in sicco efficit albedi-
 nem, & operatur in albo citrinitatem ac rubedi-
 nem. Quod in plumbo videre licet, ipsum calci-
 nando: primò vritur in cinerem nigrum, postea
 in album, & postremò in citrinum, atq; rubeum.
 Verùm itaque operis nostri principium est dis-
 solutio lapidis, quia corpora soluta in naturam
 spiritus sunt redacta, nisi quod magis fixa sint, quàm
 spiritus. Item: Solutio corporis fit cum conge-
 latione spiritus, & contrà congelatio spiritus fit
 cum solutione corporis. Tum demùm commi-
 scetur corpus cum spiritibus, & fit vnũ cum eis,
 vt nunquam separentur, non magis quàm aqua
 mixta aquæ: quoniam tunc simul omnia sunt ad
 homogeneitatem suam redacta. Hac de causa di-
 xit Aristoteles, corpora metallorum transmuta-
 ri non possunt, nisi ipsa prius in suam materiam
 primam redigantur: quod si fiat, aliam benè for-
 mam suscipiunt, cui non contrariatur ratio. Sed
 non fit transitus de extremo ad extremum, nisi
 per medium. Sulphur & argentum viuum om-
 nium sunt metallorum extrema: igitur metalla
 erunt media inter sulphur & argentum viuum.
 Considera igitur si poteris substantiam puram
 argenti viui, & sine combustione digerere, sin mi-
 nus, opus tuum vanum est. Oportet itaque arti-
 ficem considerationibus vt, quarum certitudo
 traditur in alijs facultatibus, quas supponit. Et
 vt studium eius ad metam dirigatur experimen-
 ti, circa duo potissimũ insudare versariq; debet:
 prius vt de rei curandæ, vel sublimandæ, quid-

ditate elementalī diligentissimè perquirat, eiuſ-
 que proportione: alterum, vt rei curantis, id est,
 principalis agentis, ac transmutantis rationem
 habeat. Artem enim oportet, agente fortissimo,
 disponere materiam, quo virtutes naturales di-
 gestionis actiuæ, præualeant in passiua materia.
 Videmus enim quandoq; per agens insufficiens
 omne digestum molinſin, id est, imperfectam di-
 gestionem pati, siue cruditatem, quæ contingit
 ob commixtionem crudæ materiæ indigestæ, aut
 propter debilitatem caloris digerentis & termi-
 nantis. Quapropter summè curandum est, vt na-
 tura principalis agentis tam fortis existat in sua
 natura, & fortificata suo modo, vt proprio & na-
 turali officio sit potens ad digerendum, & con-
 uertendum materiam in aurum: & vt illa natura
 sit ad eum disposita modum, per subtiliationem
 & sublimationem, vt suis virtutibus acquisitis
 per artem, approximēt ad qualitates sui agentis,
 & auri: vtque mediantibus hīs, agens principa-
 le citrinans acuitate sua possit eam conuertere in
 lapidem Philosophorum, & aurum. Examine-
 ergo naturalis artifex ingenium suum, vt median-
 te conditione præfatæ naturæ, quam ignoraue-
 rit, ipsam inueniat. Quia non ipsi nobis & nostris
 filiis intelligentibus illam dispositionem, id est,
 modum operandi certum & necessarium, tradi-
 mus, naturam fortificandi quoque, ac inuesti-
 gandi causas. Huius igitur operis artificium in-
 uentu fuerit impossibile, nisi priùs ingenium ar-
 tificis proprijs experientijs à natura realiter in-
 formetur. Per has vtique natura seipsam cogno-
 ſci demonstrat, eiusque dispositionem, qua perfici-
 tur:

citur: & mensuram approximationis ad perfectionem inuenire docet. Proprium igitur opus propria indiget dispositione, cum sit ipsiusmet naturæ informantis suum argentum viuum, & operantis eius contrarijs qualitatibus: caliditate scilicet cum temperata sua siccitate, in frigiditatem & humiditatem, demendo superflua, & addendo, vel supplendo absentia & requisita, vt per id necessariò habeat recipere formam medicinæ completæ. Nec aliter natura prædicta motum habet, nisi iuuetur, arte & operatione videlicet artificiali: dispositione sibi propria, sine qua nihil fit. Cùm illam inueneris, sub vestimêto philosophiæ reconde, quemadmodum tui fecerunt prædecessores, qui præceperunt strictissimè contegi: cùm sit totius huius artis secretum & arcanû, adhuc à nullo Philosopho scriptis reuelatum. Sciendum itaque dum ipsi dicunt: Soluite corpora in aquâ, ipsos non intelligere, neq; curare aquas tangenti adhærentes, vel humectantes, sed permanentem aquam intelligunt, quæ verè tangenti non adhæret, sed superficiem discurret, nihil humectans: sicut argentum viuum nostrum non est argentum viuum vulgare. Hæc namque materia nihil aliud adiungi sibi vult, præter id quod est de seipsa: omnia siquidem quibus indiget, in se continet: hoc de nostro lapide dictum, & non de auro, vel argento viuo vulgari, &c. Nonnulli perperam ex minoribus mineralibus destillant aquas corrosiuas, in quas ponentes species metallorum, eas corrodunt, ac putat esse dissolutas naturali dissolutione, quod falsum est: quia verò solutio philosophica, requirit permanetiam simul

scilicet soluentis & soluti corporis : quoniam ex
 masculino & fœmina species nouæ resultant. Cer-
 to certius est, nullam aquam naturali reductione
 speciem metallicam dissoluere, præter eam quæ
 permanet eis in materia & forma, & quam ipsa
 metalla soluta possunt rursus congelare: quod
 in aquis fortibus fieri minime contingit. Aqua
 nulla igitur dissoluit corpora, nisi illa quæ fuerit
 suæ speciei, & per quam corpora poterunt inspis-
 sari: nec aliqua alia re nutriuntur corpora sub ge-
 neratione, nisi specie consimili. Differt ergo sol-
 uens à soluendo sola proportione & digestione,
 sed materia non differunt ambo, eò quòd per
 quamcumque admixtionem natura hoc format
 ex illo, vt mineraliter ex argento viuo simpliciter
 natura procreat Solem. Quicumque nouerit ar-
 tem dissoluendi, iam iam peruenit ad secretum,
 quod est species permiscere, & naturas à natu-
 ris extrahere, quæ in ipsis latent effectuosæ. Si
 quis igitur sulphur nostrum sciuerit coniungere
 & amicare corporibus, inuenit vnum de secretis
 naturæ maximum. Quasi diceretur, si quis cor-
 pus eò perduxerit, vt efficiatur guma permixti-
 bilis cæteris corporibus imperfectis, inuenit
 maximum naturæ secretum, &c. Eo quòd lapis
 iste perfectus, est guma & sulphur, videlicet ex di-
 ctis, suple corporibus. Nominantur ista corpora
 sulphurea terræ. Subtiliatione existente in aqua,
 dissolutio trahit lapidem de potentia ad actum;
 ideò quia facit eum omninò subtilem. Et coniu-
 ctio spirituum cū corpore fit, cùm corpora subli-
 mantur, vt spiritus per dissolutionem, contritio-
 nem, & affationem eorum cum spiritibus. Philo-
 sophi

sophi dicunt aquam esse mercurij, dictum lapidem liquefactum cum sua aqua propria, quæ in ipso lapide est fixa, & quæ tunc est currens & alba sicut aqua. Item humiditas aerea, quæ est in argento viuo, est vna res cum terra supradicta, & cum aliis elementis in dicta terra existentibus: quæ quidem humiditas, licet sit pauca, tamen est sufficiens ad nutriendum lapidē dictum, in quo est, & ad perficiendum. Insunt dictæ compositioni sol & luna. Et tamen non est sol neque luna communis, sed meliores quàm in sua natura vulgari: insunt ibidem potentialiter, non visibilibiter. Iste lapis siue compositum est, res vna duntaxat, & vnius naturæ (vt aiunt omnes Philosophi) & est natura munda & clara de suis mineris proprijs, quæ transmutat regimē ignis. Item medicina nostra elicitur de metallis, quæ naturaliter metalla transmutant, & nullo alio modo. Oportet enim vt elixir Philosophorum sit de principio, radice, & natura metallorum, & medicina sit nobilior & pretiosior, quàm metalla, &c. Inde liquet, vbi Philosophi loquuntur de argento viuo, & aliis humiditatibus dissoluentibus, ipsos non intelligere de rebus vulgaribus à natura simpliciter datis, sed tantum de argento viuo à corporibus per putrefactionis artificium separato, quod aliter dicitur Azoc: latinè interpretatum alumen potens illuminare, & clarificare omne corpus claritate sua. Cùm igitur tale argentum viuum, siue Azoc, siue aqua vitæ latonem abluens, à corporibus per generationem extrahi non possit, nisi post putrefactionem: erit ergo putrefactio sua generatio & dispositio. Mixtorum & vegetabilium

varia est & differentialis natiuitas. Nam simpliciter mixta dicuntur illa, quæ præter nostrum intuitum sub terra nascuntur, aut circa superficiem eius, ex sola commixtione elementorum adinuicem compositorum: & est eiusmodi primæ, & simplicis naturalis mixtionis gradus multiplex. Primus est quatuor elementorum nuda compositio, in qua non est facta mutatio vel alteratio vnius elementi ad aliud. Secundus primum sequitur, quia resolutis præfatis lapidibus, elementis videlicet mineralia, de quibus sermo præsens, generantur: quæ nobiliores subterraneæ species inde procedunt, quia incipit in hoc eorum actio & transmutatio. Ad coniungendum mandarunt Philosophi, omni amoto extrinseco, solum calorem adhibendum, qui adiuuando, excitat intrinsicum calorem naturalem auri ad dirigendum, & actiuè maturandum mercurium. Cum igitur eiusmodi spermata, seu semina per artem generari non possunt, ideò quòd mixtionem proportionaliter ad producenda semina ars componere nescit, nec in homine, nec in terra, vbi est proprius locus generationis naturalis eorum, ista semina naturaliter facta, artificialiter coniunguntur. Et in hac naturæ proportionali actione, & mercurij digestionem, simul manet naturæ masculinæ & femininæque insinul clausæ: femininæ, vt terra & aqua: masculinæ, vt aer & ignis: quam terram & aquam Philosophi vt mercurium, aerem & ignem, velut sulphur esse dixerunt, in nostro lapide. Præter ista duo nihil aliud intrat, nec generat, neque multiplicat, vt patet ex præmissis. Et ista dissolutio solum dicitur liquefactio compositi,

siti, & non propriè eius solutio, quia partes non soluuntur adinuicem separabiles. Quando compositum prædicto modo dissoluitur, partibus inseparatis manentibus (quamuis separabiles) ita quòd virtus digestiuorum elementorum à dissoluendis, per dissolutiones potest extrahi, scilicet per argentum viuum, partes crassæ in tali dissolutione capiunt latitudinem subtilitatis, eò quòd corpus in spiritum vertitur, & vice versa.

QVAE EX DEMOCRITO COLLEGIMUS apponere visum est, quòd res dilucidior fiat, ex multorum opinionibus autorum.

APIENS mercurium infige corpori magnesiæ, vel corpori Italici stinmi, vel corpori sulphuris ignem non experti, vel spumæ argenti, vel calci viuæ, vel alumini ex melo, vel arsenico, vel vt scis, & coniiçe terram albam Veneris, & habebis Venerem claram, flauâ coniiçe Lunam, & habebis aurû, & erit chrysócorallum in corpus redactum. Idem etiam facit arsenicum flauum & sandaraca præparata, & cinabrium valdè confusum. Æs autem splendidum solum argentum viuum facit. Natura enim naturam vincit.

Si verò vis exactè rem scire, duobus catalogis mentem adhibe, quia sciendum antè omnia mercurium positum esse, & in flauo, hoc est, in sole, & in albo, hoc est, in luna. Et in sole quidem dixit, mercurius à cinabrio, in albo verò dixit mercurius ab arsenico, vel sandaraca, vel quæ sequuntur.

Ego autem venio in Ægyptum naturalia ferens, vt materiam superfluẽ contemnatis, & confusam. Natura siquidem natura gaudet, & natura naturam vincit, & natura naturam retinet.

Mercurius itaq; omnes induit formas, quem admodum cera omnia sigilla, sic etiam mercurius Philosophorum dealbat omnia, & omnium animas ad se trahit, coquit, & rapit. Ad instrumenta ergo aptatus, & in seipso humores habes, prorsus etiam corruptionem sustinens, permutat omnes colores, & permanet ipsis non permanentibus, imò verò ipso non subsistente, tunc etiam continetur corporũ & subiectorum rectionibus. Quatuor (inquam) corporum composito, vel compositione, & his quæ affinia sunt, vt sunt materiæ ipsorum, & animæ ipsorũ materiæ sunt ipsorum. Vt faber ex ligno, vel ex ære, aut lapide statuam erigens, de se nil nisi formam exhibet in materiam: sic etiam mercurius arte elaboratus à nobis, ipse omnem formam suscipit, & infixus, vt dictum est, corpori ex quatuor generibus constanti, fortis & firmus manet, continens & contentus, & ob id Pibichius magnam affinitatem dixit habere. Per mercurium ex cinabrio, ab arsenico, calcanto, cerussa, magnesia, vel stinmi Italico, & reliqua alba vel rubea cuncta sunt intelligenda corpora. Corpus etiam magnesiæ chryso-collam, vel chryfocorallum vocat. Oportet igitur prius rerum species liquefacere, & conflationibus consimiles in vnum colorem conuertere, duosque mercurios, album & rubeum, in argentum viuũ redigere, & ad putrefactionẽ separare.

Marcasitam ergo (pyriten Græcè vocant argenteam)

genteã) rege, & fac ex more, vt solui possit: fluet autem per aureum, vel album litargyrium, vel in Italico stinmi: expurga cū plumbo. Plumbum nō simpliciter intelligas, ne aberres, sed quod est ex sciscili, & litargyrio nigro nostro, vel vt scis. Natura enim natura gaudet.

Rege (inquam) donec fiat incombustibilis, abiiciens nigredinē. Rege autem muria, vel vrina incorrupta, vel aqua maris, vel oximellite, vt scis. Mercurius autem actu quidem albus est, virtute verò citrinus.

Frustrà laborât igitur, qui materias explorant, & non naturas corporum magnesiæ quærunt. Corpus verò magnesiæ, substantiarum est mixtio quatuor generum, vt antea dictum. Capiens igitur mercurium, &c. Præpositus est mercurius, ob ipsum enim extrahuntur. Adiicit etiam chrysolitam, quod est batrachium, inter lapides inuenitur sulphur ignem nō expertū, claudianum masculinū, flauum arsenicum à cinabrio, andromedas, cadmia sulphur incombustibile, &c. summi corporis vel masculini nomina.

Tria sunt artis præcipua: Chrysolitus, mercurius, fauus flauus, vel fauus albus, &c. natura gaudens. Corpus magnesiæ ex quatuor compositum elementis corporalibus. Aqua diuina, natura quæ suam naturam gaudentem vincit & retinet, vincitur & retinetur ab ea cum aliis. An non vincitur natura crassioris & terrestris corporis, à natura chrysoliti existente spiritali & aerea? An non vincitur aquâ diuinâ astringente, vt iuncta sol & luna, marti vel veneri, &c. retineant. Per se verò iuncta his, vel aliis, nō retinent: cū tamen

astringuntur per naturam aquæ diuinæ, retinere possunt. Quod dicam de te magnesia, quæ corpora circumplecteris? Quis non admirabitur chrysochorallum à te perfectum? Ex te enim perficitur totum magisterium. Tu sola nos bono animo esse iubes. In te explicata est similis enitens nebula, multiformem in te fers veneris imaginem, pinfernam, & ministrum igniuomum. O naturam supra naturam naturas vincens. Tu totum es vna natura, eademq; es, per quam etiam omne opus fit. Superfluo enim numero totus tuus ornatus artificiosè declaratur, per eius numeri terminum in vnitatè diuinitati similem. Vnitatis enim centrum immutabile stabileque manet. Nam circulare & sphericam numerorum contemplationem sui, ostendit in opere maiore. Sed redeamus vnde progressi. Magnesiæ nomina synonima sunt, lac maris, coagulum, aphrosellinum Orientis, magnesia Lydiæ, Italicum stibium, pyrites Achaiæ, &c. Cuius fluxio est mysterium, quod in ipsa latitat, margarita præciosa. Flammiger splendor, Vestis auro contexta, Aureus nitor. Victor. Bellator. Intelligi etiam possunt de albedine operis magni.

Ager chemicus est triplex. Quatuor fratres sunt pars vna. Lapis magnus pars alia, semen in agro satum repurgato, in sua terra. Mercurius alter flauus, aut albus corpori magnesiæ iunctus pars tertia. Capiens igitur, &c.

Rursum fuligo vera duplex, humida & sicca. Humida est cœlestis vapor p̄ destillationem prolectus. Sicca per ollam & coperculum æreum, vt à cinabari vapor albus. Si igitur vaporem siccum irriga-

irrigaueris humido vapore, diuinum opus efficiet. Sciatur enim omnes substantias atque metalla vapores existere, fieriq; : nam irrigati vapores fiunt humidi.

Scythica comaris etiam, nouo permixta vapore, omnia perficit.

Aliud est vtique verbosa alchimia, quæ sermonum multitudine continetur: aliud arcana, & abdita, siue mystica. Hæc enim sola creationis ratione progreditur, vt in Deum intuens, & à Deo creatus homo, rectam operationem per theologicos & mysticos sermones addiscat. Cœlestis enim est potissimum hæc operatio, quia constat ex cœlestibus materijs & formis.

Methodus alchymie mysticæ, cœli figure sunt, ad quarum normam ista dirigitur. Sic etiam corpora metallica transmutata à contraria natura, fiunt plana & aerea.

Semen igitur satum in terra lunæ, solem etiam perficit, idque ob diuinam operationem, præstat cinis & cadmia. Diuinum item opus, & diuina aqua illibata cum suo cinere, ad regenerationem faciunt. Audi Mercurium dicentem: Si videris omnia cinerem facta, existima rectè parata fuisse omnia. Cinis enim vim magnam habet, multumq; operatur. Nam vt ligna in cinerem conuersa, fiunt decæterò incombuftibilia, sed in opera varia mirabilia, vitrorum, ac aliorum: sic & metalla in cinerem vel calcem potius conuersa, denuò in quandam virtutem & operationem reuertuntur. Cum eorū natura mundum vniuersum, & ipsa etiam elementa imitetur, vnde rursus generantur, habentque cuiusdam spiritus participationem, &

velut rerum, quæ materiali spiritu fiunt. Sic etiam æs nostrum, siue voles magnesiæ corpus (aut aliter intelligere) vt homo animam & spiritum habet. Hæc enim facilia corpora atq; metalla, postquam in cinerem versa sunt, in igne existētia resumunt spiritum, igne hunc ipsis suppeditante, & quem ab aere, hæc omnia faciente, hauriunt. Quemadmodum quoque homines atque omnia inde vitalem spiritum & animam sumunt. Æs vltum igitur nostrum in fuliginem siccam, omnia patiens magis assatum, fit lapis æthesus colore, vt quidam corruscans æthesus. Postquam igitur assatur, extinguitur diuino more, quem diuinam aquam appellant, vt dissolutum oleum, & vini crassitudinem suscipit, ac ibi manens per quadraginta dies lento calore, in vase vapores non transmittente, materia postmodum putrefacta, mysterium aquæ diuinæ illibatum, id quod quæritur, perficit: atque hic est lapis, qui hæc facit. Notato igitur: Vnum sunt omnia, per quod omnia. Ex vnitatem vel vnione quidem incipit, & in vnitatem rei quæsitæ consummationem terminat. Cùm enim multa sint in rerum natura, vna dicitur à diuinissima aqua, vna natura vincens omnia, non specie, sed arte, cum rationali scientia multos latēte. O naturæ cœlestes, naturarum creatrices. His verbis incorporea natura innuitur. Nisi enim materiam spoliaueris, corpora incorporea feceris, nisi per corruptionem ipsa excusseris, ac dissolueris, quod latitat & spirabile est, in ortum produxeris, nisi hac via præparante res incorporeas feceris, non informabis naturas, neque corpora facies. O naturæ cœlestes, corporis

his expertes, in quas corpora sese insinuant, & cœlestis sapientiæ beneficio informantur, in quibus illæ permanēt, ac ipsa corpora postmodum complectuntur. Oportet igitur spoliare materiam, & ipsius animam extrahentes, per ipsam deinceps corpora non corpora facere, continere & informare. Spolianda est itaq; materia, vt ad stabilem perfectionem perueniat.

Definitio igitur huius philosophiæ est, corporis dissolutio, & animæ à corpore separatio, vt tinctura in corpus sese insinuet, vtque naturæ cognatio oblectet naturam, retinens, vincens, & in ea permanens. Hoc fit cum intrinsecum foras extruditur cum voluptate, totaque substantia terrea, cumque per eleuationem aquæ feceris incorpoream compositionem: item cum per affationes conspexeris extractam fuliginem, atq; ita velut per nebulam ferri. Non enim potest incorporea natura nisi superioribus adhærere: cum enim in sublime ferri soleat, vnâ cum eo, quod sibi simile est, & cognatum. Augmentatur itaque amata & amans natura simul, oblectans & oblectata, splendensque, vna res ambæ naturæ rei naturalis & vnus, aliàs vnitæ naturæ, quæ vincit omnem rem totius mundi, quare dictum: Vnum sunt omnia. Hoc autem vnum & vnâ rem existima compositum ex anima & corpore non corpus factum, in temperatum vnum per vnum. Candida igitur & pura luna, lunaris species est, fuligo que per aquam diuinam probè abstergitur, & abluitur. Nihil ergo deest, præterquâ nebula, & aquæ eleuatio: opus regimine consummatum. Primò cuius nebulæ? fuliginis videlicet. in sublime ad

cælum per aquam diuinam & cœlestem eleuatę. Lapis igitur omnibus notus, vilis & valdè pretiosus, est coniunctus ex pugna venere cum mercurio, id est, mare & fœmina. Æs ergo rubeū ingredi facias, ac tinge rubiginem auri. Pugna veneris cum pugna mercurij. Venus cum luna pugnando per istam corrumpitur, & luna p venere rem coniunctione figitur, id est, mercurius per magnesiæ fuliginem vaporem. Corpus igitur æris per lunam lunariumue liquorem corrumpi debet, ac egregiè conteri, tantisper vt ars ipsa postulat. Si quis enim corpus hoc per spiritum reddat flauum, potentemq; ipsius naturam, secundum artem blandè præparando extrahat, tingit omne corpus. Si quis morte corpus delens, ac dissoluens, spiritus beneficio per fuliginem citrinet, omne corpus tingit. Spiritus enim hoc modo fit ex corpore fuliginis, immunis à materia, vigor & splendor corporis, imperio sui creatoris. Capiens ergo mercurium infige corpori magnesiæ.

Tota compositio fit per mercurium, & magnesiæ corpus per mare & fœminam. Est in corpore mixta & simul contrita luna, quæ per nebulam & fuliginem completur: ipsa rationabiliter gubernata potentem naturam intus latitantem euocat, omne corpus tingentem, venerem dealbantem, Ioui stridorem auferentem. Magnum in his mysterium latet, quod cum videris, Deum lauda. Sulphurea à sulphureis continentur, id est, elementa cœlestia & ignea continentur à terrestribus, à quibus illa haberi possunt.

Prima clavis operis est, vt ignis argenti viui,

mercu-

mercurij videlicet coniungatur cum aqua terrestris magnesiæ per suam terram. Hac via fit separatio humidorum à siccis, id est, animarum æris ex corporibus,

Secunda clavis est, cùm luna & aqua coniungitur cum igne argenti viui dicti, per aerem æris in eleuatione nebulæ, quæ est reductio frigidorum cum humidis, & mixtio superiorum cum inferioribus. Terra, id est, scoria æris, coniungitur cum aere solari per ignem, id est, per argentum viuum.

Tertia clavis est, cùm per torrefactionem putrefactionis, vt coniungitur scoria cum diuina aqua per ignem: hoc est, per lunam, aer solis etiam coniungitur cum terra, id est, cum scoria per aquam, hoc est, per humidum.

Quarta verò fit coniunctione aeris cum terra, soluta scilicet per putrefactionem & assationem septem reductionum, cunctis in aquam vnam coactis, & existentibus in cinabari philosophica, quæ constat ex dicto mercurio & sulphure magnesiæ. Quibus peractis ad hunc modum, ignis fit rursus calidus & siccus, generans calorem aeris, & siccitatem terræ. Similiter & aqua, cùm fit humida & frigida, generat humorem aeris, & frigiditatem terræ. Terra cùm fit frigida & sicca, generat frigiditatem aquæ, & siccitatem ignis. Aer verò cùm fit calidus & humidus, generat calorem ignis, & humorem aquæ. Singula cùm duas qualitates habeant, fiunt ex tribus elementis constans elementum. Collecta simul omnia fiunt duodecim ex tribus in quatuor productis, iuxta signa duodecim, quatuorque statio-

nes, vt Verni temporis aerei, Æstiu ignei, Autumnalis aquei, & Hyemalis terrei. Quæ vera est elementorum compositio per artem. Item colores septem apparentes in opere, corpora dicuntur planetarum septem eiusdem compositionis, qui iam adsunt, modò post absunt in signis operis, vt in cælo, nunc ingrediuntur sua signa, postmodùm egrediuntur. Itaq; per septem astra sua, quæ planetæ vocantur, & per duodecim non errantia signa sua, verum Philosophorum mysterium perficitur.

Colores elementorum in opere sunt, à pedibus vsq; ad genua terreum elementum nigrum: à genibus vsque ad umbelicum aqueum splendens & album: ab umbelico vsq; ad cor, aereum flauum citrinum: & à corde ad ceruicem igneum candens, ac rubeum. Deinceps vbi hæc quatuor elementa mixta fuerint inter se, fit ex ipsis calx & cinis Philosophorum, vt perfectè atque omninò coniungantur per extremam vnionem dealbata, nigredine prorsum abiecta. Sacra igitur atque diuina hæc Philosophorum ars & scientia, ex vna specie constat & perficitur diuinè, ac magnificè, hoc modo scilicet: Si enim feceris corpora non corpora, & incorporea corpora, mirificè operaberis, voti que tui futurus es compos, per quatuor elementorum compositionem: per trinum regimen: duodenariam signorum mutationem: per septem astrorum aspectus, species & corpora: & per monadicam quandam singularem extremam vnionem, glorificabis in trinitate & vnitate Filium Dei verbum æternum, qui ex quatuor elementis inferiorem hunc mundum perfecit, &

ex quatuor mutationibus anni circulum exornauit, & post septem sæcula introducet eos qui vocati sunt, & electi in requiem æternam: laudantes vnicum & indeficiens lumen in Patre, Filio, & Spiritu sancto.

Duo sunt igitur quæ ex materia constant, cum binarius numerus materiam significet. Horum coniunctione, medio tertij, causæ fiunt omnium. Siquidem per ternarium binarius, & omnis numerus ad vnitatis simplicitatem reducitur. Vapor, qui in sublime fertur, est materia aeris, & fumus, siue fumida exhalatio siccorum est, ignis materia. Non conueniunt ista duo cum reliquis duobus, aqua videlicet, ac terra, nisi per tertium, id est, vinculum, & igneam naturam. Tria hæc igitur, terno regimine dicto, nouenarium constituunt, vnitati secundæ, denario videlicet, proximum. Quapropter Sybillino quodam ænigmatē notatur hoc mysterium ad hunc modum: Terres literas habeo, quadrifyllabus sum, considera me. Quælibet trium priorum syllabarum duas habet, reliqua vero reliquas habet, mutæ quinque: Totius autem numeri centuriæ duæ, octo & tres ter decades cum septem. Intelligens autem quis sum, non rudis vel ignarus eris eius, quæ in me est sapientiæ. Aliter: Totius numeri centenaria sunt bis octo, & tres ter, & decades quatuor. Ad hæc: Principia scientiæ sunt sensus & experientia: posterius est principium actiæ cogitationis: prius verò apparentis rei cogitationem præbet, ex quibus intellectio sequitur animæ mundi huiusque prudentiæ. Cum enim ista sit ab omnibus exempta, sensibilem mundum

complet. Tres igitur ternarij, ex ea considerētur immaterialium substātiarum ordines conficere,

Cū tria sint etiam, quæ ad vniuersalem operationem spectant, ex quibus postea compositio fit quaternaria. Molybdocalco nostro plumbo inquit: Inijce mercurium, donec incorruptibile fiat, & permanens, quòd cūm fiet, non ampliùs erit plumbum. Hæc omnia vnum sunt, & duæ tincturæ nullo colore differunt, vnam eandemque tantū cernis. Et quomodo totum ex vna specie, alia quidem veneris, alia lunæ, alia solis. Vnica tantū aqua videtur, Rhaponticum, à ponto marique dicta, Rha verò superficiem notat, ergo superficies aquarum intelligitur. Flauam (inquit) inijce lunam, & erit chryfocoralum, &c. Capiens ergo mercurium à mare, vel masculo, fige vt mos est, conijce veneri vel pyriti sulphurato, & dealbabitur, id est, fuligini siccæ. Corpora non corpora facito, & incorporea corpora compositum erigendo, latitantemque naturam extrahendo. Per mercurium corpora corrumpe, & p magnesiæ nebulam masculum & fœminam coniunge, & latitantem rursū naturam euocans, per ipsam denique corporum formationes facies, id est, colorum planetarum. Ad hunc itaque modum corpora redduntur incorporea, & ista sunt corporea.

Si omnia igne attenuentur, & fuligo rursū feratur, fierent varia & infrangibilia corpora. Per ignem intellige mercurium & igneum pharmacum, qui mercurius comburit, corrumpit, & extenuat vno & eodem artificio. Venus itaque non tingit, sed tingitur, & cūm tingitur, tingit. Nihil enim

enim potest per se corpus tingere, vel seipsum separare, si spiritus, qui interiùs latet, non emergat. Quomodo enim potest corpus sine spiritu consistere, nisi per pulchrá naturam, quæ in ipso est, animale[m] puta spiritum, qui colorem tincturæ secum educit, & infert. Venus itaque non tingit, sed tingitur. Terrea namque materiæ pars, vt quæ crassa existit, non tingit, sed illa qualitas substantiæ tenuis tincturam in corpore procreat. Cùm enim venus, id est, corpus, per magnesiã rectè gubernatur, suamque substantiam tenuem in lucem profert, tum demùm tingendi vim assumit, ac tingit. Venus autem sunt quatuor corpora. Tincturæ verò species solidæ, & humidæ, & herbæ dicuntur à similitudine, solidæ quidem à nebula vsque ad chryfocollam, humidæ aqua diuina. Diuina enim à citrinis retinentur, &c. Veritas autem hæc est: Natura naturam oblectat, & natura naturam complectitur. Rursus veneris quadricorporea natura per magnesiã ostenditur, & versicolorum specierum herbæ in compositione elementorum, attritione prodeunt in lucem. Cùm rationabiliter attritiones corporum fiunt, tum efflorescentiã virent, cùm herbæ prorsus non sint, nisi colore tantùm, nec istæ possunt in igne permanere. Solida enim (inquit) & humida & herbas. Solida quidem vocat corpora, albedinem, citrinationem, &c. penetrantia, & in corporibus permanentia, nec omninò cedentia, sed ipsa firmè retinentia & superantia. Humida verò dixit, vt ita recrearet illa per humida, id est, per aquam diuinam. Quæ nam hæc est aqua diuina, & cur diuinam appellant. Magnum certè

nomé hoc ob præ cæteris, atq; præstantiùs quòd sine hac in opere nihil producit, neque perficitur. Diuina aqua est id, quod simplex & lucidissimam, & purissimam, & sine vmbra corporum naturam facit, velut immutans corpora, abstergens, & est quod ex corporibus latitantem naturam extrahit. Coniuncta enim naturæ forma, pulcherrimum opus per naturam effecit, ac operatur. Acuta aqua eleuata & euocata dicitur. Diuina enim sunt, quæ intùs latitant, & extrahuntur. Diuina igitur à diuinis retinentur. Anima & spiritus à diuinis extrahuntur, & ab eisdē retinentur, qualitate corpora penetrantia. Veritas enim est, Natura naturam oblectat, amplectitur, & vincit. Cùm enim quod intùs latet per diuinam aquam benè geritur, & expurgatur, oblectat se ipsum ad propriam corporis naturam penetrantem, vincentem, & permanentem. Propriam itaque naturam agnoscens, lætatur connexa & coniuncta vicissitudine.

Sed vt ad rem reuertamur : Quatuor corpora tinguntur, & non tingunt. Magnesia enim dealbata non finit corpora frangi, nec vmbra veneris induci. Sed vide quidnam Philosophus dicat, quatuor corpora tingi, & non tingere, nec dicit vt antea, & cùm tinguntur, tingunt : sic solidorum corporum substantiam intellige : Magnesia (inquit) dealbata, &c. Quæ magnesia nisi totum compositum? Quomodo igitur dealbatur? quando rectè gubernatur, & affata cum diuina re expurgata, omnium corporum solidorum latitantiæ referat ex profundo, vt per ista corporum natura tingatur. Compositum enim per
diuinam

diuinam aquam irrigatum, non finit frangi corpora, quin potius vimbram eis adimit argenti spuma magnesiæ immixta, corpusque dealbat, cæteraque generis eiusdem. Magnesiæ pulchra vide mirareque quomodo per vnum multitudinem infert: aliqua quidem ab vnitatem: aliqua à dualitate: aliqua à ternario necnon pluribus intendit, donec ipsius vniuersum conferuetur. Aliqua quidem à monade, igneum scilicet pharmacum: aliqua à dualitate, vt cum corpore ipso magnesiæ: aliqua à ternario, scilicet expurgatio cum aqua diuina, & si quid intendit, & per alios affectionem referat, donec totum opus quæsitum feruetur absterfum, & absolutum perficiatur, & compleatur. Materia enim ad aurum conficiendum accommodata, est ipse mercurius. Mercurius à cinabari (inquit) aliquando à venere, aliquando verò à B. mercurius à cinabari est magnesiæ: mercurius à B. est aqua diuina, quæ à contracto instrumēto extrahitur, & hæc sunt, quæ materiam immutant. Venus vt homo animam & corpus habet. Oportet igitur materiam corpora spoliare, vt permanente spiritu tingente, ad cuiuscunque quæsitum perfectionem accommodetur. Quid est Venus? quod homo materiale corpus. Anima quidem est pars tenuis in ipsa, quæ per regimen in lucem prodit: hoc est, spiritus tingendi potentiam habens. Corpus verò est graue & materiale, terrestreque suum quod vimbram habet, quam oportet spoliare igneo pharmaco. Dispoliare est humiliare, corrumpere, soluere, & mortificare. Nihil postea deficit, nihil est reliquum, præterquam nebulæ & aquæ extractio. Philosophus

vsus vera figura, aquam calcanthi vocauit: etenim ibi est æris generatio: & calcanthum aurum generat: flos æris (ait Philosophus) ipse est, qui rem consummat, & perficit: est etiam spiritus masculi. Sic exponitur: Conijce ex substantia hausta ab Altissimo, vt diuina virtus effecta, & in spiritum conuersa diuinum opus faciat. Diuinum quærendum est, vt spoliatur materia, & fiat sola anima, & spiritus sublime petens colorem fumat, & vt cum igne sit pugnacior, ac tenacior, veluti planum corpus demonum, & penetrantium: radix enim solidi est planum.

In spiritum ergo conuersum, & fursum latum, vt ignis (doctrinæ ratione) igni quodammodo assimilatur, & penetrantior, ac tenacior fit: quæ verò rationes à mundi natura inuētæ sunt. Nam quemadmodum quatuor elementa in seipsa transmutantur, & fiunt quod non erant, cum eorum substantia substantiæ non sit contraria, ignis fit terra, & terra fit aqua, & aqua aer, & rursus aqua terra, & à terra vsq; ad superiora, & in seipsa mutata & soluta omnia operantur, vt est apud Hermetem: Qualitates enim sibi ipsis cōtrariæ sunt, & non substantiæ. Sic etiam compositum cum terra fit, aqua fit, & ex aqua aer, & ex aere ignis. Quemadmodum igitur ex cœlo, quod tamquam camera terræ incumbit, hæc omnia sunt ab exhalationibus: sic etiam ex olla velut ex terra, & superposito alembico velut ex cœlo, vehementes fiunt mutationes. Et quemadmodum terræ putrefactiones exhalantes transmutantur, sic etiam flos æris simul transmutatur exhalans. Hoc idem quoq; considerabis in humano capite, cucurbitulæ,

curbitulæ, vel galeæ instar impositi corpori. Ut non frustra dictum, igitur contere: sic modò non temerè dicitur, coquantur sensim, & eleuantur inter se. Læui namq; elixatione spiritus tingens, qui latet, elicitur: quod sursum fertur, spiritus est corporis expers, & anima totius compositi, id est, corporis. Quemadmodum igitur anima corporibus ostendit seipsam, fermentans omnia, in seipsa tres substantias effectrices habentem, motum, sensum & ignitionem: sic etiam hic spiritus igneus factus, & anima corporis expers, cum rei cuncta tingentis corpus penetrarit, si in isto condita sit, ut planum in solido, per suæ medicinæ iniectioem in argentum igne rarefactum. Lætus hic spiritus igneus (inquit) insilit, qui in corporibus etiam latitat, & sublime petens, etiam corpus ipsum, ut animam propriam, retinet. Cæterum quòd ad differentem aquæ extractæ causam spectat, ne hoc terreat: flos est enim, qui extrahitur, non solùm semel, sed bis ternè per maripetas. Postquam igitur ostensum est secundùm accidens, flos aqua sulphuris est illibata, & fixationis usum habet. Dixit enim Philosophus, & gummi paululum, omne corpus tinget. Maria inquit: Retinaculum omnium, quæ ab igne fugiunt, est alabastrum omnium candidissimum, lapis encephalus, mente reconditus habes velut calorem: hunc capiens contere, & misce cù aceto, & conijciens in vasculum, postmodum tandè conde sub fimo: hoc enim est quod quæritur, aquam scilicet sulphuris illibatam, & rubiginem vnum & idem esse: atque hic verè totius artis cardo vertitur. In ipsis deinceps consideratur in vna compositione

ne omnia fieri, quod tingit, & quod tingitur? quod fugit, & quod sequitur: quod familiare est, & contrarium: masculum & fœminam: sponsum & sponsam: agens & patiens. Vnus enim est serpens, qui duas habet compositiones & rubiginem. Vnum est totum, ob quod sunt omnia. & si totum non haberet totum, nihil totum esset, ait maximus Chimes. Nam res fixas facere non solum sulphuris est, sed etiam rerum, quæ dealbatæ, emollitæ, & rarefactæ sunt. Cùm enim substantiæ à sulphure albo in perfectione & assatione patiuntur, tunc & ipsæ sunt sulphur incombustibile factæ, & permanēt facientes quod passæ sunt, dando & accipiendo: & tum vtraque sulphur facta substantias fixas reddunt: hoc est, quod inter se non frangantur, efficiunt. Deinceps cur (inquit) multiplicium rerū species requiritis, cùm vna natura omnia vincat. Hanc naturam ab initio vsque ad finem expendens, manifestum videbis mysterium: hoc est, cymbalia. O naturæ cœlestium naturarum creatrices, hæ dissolutæ omnia operantur. Quid ergo hoc est dissoluere? Huc age ad liquores, & discite, Sume crocum Ciliciæ, simul cum flore cinici coniunctum succo vitis, & vna liquorum serie dissolutionem inuenies. Huc age rursus ad album: & item in ipsum est dissolutio, ipse te docet, inquiens: Relinque inferius, & fiet. Verùm dixit: Alij corpora appellarunt, alij sulphur, & non decepti sunt. Et ob id diffusus est error per orbem terrarum, propter appellationum multitudinē. Quæ de quatuor & quinque elementis dicuntur, ad illa referenda sunt. Saturnum collocarunt, & ex aduerso plumbum in altissimâ

tissimo vertice, & post ipsum Iouem, Martem, Solem, Venerem, Mercurium, & infimo loco Lunam. Singula inter se distincta, vni tamen orbī coniunguntur, & vnus ipsis ministrat, eademq; gubernat, & ob vnum spiritum amatur, mutuòque sese intuentur oculis, & mutuò versantur, & mutuò soluunt, & in suis tectis spatiatur, quem admodum statuit ipse Creator altissimus. In terra similiter enim reperiuntur, & in aere sunt, & in aqua, & in igne, omninò pacem inter se habēt, & vnus opifex ministrat illis, eademque regit, vnoque iugo omnia coniugata sunt, atq; vnam potionem bibūt: ex terra enim aluntur, & quodlibet ipsorum proprium munus obit, & in propria sede consistit, & Creatoris arbitrio paret, quodlibet ipsorum occultitur in terra, & in propria gloria. Et vos, ò amici, cū ad hanc pulcherrimam artem vultis accedere, spectate herbarum naturam, vndēnam prodeunt: aliquæ ex montibus, ex conuallibus aliæ, ex campis item aliæ. Considerate aerem ipsis ministrantem: considerate diuinam aquam irrorantem, & nebulam ferentem, ac ætera gubernantem ipsas: quæ cū permiscentur, vnum sunt, & nemo potest ipsas separare, cū in vnam coierunt naturam. ○ Cleopatra (inquit Ostanes) in te totum arcanum latet, expone clarè nobis de elementis, & quomodo superius descendit ad inferius, & quomodo medium supremo & extimo propinquum est, & non concurrunt partes, cum præcedāt, & vniantur, quòdnam sit ipsis medium, quod vnum faciat, & quomodo descendunt aquæ benedictæ ad videndum mortuos iacentes, ligatos, & posi-

tos in tenebris, & in caligine intus in inferno, & quomodo ingreditur medicina vitæ, & suscitatos, vt tanquam è somno expergiscantur, & quomodo ingrediuntur nouæ aquæ, quæ in principio lecti, & in lecto generantur, & quomodo nubes ipsas fert, & quomodo ex mari ascendit nubes aquosa. Ea quæ ostensa sunt contemplantes Philosophi gaudent. At Cleopatra ait eis: Aquæ ingredientes corpora spiritus ipsis inclusos & debiles, velut è somno excitant. Rursus (inquit) angustias perpessi sunt, & rursus occludentur in inferno, & paulatim nascuntur, & surgunt, atq; diuersos & gloriosos colores induunt, quemadmodum flores vere, quod letatur, & exultat ob pulchritudinem, qua vestitur. Vobis (inquam) prudentibus herbas, elementa, & lapides, cum eruitis ex suis locis, pulchra admodum videntur, & non pulchra: quoniam omnia probat ignis. Cum verò gloriam induent per ignem & colorem viridem, ibi sunt maiora spectacula, ibi gloria occulta, & accuratè quæsita pulchritudo, & terræ mutata in diuinitatem: quoniam in igne nutrit illa. Quemadmodum infans sub ventre nutritus paulatim augetur, & cum status mensis adest, non prohibetur in lucem prodire, eiusmodi res est hæc præclara. Verberant ipsam procellæ, & vndæ in inferno, & sepulchro, in quo iacent, cum verò sepulchrum panditur, exurgit ipsa ex inferno, velut infans ex vtero. Contemplantes Philosophi pulchritudinem, quemadmodum studiosa mater infantem, quæ peperit. Tum demum quærunt quomodo, velut infantem lacte, aquis hæc artem nutrant: quandoquidem vt

infans

infans formatur, & cùm perfecta fuerit in his omnibus, ecce arcanum signatum. Nunc autem primum apertè, vbi vobis iacent elementa & herbæ. in ænigmatibus exordiar dicere: Ascende in supremum tectum, in montem arboribus confutum, & videbis lapidem in vertice: ex lapide hoc fume arsenicum, & dealba diuinè. Et vide in medio monte infra arsenicū, ibi est coniux sua cùm qua coniungitur, cum qua gaudio perfunditur, & lætatur, natura in natura, & extra ipsam non coniungitur.

Descende in Ægyptium mare, & educ tecum ex arena ex fonte, quod nitrum dicitur, & coniunge illud simul, & ipse extrahet foras pulchritudinem omnia tingentem, & extra ipsum non copulatur: mensura enim est coniunx. Ecce natura naturæ contrà retribuit: & cùm omnia æquabiliter coeunt, tunc naturæ naturas vincunt, & inuicem lætantur.

Considerate sapientes, & intelligite: ecce enim artis perfectio, coniugatorum sponsi & sponsæ factorum vnum: ecce herbæ, & ipsarum differentia: ecce dixi vobis omnem veritatem, & iterum vobis dicam, videte & intelligite. Quoniam ex mari oriuntur nebulae, quæ ferunt aquas benedictas, & ipsæ irrigant terras, & educunt herbas & flores. Item nostra nebula egrediens ex nostro elemento, cùm ferat diuinas aquas, & irriget herbas & elementa, nulla alia terra indiget. Ecce fratres arcanum admirabile, ignotum prorsus: ecce veritas vobis patefacta est. Videte quomodo irrigetis terras vestras, & quomodo nutriatis semina vestra, vt maturum fructum colligatis. Audi

igitur, & intelligens esto, ac dijudica exactè in quibus loquor: Sume ex quatuor elementis arsenicum supremum & infimum, albumq; & rubrum, & maris & fœminæ pondus æquale, vt coniungantur inuicem. Nam quemadmodum gallina calore fouet, ac excludit oua sua, sic etiam vos fouete & perficite, & extrahentes & irrigantes diuinis aquis in sole, & in locis calidis affate igne leui, cum lacte virginéo, & caute à fumo. In inferno autem occulite ipsa, & cautè mouete, donec ipsorum præparatio fiat solidior, nec fugiat ab igne, tum extrahatur ab eo. Cùm coniungentur anima & spiritus, & fient vnum, tunc conuicite in corpus lunæ, & habebitis solem, què non habuerunt regum repositoria. Ecce arcanum Philosophorum, pro quo adiurarunt nos patres nostri, ne patefaciamus illud, cùm diuinam habeat formam & operationem. Diuinum enim est, quoniam coniunctum cum diuinitate, diuinas substantias facit, in quibus spiritus fit corpus, & mortua animatur, suscipientia spiritum ex ipsis prodeuntè, ac inuicem tenentur, & tenet. Quemadmodum spiritus contrà tenebricosus, plenus vanitate & tristitia prohibet corpora ne dealbentur, nèue suscipiant pulchritudinem & colorem, quem habuerunt à Creatore. Ægrotant enim, & corpus, & spiritus, & anima, ob tenebras extensas: sed cùm ipse spiritus tenebricosus & perniciosus remouetur, vt non appareat odor, neque color tenebrarum, tunc illuminatur corpus & anima, & spiritus gaudet cū abest nigredo à corpore, & vocat anima corpus illustratum ad hunc modum inquit: Egredere ex inferno, & resur-

ge ex sepulchro, expergiscere ex tenebris: indutum enim es spiritualitate, ac diuinitate: quoniã audita est vox resurrectionis, & medicina vitę ingressa est ad te. Spiritus rursus gaudet in corpore, & anima in eo, in quo est, ac citato cursu fertur in amplexum ipsius, & complectitur ipsum: nec ipsi tenebrę dominantur amplius postquam subiit lucem, nec patitur vt ab illo in æternum separetur. Abijt nigredo, & coniuncti sunt in amore corpus, anima, & spiritus, & facta sunt vnũ, in quo latet æternum, & signata est domus plena luminis & diuinitatis. Ignis enim ipsa coniunxit & transformauit, & ex sinu ventris eius exierunt, similiter etiam ex vtero aquarum, & ex aere ipsis ministrante, & ipse eduxit eos ex tenebris in lucem. Venter enim ignis ipsa portauit, & propter ipsum induerunt gloriam, & ipse ad vnionem vnã perduxit, & absoluta est imago corpore, anima, & spiritu, & facta sunt vnum. Subiectus est enim ignis aquę, & terra aeri, simul & aer cum igne, & terra cum aqua, & ignis & aqua cum terra, & aqua cum aere, & facta sunt vnum. Vnum enim herbarũ & fuliginum factum est vnum, & ex natura, & ex diuino facta sunt. Vnum quod omnem naturam consiliat, & retinet. Ecce naturę naturas retinent, retinuerunt & vicerunt: propterea naturas alterant, & corpora, postquam ingressus est fugitiuus in non fugitiuum, & retinens in non retinentem, atque inuicem in vnum coiẽre. Corpora sunt cœlestia diuinaque, suprã memorata. Aquę arcanum est, quia vt polus ex quatuor percurritur, & nunquã quies dabitur. Hęc creata sunt in hac terra no-

stra Æthiopiæ, ex qua sumuntur herbæ, lapides, & corpora diuina, quæ Deus & cælum fecit: in quolibet enim Creator in seuit potetiam. Vnum viride fecit, alterum non: vnum siccum, vnum humidum, vnum coniungens, alterum disgregans: vnum retinens, & alterum recedens, & in occursum mutuò seipsa retinent: & vnum in alio reducit in corpus, in alio exornat, & fiunt vna natura, quæ omnes naturas amplectitur, & retinet. Et ipsum vnum omnem naturam ignis & terræ vincit, & omnem potentiam ipsorum alterat: ecce finem.

Cùm perficitur, fit medicina lethalis in corpore currens: quodammodo enim proprio colore ingreditur, & sese insinuat in corpora. In putrefactione enim & calore fit medicina currens, in omne corpus sine impedimento; vel nocumento. Hic enim philosophiæ ars: extremam manum accipit.

Multa sunt igitur quæ faciunt aurum, quod verò fit, vnum est. Primum: arena quædam est litoralitatis, quæ ab auri colore chrysites appellatur: aliqui auream arenam vocant. Pila conteratur, sale inspissetur, & igne calefiat per diem & noctem. Trita rursus abluatur aqua salis, & puluis imbibatur aceto guttatim, vt coeat, siccet & imbibatur, id quod quartò. Argentum ac plumbum liquans vtraque, puluerem iniice, confundantur simul, & permisceantur. Postea auferens & frigidificans horis quibusdam, cernes totum durum: deinde arenam purgans inuenies aurum.

Sin velis ita facito.

Sandaracam, calcanthum, & arsenicum, & sulphur

phur viuum, & cinabarium simul terens, ac tenacem faciens mixturam in purum vitrum conice oris angusti, obstructum argilla, per diem igne affato, postea auferens lutum inuenies materiam siccam crassitudine pici similem. Hoc iterum terens in fictili vase reconde, totumq; capiens loca in igne, & ablato cooperculo inuenies flauum, &c. Et magnesium quidem si ceperis albam, & par pondus arenæ optimè præparatæ. Postea verò vtraque conterens oleo raphani concoxeris, erit tibi id quod in fornacibus aurum. Si verò non sit colore nitens, sale vncta quæ superius dicta sunt, & mysi & ferri croco conterantur, & rebus potentias comunicatibus, aurum fulgentius aureis pactoli arenis efficies. Si verò aurum habes, duplum pondus facere volueris, nihil auferens ex qualitate, hoc ponderans duplo maiora pharmaca ponderato, mysi & berilli scobè vt sit quadruplum auri, quod ex ambobus constat: hæc miscens, seu temperans, affige auro, atque ea, vbi in crucibulum conieceris, & ignitum feceris, extrahere, & teipso duplo ditior fies. Sed nostrum institutum erat, non vt de auro collustrando, neq; augendo, sed de conficiendo ageretur. Hoc itaque præstabo, quamuis aliquantulum digressa oratio alias artes obiter respexit.

Cinabaris igitur, & aureus flos æris, velut naturales quædam formæ lunari materiæ iniectæ, aureum corpus faciunt. Si igitur argentum liquefaciens medicinas miscendo temperaueris, sol tibi luna fiet, & si tale quid secueris, inuenies colorem, & ad omnem auri usum argëtum in aurum versum. Et luna aurum quidem facit, sol ve. ò lu-

nam non facit: sola enim ipsa inde lumen habet: nec lunæ tantùm, sed magno etiam lumini ministrat. Æris igitur corpus protrahens quantũ par est, ceu quandam linguam oblongam facito. Postea super carbones reponens, in ipsum vulcanum concita, irradians nunc sale fossili, nunc o-cra attica continuè, vel alternatim humerum & pectus Paphiæ exornans, pulchrior planè fiet, ac glaucum colorè abiiciens, apparebit tota aurea. Cùm talem fortasse Paris Venerem vidisset, Iunoni & Palladi anteposuit. Quoniam verò regiminis suprà meminimus, interpretabimur quidnam sibi nomen velit. Et quia chrysitidis tinctura indigemus ad opera, prius medicinam habere necesse est, vt ea in tempore vtamur.

Chryfocolla terræ flos est, in Macedonia nascens, hanc aqua dulci purgans, & postea solaribus radiis exiccans, æris Scythici flore & chrysoleto simul solue, & commisce. Postea humido excremento inspissans in vitro reconde, totamque flammis calefacito: ex hac enim igneum pharmacum facies. Habes simul & regiminis significationem, quòdue tincturam facit. Aurum verò sic facere poteris: Vbi plumbum igne liquaueris, sulphur viuum huic insperges, & igne vratur, donec vapor euanuerit. Postmodum aluminis scissilis & cinabaris par pondus capiens, miscensque in oximellite, liquato plumbo inspergito, itemque sulphur viuum (quod suprà) vt tum solidum fiat, tum etiam colorem per cunctos poros capiens, propter hæc omnia aurum efficiatur.

Quidnam tibi igitur totam Democriti Abderitæ

ritæ sapientiam breuiter reuelabimus, nihil intus in adytis relinquemus? Sed nec qui alios sacris initiant hoc dicunt, neq; mystica diuinatio. Stata autem tempora sacrorum principem concitarunt, ac rursus ille à debacchatione conqueuit, sacrisque initiatus compositum festinauit, Sed ne molestè feras, si tibi primo ac sacrorum principi, alius ipse sacrorum princeps sedeo. Tibi enim præstantiora concredita sunt, ac tu de cælo Deum deducis, & euehis animam & mentem, quæ in materia est, & applicas rei exemptæ à materia. Ego verò humi iaceo, ac naturæ contemplator sum, necdum retuli me ad rerum non aspectabilem speculationem: quoniam nondum mihi acutius lumen factum est. Hæc Psellus ad Xiphilinum Patriarcham, & vltra. Nosti igitur quid faciemus, inquit? Mihi quidem terræ adyta concredita sunt: tu verò illa cœlestia es consecutus. Impertiamus ergo inuicem res quas habemus: tu mihi egregia spectacula: ego verò tibi naturales effectus. Sed viden quid ego tibi fecerim, cum enim auri fontes aperuerim, nec Atho concussi, nec Pangeum commouui, nec venas quasdam subterraneas reclusi, sed lapides inter se conterens, & herbas quasdam miscens, ingenuè tibi ac vtiliter aurum valdè pretiosum elaborauui. Huiusmodi aliquid tu mihi etiam comminiscere, nõ in aerem concitans, non sublimem tollens, sed aliqua ratione in terris mihi ostende supercœleste bonum: nullibi enim est, sed vbique, & in qualibet vniuersi parte. Inuentum multos latet, quodque intus in nobis est, in cælo, errantes quærimus. Sed doce quomodo propè est, & quomodo lon-

giùs abest, non loco distans, sed dispositione propiùs accedens, quod longiùs abest. Dic quæ nam ratio est descensionis intelligētix? deinceps vsq; adeò descendens, quomodo rursus ascendit? In summa me manu ducas ad Deum. Si enim per satis angustum iter, contētus ero, si verò per iter nostri capax. His me sacris initiandum, si deduxeris, polliceor tibi me nullum reliquum scientiæ & naturæ opus, nullumque studij genus, vel antiquioris sapientiæ, vel arcanæ prætermitturum: sed tibi, si placuerit, quæ sub terra sunt, explicabo. At verò si tibi studiosissimè munus confero, tu autem mihi scientiam non ostenderis, ærea pro aureis minùs permutás: nec ob id tamen succensebo, nec tibi turpem ingrati animi notam inuram: sed sciam in vitro magis solare lumen Atticum succendi. Vis igitur me dicere, quod pro omnibus dico. Impensiùs ama, & vale.

*SUMMARI A DECLARATIO EORUM,
quæ dicta sunt hæctenus ex De-
mocrito, per ani-
gmata.*

V I D est spoliare, humiliare, corrumpere, solvere, & mortificare, omnemque materiam extrahere, vt spiritu incumbente ac patefaciente, sciatur id quod tingendi corpus vim habet? Ad quæsitæ perfectionem accommodetur responsio. Hoc enim promptum & idoneum est ad perfectum complementum, ex speculationibus, quæ sub sensum cadunt, ad eas quæ intelligentia sola percipiuntur, ascen-

ascendendo, & magnum cœleste ornamentum intuendo. Horum ornatum vbi contemplatus fueris, super omnia mentem eleuans, magnamq; & sat nitentem angelorum gloriam, tantumq; gaudium considerans, ne conuertaris deinceps ad materialem huius humilis & abiectæ iam partefactæ scientiæ auri conficiendi notionem: sed totum te ad superiora erigas, & ad splendorem supernarum substâtiarum alas mentis attollens, innumerabiles & arduas harum pulchritudines, ac aliud lumen, quod omne lumen superat intuentis, & internis oculis intuens, admirans, operaq; omnia in mundo deponens, ac electam antè tempus mortem animo cogitans, tecumq; tuum corpus mortificâs: præterea verò tuam animam abnegans, claris hymnis cunctorum Regem ac dominum gloria glorificans, & laudans: tremore verò timoreq; perculsus omnipotentem potentiam mente contemplator, & ipsius bonitatem, quæ omnem bonitatem superat, & quemadmodum omnia producta sunt per eius inenarrabilem sapientiam. Lingua torpēt, mens quoq; ferre non potest, vel prorsus inuestigare, vel recensere, quæ magnalia Dei omnipotentis menti contemplanti verè sunt reposita. Hæc verò omnia in nobis ipsis considerantes, studeamus etiam vt cum omnibus, tanquam fratres per fidem, atque delectationem, vniamur, & assimilemur, quantum fieri potest, verbo Deo quod nos dilexit: ipsumq; Deum dominum nostrum adorantes, amemus ex tota anima, ex tota mente, & ex toto corde: tantumq; thesaurum admirati glorificemus, vt tandem contubernio Dei dignati, per

ipsum gratia repleamur, & luce eius sapientiæ, quæ omnem naturam illustrat, ac mentem omnem illuminat. Cui laus in æternum.

Hęc Xiphilinus Patriarcha ad Michaelē Pselum, qui contrā retribuens ait: Accipe chrysolithi partem vnā, magnesiæ cinabrij partes tres: contere verò donec simul coniungantur, & commisceantur substantiæ, & nihil ampliùs sulphuris viui appareat: fit enim admodum nigrum, vt atramentū scriptorium, post tres dies coniiciens in lauacrū, impone ex liquore, qui solet abluere partes æquales, & abluere omnem tincturam excipiens, &c.

Chrysolitus est arsenicum, vt scis, vel lapis æthesus. Magnesia cinabrij est calcopyrites, vocatur & plumbum. Humor lauacri est radicis raphani nostri acetum radicatū cum suo sale, & ab eo per cohobationem tractum in solutiū. Ablue, inquit, donec rubigo eius egrediatur, & sic abit nihil ex ære remanente in plumbo. Hęc est magna solutio per euacuationem, æruginatio, denigratio, ablutio, &c. Procede vt scis. Euacuationem dictam accipiens in vasis relinque residere, & exprimens liquorem exicca, quod subsidet, hoc inuenies vt atramentum scriptorium, quod contere donec fiat perfectè citrinum, vel album priùs: ad hunc modum exiccando conteratur igne continuo, donec albescat, & candidissimum fiat. Vide igitur, ne dealbationis tempore deses sis: negligentia enim accidit, eò quòd non videtur illa pulchritudo: quoniam per hanc dealbationem sine vmbra æs fit, omnē suam terrestrem superfluitatem & crassitiem abiiciens. Si
igitur

igitur æs dealbatur, spirituale fit, & denique nihil relinquitur, nihil deficit, præterquàm nebulæ & aquæ eleuatio. Zoimus ait: Vnum ordinem ego noui, duo opera habentem: prius, vt fluat per refinam (intellige per purgatorium suum) posterius, vt exiccetur humor Saturni per eleuationem in puluerem leuem. Ponas igitur lapidis leuis partem æqualem, cum repurgato, & contere abluendo & euacuando cum aceto extracto per alembicū, donec albescat, donec candidum fiat. Vide igitur dealbationis tempore, vt suprâ, &c. Dulcificans igitur medicinam & exiccans, reponne, & medicinam exæqua: Calcanthi partes tres, magnesiæ partem vnâ, & medicinæ partem alteram, contere simul, irrigans ad solem cum aceto albo dies sex, & postea exiccans pone in fimo bouino, & sine vt vrantur per dies duos, vel tres, & tollens ab igne inuenies aurum tinctum vt sanguinem: hoc est, cinabaris Philosophorum, & æs clarum citrinum. Quid vobis (ait Senior) & multarum rerum syluæ? cū vnâ sit materia naturalis, & vnâ natura, quæ omnia superat. Tunc igitur per diuinam aquam solutum & fermētatum, vt fermentum panis, ac deinceps etiam chrysolitho æquis partibus contrito & aqua soluto, secundum naturam suam per fluxionem, tingit omne corpus. Zoimus ait: Sol naturalis per chrysolithum spiritualis factus, secundum naturam tingit. Argentum etiam si dissoluamus per aquam, & spirituale faciamus per chrysolithum, æs tingit album. Hoc enim etiam aliis verbis dixit. Duæ enim tincturæ nulla alia re inter se differunt, nisi colore tantum: hoc est, vnâ & eandem præpa-

rationem habent: quia & per diuinam aquam prius conteruntur, & postea verò per chrysolitum spiritualis medicina fiunt, vnumquodq; secundum propriam naturam tingit, sol solem, & luna lunam. Per aquam diuinam intellige visitationem occultorum. Artesius lapis igitur cum ære colligatus, & cum oleo raphani reductus, hinc beatos Ægypti studiosos reddidit. Arte compositum igitur erigens, ac latitantem naturam euocans, per ipsam denique corporum formationes facies, & sic corpora incorporea redduntur, & incorporea corporea fiunt. Si omnia igne attenuentur, & fuligo feratur, erunt varia, & infrangibilia corpora.

Laudetur Altissimus.

FINIS.

1385-820

* 1300

***

005 031

08

